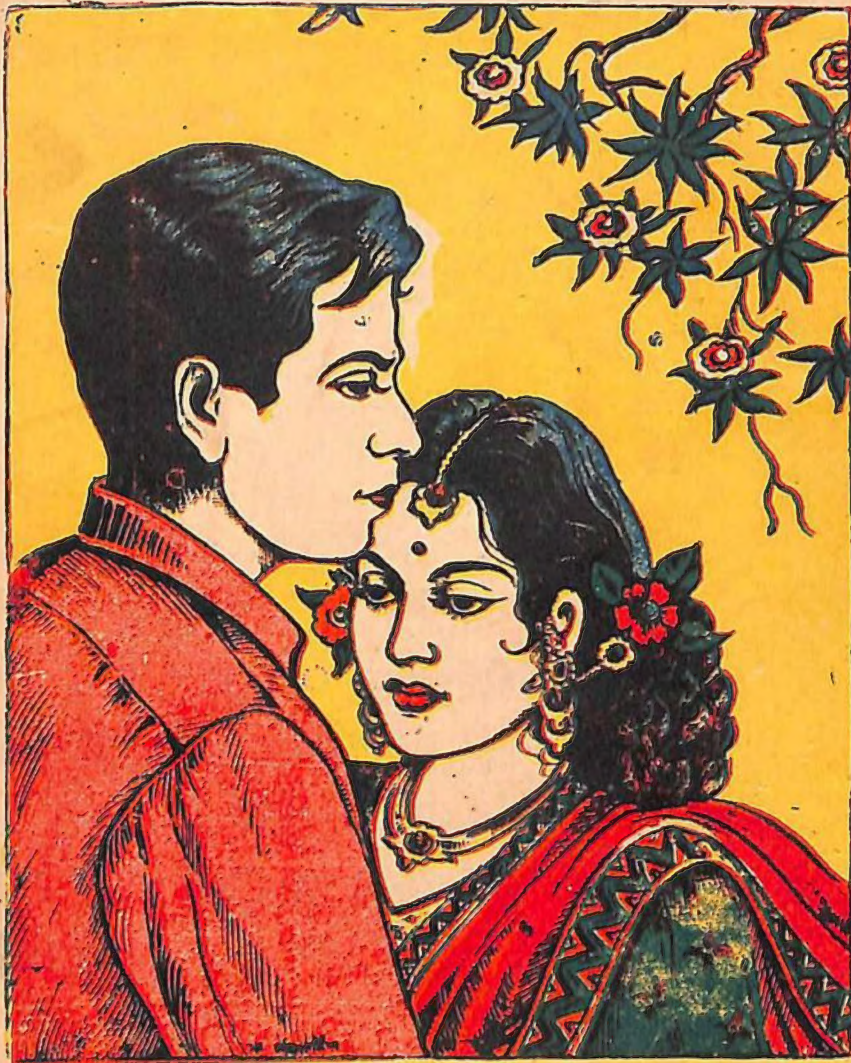

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਿੱਸਾ

ਦੁਲਾ ਭੱਟੀ

ਕ੍ਰਿਤ—ਥਵੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਰਟ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ := ਭਾ: ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਕੋ:

ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਲੇ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਮੁਲ ੩-੫)

ਭਿੱਲ ਲਭ

ਭਿੱਲ ਲਭ ਦੀ ਭਾਗੀ ਭਾਗੀ ਭਾਗੀ
ਭਿੱਲ ਲਭ ਦੀ ਭਾਗੀ ਭਾਗੀ ਭਾਗੀ

ਨਵਾਂ ਕਿਸਾ ਦੁਲਾ ਭੱਟੀ

(ਕ੍ਰਿਤ ਕਵੀ—ਸ: ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਰਫ)

ਇਕ ਜ਼ਿਲਾ ਲਾਹੌਰ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਚੰਦ
ਮਿਸਾਲ ਯਾਰੋ। ਬਾਰਾਂ ਕੋਸ ਉਸ ਤੋਂ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਆਹਾ ਨਾਂ
ਉਸਦਾ ਦੁਲੇ ਦੀ ਬਾਰ ਯਾਰੋ। ਸਾਂਦਲ ਬਾਰ ਭੀ ਉਸਨੂੰ ਆਖਦੇ
ਸੀ ਭੱਟੀ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਯਾਰੋ। ਦੁਲਾ ਨਾਮ ਸੀ ਪੁਤ
ਫਰੀਦ ਸੰਦਾ ਕੁਛ ਉਸਦਾ ਲਿਖਾ ਮੈਂ ਹਾਲ ਯਾਰੋ। ਕਿੱਸਾ ਉਸਦਾ
ਨਾਂ ਕੋਈ ਵੇਖਿਆ ਮੈਂ ਢਾਡੀ ਗਾਂਵਦੇ ਖੂਬ ਸੰਭਾਲ ਯਾਰੋ। ਬਾਪ
ਉਹਦਾ ਸੀ ਦੁਲੇ ਦਾ ਰਾਠ ਭਾਰੀ ਨਾਂ ਸੀ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਵਾਲ
ਯਾਰੋ। ਆਖਰ ਜ਼ਿੰਦ ਹੋ ਕੇ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਫੌਜ ਚਾਹੜ
ਦਿਤੀ ਨੇਕ ਫਾਲ ਯਾਰੋ। ਪਕੜ ਸਾਂਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਨ ਕੀਤੇ
ਅਕਬਰ ਪੁਛਦਾ ਰੋਕੀ ਕਿਉਂ ਢਾਲ ਯਾਰੋ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਖੋਫ
ਨਾ ਮੂਲ ਕੀਤਾ ਸਖਤ ਸੁਸਤ ਕੀਤੀ ਕੀਲ ਕਾਲ ਯਾਰੋ। ਸੁਣਕੇ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅੱਗ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੋਇਆ ਗੁਸੇ ਨਾਲ ਚਿਹਰਾ ਲਾਲੋ
ਲਾਲ ਯਾਰੋ। ਦਿਤਾ ਤੁਰਤ ਜਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ
ਸਮਝਦੇ ਇਹ ਕੋਈ ਢਾਲ ਯਾਰੋ। ਸਿਰ ਕਟਕੇ ਤਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕੀਤਾ
ਪੁਠੀ ਲਾਹਵਣੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਖੱਲ ਯਾਰੋ। ਸਿਰ ਨਾਲ ਦਰਵਾਜ਼ੇ
ਦੇ ਟੰਗ ਦੇਨੇ ਨਾਲੇ ਖਲ ਭਰਕੇ ਭੂਸੇ ਨਾਲ ਯਾਰੋ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਨਾਂ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਦੇਰ ਲਗੀ ਐਸਾ ਕੌਣ ਜੋ ਦੇਵਸੀ ਟਾਲ ਯਾਰੋ।

ਦੁਲੇ ਭੱਟੀ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ

ਜਦੋਂ ਮੋਏ ਸੀ ਦੁਲੇ ਦੇ ਬਾਪ ਦਾਦਾ ਮਾਂ ਦੁਲੇ ਦੀ ਸੀ
ਮਲਦਾਰ ਪਿਆਰੇ। ਲੜਕਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪਿਛੋਂ ਹੋਇਆ ਪੈਦਾ
ਜਦੋਂ ਬੀਤ ਚੁਕੇ ਮਾਂਹ ਚਾਰ ਪਿਆਰੇ। ਘਰ ਰਾਠਾਂ ਦੇ ਰਾਠ ਹੀ
ਹੋਣ ਪੈਦਾ ਇਹ ਤਾਂ ਜੰਮਿਆ ਵਾਰ ਐਤਵਾਰ ਪਿਆਰੇ। ਚਿਹਰਾ
ਚਮਕਦਾ ਦਮਕਦਾ ਅੱਗ ਵਾਂਗੂ ਅੱਖੀ ਲਾਲ ਹੈਸਨ ਨਸ਼ੇਦਾਰ

ਪਿਆਰੇ । ਦਾਦੀ ਦੇਖਕੇ ਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਸਹਿਮ ਗਈ ਐਪਰ ਬੋਲਦੀ
ਬੰਨ ਕਰਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਨੀ ਮਾਤ ਲੱਧੀ ਇਹ ਮੈਂ ਬਾਤ ਲੱਧੀ
ਲਵੇ ਬਾਪ ਦਾ ਖੂਨ ਚਿਤਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਓਹਦੇ ਮਥੇ ਦੀ ਜੋਤ ਹੈ
ਤੇਜ਼ ਵਾਲੀ ਬੜਾ ਸੂਰਮਾ ਹੋਵੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਪਿਆਰੇ । ਲੱਧੀ ਨਾਲ
ਖੁਸ਼ੀ ਦਾਈ ਖੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਦੇਵੇ ਧਨ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦ ਤੋਂ ਵਾਰ ਪਿਆਰੇ ।
ਨਾਲੇ ਹੋਰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਖਰਾਤ ਕੀਤੀ ਜਿਹਾ ਇਸ ਦਾ ਕਦਰ
ਮਕਦਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਫਿਰ ਮਾਂ ਦੁਲਾ ਨਾਮ ਰੱਖ ਦੇਂਦੀ ਚਲੇ ਵਲ
ਦਲ ਦਲ ਸੰਦਲ ਬਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਉਸੀ
ਰੋਜ਼ ਯਾਰੋ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਫਰਜੰਦ ਦਿਲਦਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਸੇਖੂ ਨਾਮ
ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਦਾ ਰਖ ਦਿੰਦੇ ਪੰਡਤ ਦੇਖਕੇ ਗਿਰਦ ਵਿਚਾਰ ਪਿਆਰੇ ।
ਅਕਬਰ ਪੁਛਦਾ ਫੇਰ ਨਜ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸੋ ਹਾਲ ਹੁਣ ਖੂਬ ਨਿਤਾਰ
ਪਿਆਰੇ । ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਉਪਾਏ ਬਲਵਾਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਖੂਬ ਡਾਢਾ
ਬਲਦਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਹੋਵੇ ਸੂਰਮਾ ਡਰੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪਾਸੋਂ ਬਲੀ
ਬਾਲ ਜੈਸਾ ਬਲਕਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਸੋ ਕੋਈ ਚਾਲ
ਐਸੀ ਹੋਏ ਤੀਰ ਜਿਉਂ ਤੇਜ਼ ਤਲਵਾਰ ਪਿਆਰੇ ।

ਨਜ਼ਮੀਏ ਨੇ ਉਪਾਉ ਲਗਾਣਾ

ਪੰਡਤ ਆਖਦੇ ਖੂਬ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੋਂ ਕਰੀਂ ਤੂੰ ਪੁੰਨ
ਤੇ ਦਾਨ ਸ਼ਾਹ । ਫੇਰ ਢੂੰਡ ਲੈ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ
ਅਤੇ ਬਲਵਾਨ ਸ਼ਾਹ । ਨਾਲੇ ਕੌਮ ਦਾ ਹੋਵੇ ਰਾਜਪੂਤ ਜਿਹੜਾ
ਲੜਕਾ ਉਸਦਾ ਸੇਖੋ ਦੇ ਹਾਨ ਸ਼ਾਹ । ਉਸਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਮਿਲੇ
ਦੁਧ ਇਸਨੂੰ ਹੋਵੇ ਪਲ ਕੇ ਖੂਬ ਜਵਾਨ ਸ਼ਾਹ । ਹੋਵੇ ਸੂਰਮਾ ਕਿਤੇ
ਨਾ ਹਾਰ ਆਵੇ ਕਰੀਂ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਸ਼ਾਹ । ਇਹੋ
ਇਲਮ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਆਂਵਦਾ ਈ ਸੋਈ ਦਸਿਆ ਖੋਲ ਬਿਆਨ
ਸ਼ਾਹ । ਅਗੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਕਰੋ ਸੋਈ ਅਸਾਂ ਕਹਿਆ ਏਹ ਹਾਲ
ਹੈ ਆਨ ਸ਼ਾਹ । ਅਕਬਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਨਾਮ ਦੇਵੇ ਕਰੇ
ਧਨ ਤੇ ਮਾਲ ਕੁਰਬਾਨ ਸ਼ਾਹ । ਭੁਖਾ ਨੰਗਾ ਕੰਗਾਲ ਨਕੋਈ ਰਿਹਾ

ਜਦੋਂ ਹੋਇਆ ਪੈਦਾ ਲਖਤੇ ਜਾਨ ਸ਼ਾਹ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ
ਹਾਲ ਲਿਖੇ ਘਰ ਘਰ ਸਜਦੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਨ ਸ਼ਾਹ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੂਰਮੇ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲੱਧੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਣਾ

ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਖੂਬ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤੁਰਤ ਦਸਦੇ ਨੇ ਕੋਲ
ਆ ਸਾਈਂ। ਤੁਸਾਂ ਮਾਰਿਆ ਭਟੀ ਫਰੀਦ ਜੇਹੜਾ ਬੜਾ ਸੂਰਮਾ
ਦਿਆਂ ਸੁਣਾ ਸਾਈਂ। ਲੱਧੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਮਰਦ ਮਾਨਿੰਦ ਸ਼ਾਹ
ਬਲਵਾਨ ਤੇ ਨੇਕ ਸਦਾ ਸਾਈਂ। ਇਸੀ ਵਾਰ ਇਤਵਾਰ ਨੂੰ
ਹੋਇਆ ਪੈਦਾ ਲੜਕਾ ਉਸਨੂੰ ਦੇਵਾਂ ਬਤਾ ਸਾਈਂ। ਜਦੋਂ ਦੋਹਾਂ
ਦੀ ਇਕ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹੋਈ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਨ ਸ਼ਾਹ ਸਮਾ ਸਾਈਂ।
ਏਥੇ ਸਦਨਾ ਹੁਕਮ ਬੇਗਾਨੜਾ ਨਾ ਓਥੇ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਦਿਓ
ਪੁਚਾ ਸਾਈਂ। ਤੁਰਤ ਪਿੰਡੀ ਲੈ ਚਲੇ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਥਾਨੇ ਲੱਧੀ ਦੇ
ਦੇਵਦੇ ਪਾ ਸਾਈਂ। ਪਿੰਡ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਵਾਂਗ ਧਾਮ ਹੋਵੇ ਤੇ ਦਿਤਾ
ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਹ ਫੁਰਮਾ ਸਾਈਂ। ਤੁਰਤ ਸਾਜ ਸਮਾਨ ਗੁਲਾਮਜਾਓ
ਪਾਓ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਵਿਚ ਨਰਾ ਸਾਈਂ। ਦੋਵੇਂ ਛੋਕਰੇ ਲੱਧੀ ਦਾ ਦੁਧ
ਪੀਵਨ ਨਾਲੇ ਦਿਸਦੇ ਵਾਂਗ ਭਰਾ ਸਾਈਂ। ਇਕ ਸਾਲ ਅੰਦਰ
ਲਗੇ ਟੁਰਨ ਦੋਵੇਂ ਖਈ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਹਾ ਸਾਈਂ। ਦੂਜੇ ਸਾਲ
ਖੇਲਦੇ ਖੇਲ ਦੋਵੇਂ ਖੇਤ ਮਿਟੀ ਦੇ ਲੈਣ ਬਣਾ ਸਾਈਂ। ਦੁਲਾ ਸੇਖੋਂ
ਦੀ ਬਣ ਧਕੇਲ ਦੇਵੇ ਦੇਵੇ ਓਸਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਾ ਸਾਈਂ। ਤੀਜੇ
ਸਾਲ ਨੂੰ ਘੋੜੇ ਬਨਾ ਖੇਲਨ ਦੁਲਾ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਲਵੇ ਚੜ੍ਹਾ ਸਾਈਂ।
ਚੌਥੇ ਸਾਲ ਨੂੰ ਖੇਡਦੇ ਗੇਦ ਬੱਲਾ ਦੁਲਾ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਲਵੇ ਹਰਾ
ਸਾਈਂ। ਵਰੇ ਪੰਜਵੇਂ ਵਚ ਮੈਦਾਨ ਦੌੜਨ ਦੁਲਾ ਸੇਖੋਂ ਅਗੇ
ਨਿਕਲ ਜਾ ਸਾਈਂ। ਛੇਵੇਂ ਸਾਲ ਨੂੰ ਹੋਏ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਦੋਵੇਂ ਹੋਏ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਹਾ ਸਾਈਂ। ਸਾਲ ਸਤਵੇਂ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਤੀਕਰਨ ਦੋਵੇਂ
ਐਪਰ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਲਵੇ ਗਰਾ ਸਾਈਂ। ਸਾਲ ਅਠਵੇਂ ਪਕੜ ਕਮਾਨ
ਸੁੰਦਰ ਰਹੇ ਖੂਬ ਹੀ ਤੀਰ ਚਲਾ ਸਾਈਂ। ਪਹਿਲੇ ਤੀਰ ਜੋ ਸੇਖੋਂ
ਚਲਾ ਦੇਵੇ ਦੁਲਾ ਉਸ ਥੀਂ ਪਾਰ ਲੰਘਾ ਸਾਈਂ। ਨੌਵੇਂ ਸਾਲ

ਨੂੰ ਘੋੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨ ਲਗੇ ਨਿਤ ਜਾਣ ਬਹਾਰ ਨਾਲ ਚਾ ਸਾਈਂ ।
 ਸੇਖੋ ਡਰਦਾ ਤੇਜ ਨ ਮੂਲ ਕਰਦਾ ਦੁਲਾ ਜਾਂਵਦਾ ਘੋੜਾ ਭਜਾ
 ਸਾਈਂ । ਸਾਲ ਦਸਵੇਂ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਜਾ ਕੇ ਲੈਣ ਖੂਬ ਹੀ
 ਘੋੜੇ ਦੁੜਾ ਸਾਈਂ । ਵਰੇ ਗਿਆਰਵੇਂ ਜਾਣ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਾਰਨ
 ਐਪਰ ਨੌਕਰਾ ਸੰਗ ਲੈਜਾ ਸਾਈਂ । ਸਾਲ ਬਾਰ੍ਹਵੇਂ ਭੇਜ ਵਜ਼ੀਰ
 ਤਾਈਂ ਅਕਬਰ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਲਏ ਬੁਲਾ ਸਾਈਂ । ਹੋਰ ਖਾਣ ਦੇ ਵਿਚ
 ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਏ ਐਪਰ ਸਿਖ ਲਏ ਅਦਬ ਅਦਾਬ ਸਾਈਂ ।
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਵਜ਼ੀਰ ਦਿਤਾ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਲਵਾ
 ਸਾਈਂ । ਕਲ ਕੰਮ ਮੈਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਵੇਖਨਾ ਏ ਦੇਵੋ ਖੂਬ ਮੈਦਾਨ
 ਸੁਹਾ ਸਾਈਂ । ਤੁਰਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਦੇਵਨ ਝਟ ਕਨਾਤ
 ਤਨਾ ਸਾਈਂ । ਦੂਜੇ ਰੋਜ ਨੂੰ ਜਲਸਾ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਦੇਵਾਂ
 ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਸਜਾ ਸਾਈਂ । ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ
 ਜਾਕੇ ਲਿਆ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਬਠਾ ਸਾਈਂ ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਇਮਤਿਆਨ ਲੈਣਾ

ਚਿਲਾ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਫੜਾ ਦਿਤੇ ਲੈਣ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਇਮ-
 ਤਿਆਨ ਮੀਆਂ । ਦੋਵੇਂ ਤੀਰ ਦੇ ਰੰਗ ਬਣਾ ਦਿਤੇ ਮਤਾ ਰਹੇ ਨਾ
 ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਮੀਆਂ । ਪਹਿਲਾ ਛਡਿਆ ਤੀਰ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੜੇ ਨੇ
 ਫੇਰ ਛੱਡਦਾ ਦੁਲਾ ਜਵਾਨ ਮੀਆਂ । ਤੀਰ ਦੁਲੇ ਦਾ ਮਿਲਿਆ
 ਬਹੁਤ ਦੂਰੋਂ ਹਦੋਂ ਦੇਖ ਕੇ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਮੀਆਂ । ਫੇਰ ਇਕ
 ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਣਾ ਦੇਂਦੇ ਵੇਖਣ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਫੇਰ ਨਸ਼ਾਨ ਮੀਆਂ । ਲਗਾ
 ਤੀਰ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਦਾ ਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੁਲਾ ਮਾਰਦਾ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ
 ਮੀਆਂ । ਦਿਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਥੋੜਾ ਮਸਤ ਹੋਯਾ ਫੇਰ ਦੇਖਕੇ ਗੇਂਦ
 ਚੁਗਾਨ ਮੀਆਂ । ਦੁਲਾ ਸੇਖੋ ਨੂੰ ਗੇਂਦ ਨਾ ਮੂਲਦੇਵੇ ਕਰੇ ਧਕਿਆਂ ਦੇ
 ਨਾਲ ਹੈਰਾਨ ਮੀਆਂ । ਝੂਠ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਜਾਨ ਗਵਾ ਦੇਊਂ ਸਚ ਵਿਚ
 ਤੂੰ ਜਾਨ ਅਮਾਨ ਮੀਆਂ । ਦੁਧ ਸੇਖੋ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਿਲਾਇਆ ਤੂੰ ਮੇਰੇ
 ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਗੁਮਾਨ ਮੀਆਂ । ਦੁਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਤਨ ਨਾਂ ਲਗਨ

ਦੇਂਦਾ ਇਕ ਪਲਕ ਅੰਦਰ ਲਵੇ ਰਾਣ ਮੀਆਂ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਆਖੇ ਗੁਸੇ ਨਾਲ ਅਕਬਰ ਬੂਠ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਮਾਰਸਾਂ ਜਾਨ ਮੀਆਂ।

ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਲਧੀ ਦਾ

ਤੇਰੇ ਅਗੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਗੁਜਾਰਨੀ ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਬਾਤ ਸੁਣੀ ਕੰਨ
ਲਾਕੇ ਜੀ। ਤਨ ਮਨ ਲਾਕੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਾਲਿਆ ਹੈ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ
ਕੁਛ ਛੁਪਾ ਕੇ ਜੀ। ਇਕ ਇਤਨਾ ਫਰਕ ਮਲੂਮ ਹੋਵੇ ਸਜੀ ਛਾਤੀ
ਲਵੇ ਦੁਲਾ ਆਇਕੇ ਜੀ। ਖਬੀ ਛਾਤੀ ਦਾ ਦੁਧ ਸ਼ਹਿਜਾਦੇ ਨੂੰ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਛਡਦੀ ਕੁਲ ਪਿਲਾਇਕੇ ਜੀ। ਦੁਧ ਘਟਨਾ ਫਰਕ ਨਾ
ਇਕ ਰੱਤੀ ਸੱਚੀ ਗਲ ਮੈਂ ਕਹੀ ਸੁਣਾਇਕੇ। ਭਾਵੇਂ ਮਾਰ ਤੇ ਛੱਡ
ਤੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੱਚ ਦਸਿਆਖੋਲ੍ਹ ਖੁਲਾਇਕੇ ਜੀ। ਇਕ ਇਤਨਾ ਮੇਰਾ
ਕਸੂਰ ਹੋਯਾ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਦੁਲਾ ਹਟਾਇਕੇ ਜੀ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਨਾਂ ਏਹ ਸੀ ਖਬਰ ਮੈਨੂੰ ਹੋਵੇ ਅਸਰ ਉਸਦਾ ਫਿਰ ਜਾਇਕੇ ਜੀ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕਸੂਰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ

ਜਾ ਲਧੀਏ ਕੀਤਾ ਮੁਆਫ਼ ਤੈਨੂੰ ਐਪਰ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਖੂਬ
ਪੜ੍ਹਾਵਨਾਂ ਏ। ਖੋਟੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾਂ ਬਹਿਣ ਦੇਣਾ ਖੂਬ ਅਦਬ
ਅਦਾਬ ਸਿਖਾਵਨਾ ਏ। ਏਹਦੇ ਬਾਪ ਦਾਦੇਜੇਹੇ ਜੜ੍ਹ ਜੇਹੜੇ ਏਹਨਾਂ
ਆਪਣੇ ਸੀਸ ਗਵਾਵਣਾ ਏ। ਦੁਲਾ ਇਲਮ ਵਿਚੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਵੇ
ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਬੁਲਾਵਣਾ ਏ। ਅਸੀਂ ਇਲਮ ਤੇਹਨਰਨੂੰ ਦੇਖ
ਕੇ ਤੇ ਦਰਜਾ ਇਸਨੂੰ ਖੂਬ ਦਲਾਵਣਾ ਏ। ਤਦੋਂ ਪਿੰਡੀ ਮੈਂਕਰਾਂਗਾ
ਮਾਰਇਸਨੂੰ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੈਧਾਵਣਾਏ। ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਪਿੰਡੀ
ਵਲ ਮੋੜੇ ਦੋਵੇ ਖੂਬ ਸਾਮਾਨ ਦਿਖਾਵਣਾ ਏ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਆਖਦਾ ਲੱਧੀ ਤਾਈਂ ਪੜ੍ਹਨੇ ਵਿਚ ਮਸੀਤ ਦੇ ਪਾਵਣਾ ਏ।

ਦੁਲੇ ਦਾ ਲੱਧੀ ਨਾਲ ਪਿੰਡੀ ਜਾਣਾ

ਲਧੀ ਸੰਦਲਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਦੁਲੇ ਪੁਤ ਨੂੰ ਇਹ ਫੁਰਮਾਂਵਦੀ
ਏ। ਬੱਚਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਵਲ ਧਿਆਨ ਕਰ ਤੂੰ ਤੈਨੂੰ ਮਤੀ ਇਹ
ਆਖ ਸੁਣਾਂਵਦੀ ਏ। ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੇ ਦੁਲਾ ਕਬੂਲ ਕਰਦਾ ਲਧੀ

ਕਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਾਸ ਲਿਜਾਂਵਦੀ ਏ। ਲੱਧੀ ਕਾਜ਼ੀ ਹੈ ਜਾ ਇਸਲਾਮ
ਆਖੇ ਨਾਲੇ ਸ਼ੀਰੀ ਨਜ਼ਰ ਟਿਕਾਂਵਦੀ ਏ। ਕਰੋ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਦਿਓ
ਸਬਕ ਇਸਨੂੰ। ਏਹ ਆਖਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਂਵਦੀ ਏ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਇਹ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਾ ਦਿੰਦੀ ਵਾਰੀ ਦੁਲੇ ਜਵਾਨ ਦੀ ਆਵਦੀ ਏ।

ਨਸੀਹਤ ਕਾਜ਼ੀ

ਕਾਜ਼ੀ ਆਖਦਾ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣੀ ਬੱਚਾ ਜਿਹੜਾ ਸਬਕ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ
ਪੜ੍ਹਾਵਨਾ ਹਾਂ। ਦਿਲ ਲਾਕੇ ਇਸਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਤਾਹੀਂ ਅਗੇ ਮੈਂ
ਫਿਰ ਬਤਾਵਨਾ ਹਾਂ। ਨਿਉਂ ਨਿਉਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਕਰੀਂ ਸੇਵਾ ਇਹ
ਸਿਖਿਆ ਤੈਨੂੰ ਸਿਖਾਵਨਾ ਹਾਂ। ਨੇਕ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਨਿਤ ਪਿਆਰ
ਦੇਵਾਂ ਬਦਹਾਲ ਦੀ ਖਲ ਉਡਾਵਨਾ ਹਾਂ। ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਤਾਹੀਓਂ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਾਂਵਦਾ ਹਾਂ। ਇਲਮ
ਦਾਰ ਹੋਸੇਂ ਤੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਉਤੇ ਕਰੇਂ ਸੋਈ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਸੁਨਾਵਨਾ ਹਾਂ।
ਜੇਹੜਾ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਫੇਰ ਖਿਆਫ਼ ਕਰਦਾ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਤੀਰ
ਬਨਾਵਨਾ ਹਾਂ। ਸੁਣੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਸਬਕ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਮੈਂ ਤੇ
ਵਾਰਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਜਾਂਵਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਨਿਤ ਦਾ ਦੁਲਿਆ ਕੰਮ ਤੇਰਾ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੱਧੇ ਨੂੰ ਆਲਮ ਬਨਾਵਨਾ ਹਾਂ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹੀ
ਆਖਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰ ਤੂੰ ਤੈਨੂੰ ਸਬਕ ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਵਨਾ ਹਾਂ।

ਕਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਦੁਲੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ

ਦੁਲਾ ਆਖਦਾ ਮੀਆਂ ਜੀ ਅਰਜ ਮੇਰੀ ਤੁਸਾਂ ਦਸਣਾ ਖੂਬ
ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਤੇ। ਨਾਮ ਉਜਲਾ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਰੋਸ਼ਨ ਸੋਈ
ਗਲ ਸੁਣ ਦਸੋ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਤੇ। ਕਾਜ਼ੀ ਆਖਦਾ ਦੁਲਿਆ ਸਚ
ਦਸਾਂ ਕੌਣ ਬਹੇ ਏਥੇ ਧਰਨਾ ਮਾਰਕੇ ਤੇ। ਰਹੇ ਵਿਚ ਜਹਾਨ ਦੇ
ਬਹੁਤ ਮੁਦਤ ਜਿਹੜਾ ਫਲਦਾ ਬਣੇ ਨੇਕੇ ਕਾਰ ਕੇ ਤੇ। ਨਾਮ
ਬਦੀ ਤੋਂ ਫਲਦਾ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਐਪਰ ਜਾਂਵਦੀ ਝਟ ਪਸਾਰ ਕੇ
ਤੇ। ਦੁਲੇ ਕੀਤੀ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਕਾਲ ਲਵੇਗਾ ਸਭ
ਨੂੰ ਮਾਰਕੇ ਤੇ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪਕੜ ਗਰਦਨ ਮਾਰੇ

ਜਿਸੀਂ ਦੇ ਨਾਲ ਫਟਕਾਰ ਕੇ ਤੇ। ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਇਹੋ ਹਾਲ
ਕੀਤਾ ਕਾਜੀ ਰੋਂਵਦਾ ਤੋਬਾ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਤੇ। ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਫਿਰ
ਓਹ ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ ਓਥੇ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਖੂਬ ਸਵਾਰ ਕੇ ਤੇ। ਫਿਰ
ਪਾਸ ਤਰਖਾਣ ਦੇ ਜਾਏ ਦੁਲਾ ਕਹੇ ਓਸਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਰ ਕੇ ਤੇ।
ਦੇਵੀਂ ਇਕ ਗੁਲੇਲ ਬਣਾ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਬਾਂਸ ਅਸਲੀ ਸੁਧਾਰਕੇ ਤੇ।
ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੋਲੇਲ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਫਿਰ ਸਾੜਦਾ ਤੰਦਨਿਤਾਰਕੇ ਤੇ।

ਦੁਲ ਨੇ ਤਰਖਾਣ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਣਾ—ਕੋਰੜਾ ਛੰਦ ॥

ਕੁਟ ਕੇ ਜਾਂ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਸੀ ਦੁਲਾ ਭਜਿਆ। ਜਾਕੇ ਤੁਖਾਣ
ਨਾਲ ਦਿਲਬਰ ਗਜਿਆ। ਝਟ ਮੇਰੀ ਤੂੰ ਇਕ ਗੁਲੇਲ ਜੋੜਦੇ।
ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਤਾਈਂ ਅੱਜ ਛੋਡਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਗੁਲੇਲ ਦਾ ਹੈ
ਬੜਾ ਚਾਉ ਓਏ। ਦਈਂ ਤੂੰ ਸ਼ਤਾਬੀ ਨਹੀਂ ਦੇਰ ਲਾਈ ਓਏ।
ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ਤਾਬੀ ਕਾਰੀਗਰਾ ਟੋਰ ਦੇ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਤਾਈਂ ਅੱਜ
ਛੋਡਦੇ। ਭਾਲ ਕੇ ਲਗਾਈਂ ਤੂੰ ਅਸਲੀ ਬਾਂਸ ਓਏ। ਟੁਟੇ ਨਹੀਂ
ਕਦੀ ਜੇਹੜੇ ਭਰੇ ਸਾਂਸ ਓਏ। ਐਸੀ ਤਾਂ ਗੁਲੇਲ ਨੂੰ ਸ਼ਤਾਬੀ ਤੋੜ
ਦੇ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਤਾਈਂ ਅੱਜ ਛੋਡ ਦੇ। ਕਾਰੀਗਰਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ
ਕਦੇ ਮੁਕਦੇ। ਜਦੋਂ ਤਾਈਂ ਬਦੇ ਦੇ ਨਾ ਦੰਮ ਰੁਕਦੇ। ਕਰਕੇ
ਸ਼ਤਾਬੀ ਕੰਮ ਸਾਨੂੰ ਟੋਰ ਦੇ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਤਾਈਂ ਅੱਜ ਛੋਡਦੇ।
ਇਕ ਘੜੀ ਦੁਲਿਆ ਸਬਰ ਕਰ ਓਏ। ਹੋਇ ਕੇ ਉਤਾਨਿਆਂ
ਨਾ ਤੂ ਗਲੇ ਪੜ ਓਏ। ਤੇਰੇ ਜਹੇ ਤੋਬਰੇ ਦਾ ਦਮ ਤੋੜਦੇ। ਹੋਰ
ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਤਾਈਂ ਅੱਜ ਛੋਡਦੇ। ਐਸਾ ਮੈਂ ਲਗਾਕੇ ਦੇਵਾਂ ਦਾ
ਓਏ। ਟੁਟੇ ਨਹੀਂ ਦੁਲਿਆ ਜੋ ਕਈ ਸਾਲ ਓਏ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਚੋਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦੇ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਤਾਈਂ ਅੱਜ ਛੋਡਦੇ।

ਦੁਲ ਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਜਾ ਕੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਘੜ ਤੋੜਨੇ-ਬੈਂਤ ॥

ਦੁਲਾ ਫੌਜ ਬਨਾਵਦਾ ਮੁਡਿਆਂ ਦੀ ਫਿਰ ਹਥੀਂ ਗੁਲੇਲਾਂ
ਫੜਾਂਵਦਾ ਏ। ਜਿਸ ਖੂਹੇ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਭਰਨ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੜੇ
ਦੇ ਚਾ ਟਿਕਾਂਵਦਾ ਏ। ਜਿਹੜੀ ਘੜਾ ਉਠਾ ਕੇ ਆਂਵਦੀ ਸੀ

ਤੁਰਤ ਮਾਰ ਗੁਲੇਲ ਤੁੜਾਂਵਦਾ ਏ। ਕਈ ਰੋਜ਼ ਇਸ ਤੌਰ ਦੇ ਨਾਲ ਦੁਲਾ ਪਣਹਾਰੀਂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਸਤਾਂਵਦਾ ਏ। ਕੋਈ ਆਵੇ ਨਜਦੀਕ ਨ ਫੜਨ ਖਾਤਰ ਵਾਂਗ ਮਿਰਗ ਦੇ ਛਾਲ ਲਗਾਂਵਦਾ ਏ। ਲੈ ਕੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵੜੇ ਝੱਲ ਅੰਦਰ ਕਈ ਰੋਜ਼ ਨਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਂਵਦਾ ਏ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵੜਦਾ ਘੜੇ ਫੌੜਦਾ ਸੀ ਇਸ ਕੰਮ ਤੇ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਆਂਵਨਾ ਏ। ਕਦੀ ਪਿੰਡ ਆਵੇ ਕਦੀ ਬਾਹਰ ਜਾਵੇ ਕਈ ਰੋਜ਼ ਇਸ ਤੌਰ ਲੰਘਾਵਦਾ ਏ। ਜਿਸ ਰੋਜ਼ ਓਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਆਵੇ ਸ਼ੌਰ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਚਾ ਪਾਂਵਦਾ ਏ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਭੇ ਲੱਧੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਵਨ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤਾ ਦੁਲਾ ਅਕਾਂਵਦਾ ਏ। ਕੋਰੜਾ ਛੰਦ- ਪੰਜ ਸਤ ਮੁੰਡੇ ਦੁਲਾ ਅਕਠੇਕਰਦਾ। ਹੋ ਏਕੇ ਅਲਗ ਸੀ ਦਲੀਲ ਕਰਦਾ। ਮਿਲੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੋ ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰਨਾ, ਪਿੰਡੀ ਕੋਲੋਂ ਅਸਾਂ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਡਰਨਾ। ਮਿਟੀ ਲੈ ਕੇ ਚਿਕਨੀ ਬਨਾਵੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਬੋਲਕੇ ਸੁਣਾਵੇ ਬੋਲੀਆਂ। ਬੰਦ ਕਰੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰਨਾ, ਪਿੰਡ ਕੋਲੋਂ ਅਸਾਂ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਡਰਨਾ। ਕੀਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਨੇ ਗੁਲੇਲਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ। ਕਰੇ ਭਲਾ ਕੌਣ ਅਗੇ ਪਿੰਡ ਗੁੰਡਿਆਂ। ਹੋਂਵਦੇ ਤਿਆਰ ਜਦੋਂ ਜੰਗ ਕਰਨਾ, ਪਿੰਡੀ ਕੋਲੋਂ ਅਸਾਂ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਡਰਨਾ। ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਭਰਕੇ ਜਾਂ ਘੜੇ ਚਕ ਲਏ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਤੁਰਤ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤਕ ਲਏ। ਮਾਰਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਕਰ ਦੇਣ ਝਰਨਾ, ਪਿੰਡੀ ਕੋਲੋਂ ਅਸਾਂ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਡਰਨਾ। ਮਾਰਨੇ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਕੋਈ ਆਵਦਾ। ਮਾਰਕੇ ਛਲਾਂਗਾਂ ਝਲ ਵਿਚ ਜਾਂਵਦਾ। ਦਿਲ ਵਿਚ ਖੌਫ ਨਹੀਂ ਮੂਲ ਧਰਨਾ, ਪਿੰਡੀ ਕੋਲੋਂ ਅਸਾਂ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਡਰਨਾ। ਸਭੇ ਹੋਕੇ ਤੰਗ ਲੱਧੀ ਪਾਸ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਹਾਲਸਾਰਾ ਜਾ ਸੁਨਾਦੀਆਂ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਏਸ ਅਜ ਕਲ ਮਰਨਾ। ਪਿੰਡੀ ਕੋਲੋਂ ਅਸਾਂ ਨਹੀਂ ਮੂਲ ਡਰਨਾ।

ਲੱਧੀ ਨੂੰ ਸਭਨਾਂ ਗਾਗਰਾਂ ਦਸਣੀਆਂ

ਸਭੇ ਔਰਤਾਂ ਲੱਧੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਕੇ ਆਖਣ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਰਖ

ਸਮਝਾਇਕੇ ਨੀ । ਨਹੀਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪਾਸ ਫਰਿਆਦ ਕਰੀਏ
 ਤੈਨੂੰ ਆਖਿਆ ਅਸੀਂ ਸੁਨਾਇਕੇ ਜੀ । ਅਸੀਂ ਚੁਪ ਬਥੇਰੀਆਂ
 ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਅੰਦਰੋਂ ਉਠੀਆਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖਾਇਕੇ ਨੀ । ਅਜੇ ਬੰਦ
 ਜੇ ਹੋਇਗਾ ਨਹੀਂ ਦੁਲਾ ਅਸੀਂ ਕੂਕਾਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਜਾਇਕੇ
 ਨੀ । ਅਜ ਤਕ ਬਥੇਰਾ ਦੇਖ ਰਹੀਆਂ ਸਭ ਬੈਠੀਆਂ ਘੜੇ ਭੰਨਾ
 ਇਕੇ ਜੀ । ਜੇ ਤੂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੁਲੇ ਦੀ ਲੋੜਨੀ ਏ ਰਖ ਇਸ
 ਨੂੰ ਤੂ ਲੁਕਾਇਕੇ ਨੀ । ਲੱਧੀ ਸਭ ਅਗੇ ਕਰੇ ਅਰਜ਼ਦਾਰੀ ਨਾਲੇ
 ਬੋਲਦੀ ਪਾਸ ਬਹਾਇਕੇ ਨੀ । ਕਰੋ ਸਬਰ ਮੈਂ ਦੇਵਸਾਂ ਸਾਰੀਆਂ
 ਨੂੰ ਘੜੇ ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਤੁਰਤ ਬਨਾਇਕੇ ਨੀ । ਗਲਾਂ ਮਿਠੀਆਂ ਨਾਲ
 ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਕਰਕੇ ਸਦੇ ਸਾਰੀਆਂ ਘਰੀਂ ਮੰਨਾਇਕੇ ਨੀ । ਫਿਰ ਦਏ
 ਖਰੀਦ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਦੇੜੇ ਗਾਗਰਾਂ ਤੁਰਤ ਮੰਗਾਇਕੇ ਨੀ ।
 ਘਰੇ ਮਿਟੀ ਦੇ ਰਖੇ ਨੀ ਸਭ ਘੜੇ ਭਰੇ ਗਾਗਰਾਂ ਨਾਲ ਲਿਜਾ-
 ਇਕੇ ਨੀ । ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਓਹ ਸਬ ਆਨੰਦ ਹੋਈਆਂ ਦਿਲੋਂ
 ਦਿਲ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹਟਾਇਕੇ ਨੀ ।

ਲਧੀ ਨ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਗਾਗਰਾ ਦੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁਲੇ ਨੇ ਤੋੜ ਦੇਣੀਆਂ

ਕੋਰੜਾ ਛੰਦ ॥

ਲੱਧੀ ਦੇਵੇ ਸਭ ਨੂੰ ਨਾਲੇ ਗਾਗਰਾਂ । ਦੁਲੇ ਵਾਲੀ ਹਥ ਭੈਣੋਂ
 ਵਾਂਗ ਸਗਰਾਂ । ਅਜ ਆਵੇ ਘਰ ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਸੁਨਾਵਨਾ । ਲੱਧੀ
 ਕਹੇ ਮੂਲੇ ਨਾ ਲਾਹੌਰ ਜਾਵਨਾ । ਸਭੇ ਲੈਕੇ ਗਾਗਰਾਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ
 ਜਾਂਦੀਆਂ । ਮਿਟੀ ਦੇ ਘੜੇ ਘਰੀਂ ਜਾ ਟਿਕਾਦੀਆਂ । ਗਾਗਰਾਂ ਦੇ
 ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਪਾਣੀ ਆਵਣਾ । ਲੱਧੀ ਕਹੇ ਮੂਲ ਨਾ ਲਾਹੌਰ
 ਜਾਵਨਾ ਗਾਗਰਾਂ ਜਾਂ ਦੁਲਾ ਸਭ ਕੋਲ ਦੇਖਦਾ । ਫਿਰ ਇਹ
 ਦਲੀਲ ਦਿਲ ਵਿਚ ਟੇਕਦਾ । ਕੀਤੀ ਸੀ ਯਾਰਾਂ ਵਲ ਫਿਰ
 ਧਾਵਨਾਂ । ਲਧੀ ਕਹੇ ਮੂਲ ਨਾ ਲਾਹੌਰ ਜਾਵਨਾਂ ਗਾਨਿਆਂ
 ਮੈਂ ਜਾਣਾ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ । ਘੜ ਦੇਵੇ ਮੈਨੂੰ ਤੂੰ ਗੁਲੇਲ ਸਾਰ
 ਵੇ । ਕਾਰੀਗਰਾ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਦੇਰ ਲਾਵਨਾ । ਲਧੀ ਕਹੇ ਮੂਲ ਨਾ

ਲਾਹੌਰ ਜਾਵਨਾ। ਗਾਨਾਂ ਬੈਠਾ ਮੁੜ ਕੱਲਾਂ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਘੁਨ
ਕੈ ਕੈ ਸੁਣ ਦੁਲਾ ਦਮ ਝਾੜਦਾ। ਤੁਰਤ ਗੁਲੇਲਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲਾਵਨਾ।
ਲੱਧੀਕਹੇਮੂਲ ਨਾਲਾਹੌਰ ਜਾਵਨਾ। ਕਾੜ ਕਾੜ ਦੁਲਾ ਜੇ ਗੁਲੇਲਾਂ
ਛਡਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਰ ਗਾਗਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੇ ਕਢਦਾ। ਨੰਦੀ ਦਾ ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘ ਬੋਲੀ ਲਾਵਨਾ ਲਧੀ ਕਹੇ ਮੂਲ ਨਾ ਲਾਹੌਰ ਜਾਵਨਾ।

ਦੁਲੇ ਨੇ ਗਾਗਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਤੇ ਨੰਦੀ ਮਰਾਸਣ ਨੇ ਬੋਲੀ ਮਾਰਨੀ

ਦੁਲੇ ਦੇਖੀਆਂ ਗਾਗਰਾਂ ਸਭ ਕੋਲੇ ਤੁਰਤ ਪਾਸ ਲੁਹਾਰ ਦੇ
ਜਾਂਵਦਾ ਏ। ਗੋਲੇ ਸਾਰ ਦੇ ਦਿਓ ਬਣਾ ਮੈਨੂੰ ਸੋਹਣ ਗਾਨੇ ਨੂੰ
ਆਖ ਸੁਨਾਵਦਾ ਏ। ਕਾਰੀਗਰ ਸੀ ਲੁਹਾਰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਬੋਹੜੀ
ਸਿਫਤ ਮੈਂ ਆਖ ਬਤਾਂਵਦਾ ਏ। ਜਿਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਲਾਵਦੇ ਹਥ
ਦੋਵੇਂ ਗੋਯਾ ਨਕਲ ਤੋਂ ਅਸਲ ਹੋ ਜਾਂਵਦਾ ਏ। ਨਾਲੇ ਹਥਾਂ ਦੇ
ਸੁਚੇ ਭਰਾ ਦੋਨੋਂ ਮਥੇ ਵਟ ਭੀ ਕੋਈ ਨਾ ਪਾਂਵਦਾ ਏ। ਛੋਟਾ
ਬੜਾ ਜੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਵੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਕੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਆਂਵਦਾ ਏ।
ਗਾਨਾ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਅੱਗ 'ਚ ਰਖ ਦੇਂਦਾ ਦੁਲਾ ਭਗਤੀ ਖੂਬ
ਦਿਖਾਲਦਾ ਏ। ਤੁਰਤ ਦੁਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੋਹਣ ਖੂਬ
ਹੀ ਸਟਾਂ ਲਗਾਂਵਦਾ ਏ। ਰਸਤਾ ਮਿਲਦਾ ਜਾ ਪਨਾ ਮਿਆਣਦਾ
ਪਾਸ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਬੁਲਾਂਵਦਾ ਏ। ਕਾੜ ਕਾੜ ਹੀ ਕਾੜ ਕੜੱਪ
ਪੈਦੀਂ ਜਦੋਂ ਜੋੜ ਗੁਲੇਲ ਚਲਾਂਵਦਾ ਏ। ਸਭ ਗਾਗਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ
ਛੇਦ ਕੀਤੇ ਹੋਈ ਪੂਰੀ ਮੁਰਾਦ ਜੋ ਚਾਹਦਾ ਏ। ਨੰਦੀ ਨਾਲ
ਮਰਾਸੀ ਦੇ ਆਂਵਦੀ ਸੀ ਓਹਦੇ ਵਲ ਗੁਲੇਲ ਘੁਕਾਂਵਦਾ ਏ।
ਬੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਨੰਦੀ ਫਨਾਹ ਕਰਦੀ ਸੀਨਾ ਦੁਲੇ ਦਾ ਚਾਕ ਹੋ
ਜਾਂਵਦਾ ਬੇਬਾਪ ਦਾਦੇ ਦਾ ਇਹ ਤੇ ਸੂਰਮਾ ਏ ਕਾਹਨੂੰ ਨਿਤ
ਗਰੀਬ ਦੁਖਾਂਵਦਾ ਏ। ਏਥੇ ਜੋਰ ਦਿਪਾਂਵਦਾ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤੈਨੂੰ ਰਤੀ
ਹਿਯਾ ਨਾ ਆਂਵਦਾ ਏ। ਤੇਰੇ ਬਾਪ ਤੇ ਦਾਦੇ ਦੀ ਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ
ਖਲਾਂ ਪੁਠੀਆਂ ਚਾ ਲੁਹਾਵਦਾ ਏ। ਖੱਲ ਭੋਹ ਨਾਲ ਭਰਾਇਕੇ
ਤੇ ਉਤੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਚਾ ਲਟਕਾਂਵਦਾ ਏ। ਅੱਜ ਤੀਕ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ

ਲਟਕ ਰਹੀਆਂ ਉਥੇ ਜੋਰ ਨਾ ਕਾਸ ਨੂੰ ਜਾਂਵਦਾ ਏ। ਬੋਲੀ ਲਾਈ
ਜਾਂ ਨੰਦੀ ਨੇ ਕਾਲਜੇ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਲੱਧੀ ਦੇ ਪਾਸਨੂੰ ਆਂਵਦਾਏ। ਗੁਸੇ
ਨਾਲ ਅੱਖੀਂ ਲਾਲੋ ਲਾਲ ਹੋਈਆਂ ਜਾਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਡਰਾਂਵਦਾਏ।
ਮੈਨੂੰ ਸਚੇ ਹੀ ਸਚ ਤੂੰ ਦਸ ਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਬਕਰੇ ਵਾਂਗ ਕੁਹਾਂਵਦਾ
ਏ। ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਦਾਦਾ ਕਿਵੇਂ ਫੌਤ ਹੋਏ ਇਹ ਗਲ ਮੈਂ ਤੈਥੋਂ
ਪੁਛਾਂਵਦਾ ਏ। ਇਕ ਰਤੀ ਜੋ ਛੂਠ ਮਲੂਮ ਹੋਵੇ ਛੁਰੀ ਗਲੇ ਤੇ
ਤੁਰਤ ਚਲਾਂਵਦਾ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਸ ਸ਼ਿਤਾਬ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ
ਕਾਲਜਾ ਭੁਜਦਾ ਜਾਂਵਦਾ ਏ।

ਬੋਲੀ ਮਾਰਨਾ ਨੰਦੀ ਮਰਾਸਣ ਦਾ—ਕੋਰੜਾ ਛੋੜ ॥

ਯਾਰ ਅਗੇ ਮਰਾਸਨ ਸੀ ਬੋਲੀ ਮਾਰਦੀ। ਮਾਰਕੇ ਤੇ ਬੋਲੀ ਓਹਦੀ
ਹਿਕ ਸਾੜਦੀ। ਰੰਨਾਂ ਨਾਲ ਦੁਲਿਆ ਵੇ ਜੰਗ ਲਾ ਲਿਆ। ਬਾਪ
ਦਾਦਾ ਤੇਰੇ ਵੀ ਲਾਹੌਰ ਖਾ ਲਿਆ। ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੁਲਿਆ ਹਿਯਾ
ਆਂਵਦਾ। ਉਠ ਕੇ ਤੇ ਤੂੰ ਰੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਂਵਦਾ ਵਡਿਆ ਦੇ ਨਾਂ
ਨੂੰ ਵੇ ਤੂੰ ਵਟਾ ਲਾ ਲਿਆ। ਬਾਪ ਦਾਦਾ ਤੇਰਾ ਵੇ ਲਾਹੌਰ ਖਾ
ਲਿਆ। ਬਾਪ ਦਾਦੇ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਫੇਰਾਂ ਚਕੀਆਂ। ਹਾਲਾਂ
ਕਈ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਘਰਰਖੀਆਂ। ਰਾਠਾਂਵਾਲਾ ਰਾਹ ਤੂੰ ਦਿਲੋਂ ਭੁਲਾ
ਲਿਆ। ਬਾਪ ਦਾਦੇ ਤੇਰੇ ਵੀ ਲਾਹੌਰ ਖਾ ਲਿਆ। ਇਨਾਂ ਦੇ ਤੂੰ
ਜੰਮਿਆ ਵੇ ਘਰ ਆਇਕੇ। ਸੂਰਮਾ ਸਦਾਵੇਂ ਰੰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖਾਇਕੇ।
ਸੂਰਮਾ ਨਾ ਹੋਵਣਾ ਤੈਂ ਕਦੇ ਬਾਲਿਆ। ਬਾਪਦਾਦਾ ਤੇਰਾ ਵੇ ਲਾਹੌਰ
ਖਾ ਲਿਆ। ਦੁਲਿਆ ਤੈਂ ਰਾਠਾਂ ਨੂੰ ਲਾਈ ਲਾਜ ਵੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ
ਉਤੇ ਖੁਲ੍ਹ ਗਿਆ ਬਾਜ ਵੇ। ਦੁਲਿਆ ਵੇ ਤੈਨੂੰ ਸੱਚ ਮੈਂ ਸੁਨਾ
ਲਿਆ। ਬਾਪ ਦਾਦਾ ਤੇਰੇ ਵੇ ਲਾਹੌਰ ਖਾ ਲਿਆ। ਸੂਰਮਾ ਸਦਾਵੇਂ
ਤੇ ਜੰਗ ਕਰੇਵੇਂ। ਮਾਰੇਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਪ ਮਰੇ ਵੇਂ। ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਤੂੰ ਦੁਲਾ ਰਖਾ ਲਿਆ। ਬਾਪ ਦਾਦਾ ਤੇਰੇ ਵੇ
ਲਾਹੌਰ ਖਾ ਲਿਆ। ਖਿਚਕੇ ਕਟਾਰੀ ਲੱਧੀ ਪਾਸ ਜਾਂਵਦਾ। ਬੋਲ
ਕੇ ਜਬਾਨੋਂ ਫਿਰ ਕਹੇ ਸੁਨਾਵਦਾ। ਝੂਠ ਜੇ ਤੂੰ ਬੋਲੇਂ ਤੇਰਾ ਸਿਰ

ਵਢਦਾ। ਸਚ ਬੋਲੇ ਬਾਝ ਨਹੀਂ ਮੂਲ ਛਡਦਾ। ਬਾਬਾ ਦਾਦਾ
 ਦਸ ਮੇਰੇ ਕਿਨ ਮਾਰੇ ਨੀ। ਖੋਲਕੇ ਬਿਆਨ ਦਸ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੇਨੀ।
 ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਿਮੀਂ ਵਿਚ ਤੈਨੂੰ ਗਡਦਾ। ਸਚ ਬੋਲੇ ਬਾਝ ਨਹੀਂ
 ਮੂਲ ਛਡਦਾ। ਦਸ ਮਾਤਾ ਇਹਨਾਂ ਜੇਹੜੀ ਕੀਤੀ ਕਾਰਾ ਨੀ।
 ਬੀਤਿਆ ਜੋ ਹਾਲ ਮੈਨੂੰ ਦਸ ਸਾਰਾ ਨੀ। ਨਹੀਂ ਮਾਤਾ ਅਜ ਤੇਰੀ
 ਮੁਥ ਕੁਟਦਾ। ਸਚ ਬੋਲੇ ਬਾਝ ਨਹੀਂ ਮੂਲ ਛਡਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਤਾ
 ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੈ ਬੋਲੀ ਲਾਈ ਨੀ। ਅਗ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਲਾਈ
 ਨੀ। ਜਨਮ ਹੈ ਮਾਤਾ ਮੇਰਾ ਓਸੇ ਗੜ੍ਹ ਦਾ। ਸਚ ਬੋਲੇ ਬਾਝ ਨਹੀਂ
 ਮੂਲ ਛਡਦਾ। ਦਸੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਨ ਤੇਰੀ ਨਹੀਂ ਬਚਦੀ। ਖੋਲ੍ਹਕੇ
 ਸੁਨਾਵੀਂ ਮੈਨੂੰ ਗਲ ਸਚਦੀ। ਕਦੋਂ ਦਾ ਮੈਂ ਮਾਤਾ ਖੜਾ ਝੋਲੀ
 ਅਡਦਾ। ਸਚ ਬੋਲੇ ਬਾਝ ਨਹੀਂ ਮੂਲ ਛਡਦਾ। ਪੁਤ ਦਿਲ ਦੇਖ
 ਲਧੀ ਨਾਰ ਰੋਂਵਦੀ। ਦੇਖਕੇ ਕਤਾਰ ਮੰਦੇ ਹਾਲ ਰੋਂਵਦੀ। ਆਖਦੀ
 ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਨਾਗ ਖਟਦਾ। ਸਚ ਬੋਲੇ ਬਾਝ ਨਹੀਂ ਮੂਲ ਛਡਦਾ।

ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਔਰ ਬਾਪ ਦਾਦੇ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਲਧੀ ਨੇ ਦਸਣੇ

ਦੁਲਾ ਲਧੀ ਨੇ ਟਾਲਿਆ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਆਖਰ ਹੋਏ ਲਾਚਾਰ
 ਬਤਾਇਆ ਈ। ਤੇਰੇ ਬਾਪ ਦਾਦੇ ਬੜੇ ਸੂਰਮੇ ਸਨ ਏਹਨਾਂ ਸ਼ਾਹਾਂ
 ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਤਾਇਆ ਈ। ਅਕਬਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਟਕੇ ਨਾਂ ਦੇਂਵਦੇ
 ਸਖਤ ਕਲਾਮ ਏਹਨਾਂ ਤਾਈਂ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾ ਮਰਵਾਇਆ ਈ
 ਸਚ ਪੁਠੀਆਂ ਖਲਾਂ ਉਤਾਰਕੇ ਤੇ ਵਿਚ ਫੂਸ ਭਰਾਲ ਭਰਾਇਆ
 ਈ। ਜੇ ਤੂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਸਤ ਖੋਹਲੇਂ ਲੱਧੀ ਦਿਲੋਂ ਆਖ
 ਸੁਣਾਇਆ ਈ। ਲੈ ਲੈ ਚਾਬੀਆਂ ਜਾਏ ਜਵਾਨ ਦੁਲੇ ਪਹਿਲਾ
 ਜੰਦਰਾ ਤੁਰਤ ਲੁਹਾਇਆ ਈ। ਦੇਖੇ ਚਮਕਦੀ ਸਾਂਗ ਸੀ ਚੰਦ
 ਵਾਂਗੂ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਚਾ ਉਨਾਇਆ ਈ। ਲੱਧੀ ਦੇਖ ਕੇ ਆਖਦੀ
 ਵਾਹ ਬੱਚਾ ਅਜ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਏਹ ਆਇਆ ਈ। ਬਾਪ ਦਾਦੇ
 ਦਾ ਵੈਰ ਬੇਸ਼ਕ ਲੈਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਂਗ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਹੀ ਚਾਇਆ

ਈ। ਫਿਰ ਦੂਸਰਾ ਜੰਦਰਾ ਖੋਹਲ ਲੀਤਾ ਟਮਕ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਈ। ਤੁਰਤ ਗਊ ਦਾ ਦੁਧ ਮੰਗਵਾਇਕੇ ਤੇ ਛਟਾ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਲਗਾਇਆ ਈ। ਧਮਕ ਉਸਦੀ ਜਾਂਵਦੀ ਕੋਸ ਬਾਰਾਂ ਜਦੋਂ ਦੁਲੇ ਨੇ ਖੂਬ ਵਜਾਇਆ ਈ। ਤੇਰੇ ਬਾਪ ਦਾਦਾ ਅਕਬਰ ਮਾਰ ਦਿਤੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੁਲ ਸਮਾਨ ਛਪਾਇਆ ਈ। ਦੁਲਾ ਚੋਟ ਲਗਾਂਵਦਾ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਕੋਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸੁਣਾਇਆ ਈ। ਪਈ ਕੰਨ ਆਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕੋਣ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੂਰਮਾ ਆਇਆ ਈ। ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਥੀਂ ਸੁਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਜ ਕਿਸ ਨੇ ਇਹ ਵਜਾਇਆ ਈ ਟਮਾ ਟਮ ਹੀ ਟਮਕ ਬਜਾਇਆ ਚਾ ਦਿਲ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦਾ ਖੌਫ ਚਾ ਪਾਇਆ ਈ। ਫਿਰ ਤੀਸਰੀ ਕੋਠੜੀਖੋਲ੍ਹ ਦੇਖੇ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਸਮਸ਼ੀਰਾਂ ਦਾ ਆਇਆ ਈ। ਚੌਥਾ ਖਲ੍ਹਕੇ ਦੇਖਣਾ ਜਦੋਂ ਦੁਲਾ ਵਿਚਢੇਰ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦਾ ਪਾਇਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜੰਦਰਾ ਪੰਜਵੇਂ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਪੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਾਇਆ ਈ। ਵਿਚ ਛੇਵੇਂ ਦੇ ਖੂਬ ਪਸਤੌਲ ਦੇਖੇ ਨਾਲੇ ਢਾਲਾ ਦਾ ਢੇਰ ਲਗਾਇਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਜੰਦਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਸਤਵੇਂ ਦਾ ਓਹਦੇ ਵਿਚ ਬਾਰੂਦ ਟਕਾਇਆ ਈ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹੋਇਆ ਬਾਗ ਬਾਗ ਦੁਲਾ ਜਦੋਂ ਕੁਲ ਸਮਾਨ ਆਇਆ ਈ।

ਹਾਲ ਦਸਣਾ ਲਧੀ ਨੇ ਦਿਲੋਂ—ਕੋਰੜਾ ਛਦ ॥

ਸੁਣੀ ਬੱਚਾ ਦੁਲਿਆ ਮੈਂ ਸੱਚ ਆਖਦੀ। ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਜਰਾ ਨਾ ਲੁਕਾ ਰਖਦੀ। ਤੇਰਾ ਬਾਪ ਦਾਦਾ ਅਕਬਰ ਸ਼ਾਹ ਮਾਰੇ ਵੇ ਖਲੜੀ ਭਰਾਏ ਭੂਸ ਮਾਲ ਸਾਰੇ ਵੇ। ਅੱਲਾ ਭੀ ਰੋਕ ਲੈਣਾ ਸੀ ਜ਼ਰੂਰ ਤਾਂ। ਨਿਤ ਸ਼ਾਇਦ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ ਕਦੂਰਤਾਂ। ਰਾਠ ਮੇਰੇ ਦੁਲਿਆ ਓਹ ਬੜੇ ਭਾਰੀ ਵੇ। ਖਲੜੀ ਭਰਾਏ ਭੂਸ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਵੇ। ਮਾਰ ਕੇਤੇ ਮਰਾਂ ਓਹ ਸੀ ਨਿਤ ਖਾਂਵਦੇ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸੱਦੇ ਕਦੀ ਨਾ ਸੀ ਜਾਂਵਦੇ। ਏਹੋ ਜਹੇ ਕਰਦੇ ਸੀ ਨਿਤ ਕਾਰੇ ਵੇ। ਖਲੜੀ ਭਰਾਏ ਭੂਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਵੇ। ਧਾੜੇ ਸੀ ਓਹ ਦੁਲਿਆ

ਵੇ ਨਿਤ ਮਾਰਦੇ । ਸੂਰਮੇ ਸੀ ਮੂਲ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹਾਰਦੇ । ਫੌਜ
ਨੇ ਸੀ ਘੇਰਿਆ ਆਏ ਬੰਨੇ ਚਾਰ ਵੇ । ਖਲੜੀ ਭਰਾਏ ਭੂਸ ਨਾਲ
ਸਾਰੀ ਵੇ । ਪਕੜ ਕੇ ਤੇ ਲੈ ਗਏ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਵੇ । ਓਥੇ ਉਹਨਾਂ
ਉਤੇ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜੋਰ ਵੇ । ਕਰੋਕੋਈ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਚਾਰਾਵੇ ।
ਖਲੜੀ ਭਰਾਏ ਭੂਸ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਵੇ । ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਤਾਈਂ ਲਗੇ ਦੇਣ
ਗਾਲੀਆਂ । ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਨੌਕਰਾਂ ਤੇ ਤਾੜੇ ਲਾਲੀਆਂ । ਆਵੇ ਨਾ ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹ ਦਰਬਾਰ ਵੇ । ਖਲੜੀ ਭਰਾਏ ਭੂਸ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਵੇ ।

ਦੁਲੇ ਨੇ ਪੰਜ ਸੌ ਹਥਿਆਰ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਡਣੇ ਤੇ ਨ ਨਕਿਆਂ ਦਾ
ਮਾਲ ਖੋਹ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵਰਤੋਣਾ

ਦੁਲਾ ਕੁਲ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਕਰੇ ਗਿਣਤੀ ਹੋਇਆ ਪੰਜ ਸੌ
ਪੂਰਾ ਸੁਮਾਰ ਯਾਰੋ । ਤੁਰਤ ਪੰਜ ਸੌ ਕੀਤਾ ਜਵਾਨ ਕਠਾ ਭੇਸ
ਸੂਰਮੇ ਬਾਂਕੇ ਨਿਤਾਰ ਯਾਰੋ । ਕਰ ਦੇਵੇ ਹਥਿਆਰ ਤਕਸੀਮ ਸਾਰੇ
ਆਪ ਬਣਿਆ ਫੌਜਦਾਰ ਯਾਰੋ । ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ
ਵਾਰ ਕਰਸਾਂ ਕਹੇ ਰਾਠਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਪੁਕਾਰ ਯਾਰੋ । ਫੇਰ ਹੁਕਮ
ਸੁਣਾਂਵਦਾ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਤੁਰਤ ਹੋ ਜਾਓ ਤਿਆਰ ਯਾਰੋ ।
ਕਲ ਚੁੰਡਰਾਂ ਵਲ ਰਵਾਨ ਹੋਣਾ ਬੁਧਵਾਰ ਹੈ ਸੋਹਣਾਵਾਰ ਯਾਰੋ ।
ਝਟ ਆਇਕੇ ਰਖ ਵਿਚ ਜਮਾਂ ਹੋਣਾ ਫਿਰ ਰਾਤਗਈ ਇਕਵਾਰ
ਯਾਰੋ । ਕੱਠੇ ਹੋਵਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਾਰੇ ਜਿਸ ਵਕਤ ਦਾ ਸੀ
ਇਕਰਾਰ ਯਾਰੋ । ਹੋਏ ਚੁੰਡਰਾਂ ਨੂੰ ਰਵਾਂ ਸਾਰੇ ਅਗੇ ਲਗਿਆ
ਦੁਲਾ ਸਰਦਾਰ ਯਾਰੋ । ਦੁਲਾ ਆਖਦਾ ਸਾਰਿਆਂ ਸੁਣੋ ਭਾਈ
ਪਿਛੇ ਹਟਨਾ ਨਹੀਂ ਦਰਕਾਰ ਯਾਰੋ । ਪਹਿਲਾ ਧਾੜਾ ਜੋ ਆਵੇ
ਹਥ ਸਾਡੇ ਵੰਡ ਦਿਓ ਨਾ ਰਖਣੀ ਤਾਰ ਯਾਰੋ । ਸਭੇ ਵਲੀ ਦੀ
ਬਾਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਅਸੀਂ ਨੌਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਯਾਰੋ । ਹਦ
ਚੁੰਡਰਾਂ ਦਾ ਖੰਡਾ ਨਜਰ ਆਯਾ ਅਜ ਏਸਦਾ ਕਰੋ ਸ਼ਕਾਰ ਯਾਰੋ ।
ਪਹਿਲੇ ਏਸ ਨੂੰ ਹੱਕ ਲੈ ਚਲੀਏ ਜੀ ਚਲ ਲੰਡੀਏ ਸਾਂਦਲ ਬਾਰ
ਯਾਰੋ । ਸੰਡਾ ਹਕ ਕੇ ਮੁੜ ਰਵਾਂ ਹੋਏ ਮਾਲੀ ਪਿਟਿਆ ਚੰਦ ਵਾਰ

ਯਾਰੋ। ਦੁਲਾ ਵਗ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ ਮਾਲ ਸਾਰਾ ਕਰੇ ਹਾਲ ਹੀ
 ਹਾਲ ਪੁਕਾਰ ਯਾਰੋ। ਕਈ ਆਖਦੇ ਉਹ ਸਾਡਾ ਭਾਨਜਾ ਹੈ ਕਰਨਾ
 ਮੂਲ ਨਾ ਓਸ ਤੇ ਵਾਰ ਯਾਰੋ ਕਠਾ ਹੋਂਵਦਾ ਜੁਟ ਮੁਸਟੰਡਿਆਂ
 ਦਾ ਕਰਦੇ ਜਾਂਵਦੇ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਯਾਰੋ। ਧਾਂੜੇ ਵੇਖਕੇ ਦੁਲਾ ਖਲੋ
 ਜਾਂਵਦਾ ਨਾਲੇ ਬੋਲਦਾ ਖੂਬ ਲਲਕਾਰ ਯਾਰੋ। ਐਪਰ ਗੈਰ ਦਾ
 ਨਹੀਂ ਖਿਆਲ ਕਰਨਾ ਦੁਲਾ ਕਹੇ ਸੂਰਮਾ ਵਿਚਾਰ ਯਾਰੋ। ਜੇ
 ਵਿਦਾ ਹੋ ਆਏ ਹੋ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਹੋਣਾ ਜੰਗ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਤਿਆਰ
 ਯਾਰੋ। ਵੇਖ ਦੁਲੇ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਉਡੇ ਮੁੜੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋ
 ਲਚਾਰ ਯਾਰੋ। ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨਾਈ ਮਰਾਸੀਆਂਦਾ ਖੰਡ ਵੰਡਦਾ
 ਹੋਂਸਲਾ ਧਾਰ ਯਾਰੋ। ਇਕ ਇਕ ਸੀ ਦੇਂਵਦਾ ਹੋਰ ਸਭਨਾਂ ਐਪਰ
 ਜੇਹੜੇ ਲੁਹਾਰ ਨਜਾਰ ਯਾਰੋ। ਜੇਹੜਾ ਦੁਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਝੱਟ
 ਕਰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਂਵਦਾ ਚਾਰ ਚਾਰ ਯਾਰੋ। ਸਭ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ
 ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਗਏ ਘਰਾਂ ਵਲ ਸਿਧਾਰ ਯਾਰੋ। ਕਿਸ਼ਠ ਸਿੰਘ
 ਵਿਚ ਪੱਡ ਦੇ ਘਰੇ ਘਰੀਂ ਦੁਲੇ ਰਾਠ ਦੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਯਾਰੋ।

ਅਲੀ ਸੁਦਾਗਰ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਘੋੜੇ ਦੁਲੇ ਨੇ ਖੋਹ ਲੈਣੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਚੋਂ ਕਢਣਾ

ਅਗੇ ਹੋਰ ਧਾੜਾ ਏਸ ਨੂੰ ਪਿਆ ਆਵੇ; ਜੇਹੜਾ ਘਰੀਂ ਖੁਦਾ
 ਪੁਚਾਇਆ ਸੀ। ਅਲੀ ਨਾਮ ਸੁਦਾਗਰ ਲਾਹੌਰ ਸੰਦਾ ਪੌੜੇ ਲੈਣ
 ਕੰਧਾਰ ਨੂੰ ਧਾਇਆ ਸੀ। ਘੋੜੇ ਪੰਜ ਸੌ ਖਰੀਦ ਉਸਨੇ; ਮੋੜਾ
 ਫੇਰ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਅਲੀ ਮੰਜ਼ਲ ਤੋਂ ਮੰਜ਼ਲ ਰਵਾਂ
 ਹੋਇਆ ਕਈ ਰੋਜ਼ ਪਿਛੋਂ ਮੁੜ ਆਇਆ ਸੀ।

ਕਹੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਖ ਪਾਇ ਡੇਰਾ ਅਜ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਲਾਯਾ
 ਸੀ। ਅਜ ਕਰਾਂ ਅਰਾਮ ਬੇਖੌਫ ਏਥੇ; ਮੈਨੂੰ ਪੰਧ ਨੇ ਬਹੁਤ
 ਸਤਾਇਆ ਸੀ। ਠਗਾਂ ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੀ ਖੋਰ ਮੈਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਤੇ
 ਅਰਾਮ ਨਾ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਜਾਇਕੇ ਖੂਬ ਅਰਾਮ ਕਰੀਏ
 ਮੈਂ ਸਭ ਨੂੰ ਆਖ ਸੁਣਾਇਆ ਜੀ। ਅਜ ਆਏ ਹਾਂ ਦੁਲਿਆ
 ਪਾਸ ਤੇਰੇ; ਕੱਲ ਦੁਗਨਾ ਮੰਜ਼ਲ ਕਰਾਇਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ

ਥਕਾਨ ਨੇ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨਾ ਕਿਤੇ ਠਹਿਰਾਯਾ ਸੀ
 ਦੁਲਾ ਆਖਦਾ ਕਰੋ ਅਰਾਮ ਭਾਈ ਘੋੜਾ ਕੁਲ ਤਬੇਲੇ ਲਵਾਯਾ
 ਸੀ। ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚ ਨ ਖੋਫ ਕੋਈ ਚੋਰ ਯਾਰ ਮੈਂ ਕੁਲ
 ਮੁਕਾਯਾ ਸੀ। ਕੀਤੀ ਖੂਬ ਸੇਵਾ ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਲਾਕੇ ਨਾਲੇ ਖੂਬ
 ਮਕਾਨ ਸਜਾਇਆ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨਾ ਸੁਤਿਆ ਹੋਸ਼ ਆਈ
 ਕੁਲ ਰਾਹ ਦਾ ਦੁਖ ਭੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੁਲੇ ਨੇ
 ਕੱਠ ਕੀਤਾ ਘੋੜਾ ਪੰਜ ਸੌ ਤੁਰਤ ਵੰਡਾਇਆ ਸੀ। ਘਰੀਂ ਜਾ
 ਘੋੜੇ ਸਭਨਾਂ ਬੰਨ ਲਏ ਅੱਲੀ ਸੁਤਾ ਨਾ ਮੂਲ ਜਗਾਇਆ ਸੀ।
 ਪਹਿਰ ਨਿਕਲੇ ਅਲੀ ਜਾਗਿਆ ਸੀ ਤਦੋਂ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸ
 ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਭਾਈ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਟੋਰ ਸਿਤਾਬ ਕਰਕੇ ਅਲੀ
 ਆਖਕੇ ਇਹ ਫੁਰਮਾਇਆ ਸੀ। ਦੁਲਾ ਆਖਦਾ ਇਹ ਕੀਬੋਲਿਆਂ
 ਤੈਂ ਘੋੜੇ ਕਦੋਂ ਤੂੰ ਏਥੇ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਅਸਾ ਟੈਹਲ ਕੀਤੀ
 ਤੇਰੀ ਦਿਲੋਂ ਲਾਕੇ, ਉਲਟਾ ਸਾਨੂੰ ਤੂੰ ਚੋਰ ਬਨਾਇਆ ਸੀ।
 ਭਲਾ ਚਾਹੇਂ ਤਾਂ ਉਠ ਕੇ ਜਾ ਏਥੋਂ, ਅਸਾਂ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਆਖ ਸੁਨਾ-
 ਇਆ ਸੀ। ਅਲੀ ਆਖਦਾ ਕਰਾਂ ਫਰਿਆਦ ਤੇਰੀ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ
 ਤੈਂ ਜ਼ੁਲਮ ਕਮਾਇਆ ਸੀ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਨਦਾ
 ਤੂੰ, ਬਾਪ ਦਾਦਾ ਜਿਨ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਸੀ। ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂ
 ਏਤਨੀ ਗਲ ਆਖੀ, ਧਕੇ ਮਾਰ ਘਰੋਂ ਕਢਾਯਾ ਸੀ।

ਅਲੀ ਸੁਦਾਗਰ ਨੇ ਦੁਲੇ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਡਰ ਦੇਣਾ—ਕਰੜਾ ਛੁੜ

ਅਲੀ ਕਹੇ ਦੁਲਿਆ ਤੂੰ ਹੋਸ਼ ਕਰ ਓਇ। ਦਿਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹ
 ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰ ਓਏ। ਬਾਪ ਦਾਦਾ ਜਿੰਨ ਤੋਰਾ ਹੈਸੀ ਵਢਿਆ
 ਅਕਬਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਭੁਲਾਏ ਛਡਿਆ। ਚੰਗੀ ਜੇ ਤੂ ਕਰੇਂ ਸਾਡੇ
 ਘੋੜੇ ਛੋਡ ਦੇ। ਸਾਜ ਤੇ ਸਮਾਨ ਸਾਰਾ ਸਾਨੂੰ ਮੋੜ ਦੇ। ਹਾਲ ਜੇ
 ਮੈਂ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸੁਨਾਏ ਛਡਿਆ। ਅਕਬਰ ਸ਼ਾਹ ਤੂੰ ਭੁਲਾਏ
 ਛਡਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਜਿਵੇਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀ ਖੂਬ ਖਾਤਰਾਂ ਫੇਰ ਕਿਉਂ
 ਲਾਈਆਂ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਕਤਾਰਾਂ। ਦਿਲ ਸਾਰਾ ਸਾਡਾ ਤੈਂ ਖਪਾਏ

ਛਡਿਆ; ਅਕਬਰ ਸ਼ਾਹ ਤੂੰ ਭੁਲਾਏ ਛਡਿਆ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੁਲਿਆ
ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਘੋੜੇ ਮੋੜਦਾ। ਨਾਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਤੂੰ ਮਥਾ ਜੋੜਦਾ।
ਅਜ ਕਲ ਜਿਮੀਂ ਵਿਚ ਜਾਸੈਂ ਗਡਿਆ; ਅਕਬਰ ਸ਼ਾਹ ਤੂੰ
ਭੁਲਾਏ ਛਡਿਆ। ਬਾਰ ਬਾਰ ਤੇਰੇ ਅਗੇ ਹਥ ਜੋੜਦਾ। ਦੁਲਿਆ
ਤੂੰ ਜਾਨ ਜੇ ਭਲਾ ਲੋੜਦਾ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਸੁਨਾਏ
ਛਡਿਆ। ਅਕਬਰ ਸ਼ਾਹ ਤੂੰ ਭਲਾਇ ਛਡਿਆ।

ਦੁਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ (ਕੋਰੜਾ ਛੰਦ)

ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ। ਬਦੀਆਂ ਸੁਦਾਗਰਾਂ
ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸੁਨਾਈ ਲਾਹੌਰ ਜਾਇਕੇ। ਫੜੇ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਤਾਬੀ ਆਇਕੇ। ਲਾ ਲੈ ਜੋਰ ਜੇਹੜਾ ਤੇਰੇ ਪਾਸੋਂ
ਲਗਦਾ। ਆਖੀ ਦੁਲਾ ਧਾੜਵੀ ਜਹਾਨ ਠਗਦਾ। ਜਾਵੇਂ ਅਜ ਮੇਰੇ
ਪਾਸੋਂ ਧਕੇ ਖਾਇਕੇ। ਫੜੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਤਾਬੀ ਆਇਕੇ।
ਉਠ ਜਾ ਸ਼ਤਾਬੀ ਨਹੀਂ ਸਿਰ ਵਢਦਾ; ਜੀਵਦਾ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਹੁਣ
ਨਹੀਂ ਛਡਦਾ; ਕੈਦ ਤੈਨੂੰ ਕਰਾਂ ਮੈਂ ਜ਼ਜੀਰ ਪਾਇਕੇ। ਫੜੇ ਮੈਨੂੰ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਤਾਬੀ ਆਇਕੇ। ਪੰਜ ਸਤ ਕਸਕੇ ਚਪੇੜਾਂ ਮਾਰਦਾ।
ਖੜਾ ਏਥੇ ਕਾਸ ਨੂੰ ਦਲੀਲਾਂ ਧਾਰਦਾ। ਜਾ ਤੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਅਜ
ਧਾਇਕੇ। ਫੜੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਛਤਾਬੀ ਆਇਕੇ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ
ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਤੂੰ ਜੋਰ ਦਸਦਾ। ਜਾਨ ਤੂੰਬਚਾ ਕੇ ਏਥੋਂ ਨਹੀਂ ਨਸਦਾ।
ਏਹੋ ਗਲ ਤੈਨੂੰ ਆਖਦਾ ਸੁਨਾਇਕੇ। ਫੜੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਛਤਾਬੀ
ਆਇਕੇ। ਧੱਕੇ ਦੇ ਅਲੀ ਪਿੰਡੀ ਵਿਚੋਂ ਕਢਦਾ। ਵਾਸਤੇਜਾਂ ਪਾਏ
ਓਹਨੂੰ ਤਦੋਂ ਛਡਦਾ। ਜਾਵੀਂ ਤੂੰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੈਰ ਚਾਇਕੇ।
ਫੜੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਤਾਬੀ ਆਇਕੇ।

ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਅਲੀ ਨੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਨੀ
ਅਤੇ ਸੇਖ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨੀ ਦੁਲੇ ਦੀ

ਅਲੀ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਜਾਇਕੇ ਤੇ, ਦੂਰੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਹਾਲ
ਪੁਕਾਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੁਣੀ ਫਰਿਆਦ ਮੇਰੀ, ਅਲੀ

ਪਿਟਦਾ ਮਥਾ ਪਟਕਾਰਦਾ ਹੈ। ਦੁਲਾ ਲੁਟਦਾ ਰਾਹੀਆਂ ਪਾਂਧੀਆਂ
ਨੂੰ ਨਾਲੇ ਲੁਟਦਾ ਤੇ ਨਾਲੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਪੈਦਾ ਪਿੰਡ 'ਚ ਆਫਤਾਬ
ਹੋਇਆ ਜੇਹੜੇ ਨਿਤ ਹੀ ਖੂਨ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡੀ ਵਿਚ ਓਹ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਏ ਬੈਠਾ ਦਿਲ ਰਤੀ ਨਾ ਖੌਫ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ।

ਸੁਣੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਾਂ ਫਰਿਆਦ ਉਸਦੀ ਗੁਸਾ ਦਿਲਦੇਵਿਚ ਓਹ
ਧਾਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਲੋਂ ਉਠ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਏਵੇਂ
ਕੂੜ ਸ਼ਾਹ ਏਹ ਪਿਆ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਸ਼ਾਹ
ਨੇ ਗਲ ਸੁਣੀ ਫੇਰ ਦਿਲ ਤੋਂ ਗੁਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਤਰਫ ਅਲੀ
ਦੇ ਕੁਝ ਨ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਦਿਲੋਂ ਸਮਝਿਆ ਝਖ ਏਹ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।
ਅਲੀ ਵੈਹਣ ਦੇ ਗਮ ਥੀਂ ਹੋਇਆ ਪੀਲਾ ਜਿਵੇਂ ਹੋਂਵਦਾ ਰੰਗ
ਵਿਸਾਰ ਦਾ ਹੈ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ ਦੇਣਾ ਧੁਰੋਂ
ਲਿਖੀ ਨੂੰ ਕੌਣ ਟਾਲਦਾ ਹੈ।

ਧਨ ਦੀਆਂ ਲਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਖਚਰਾਂ ਮੇਦੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦੁਲੇ ਨੇ
ਲੁਟ ਲਈਆਂ ਜਗ ਵਿਚ ਸੌਰ ਸਚਨਾ

ਸਾਹੂਕਾਰ ਹੈਸੀ ਲਾਹੌਰ ਅੰਦਰ ਨਿਤ ਕਰੇ ਬਿਉਪਾਰ ਦਾ ਕੰਮ
ਬੇਲੀ। ਧੰਨ ਮਾਲ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿਸੀ ਬਾਤ ਦਾ ਰਤੀ
ਨਾ ਗਮ ਬੇਲੀ। ਦਿਲ ਵਚ ਨਿਜਾਦ ਇਹ ਧਾਰ ਲੀਤਾ ਲਦੇ
ਖਚਰਾਂ ਧਨ ਤੇ ਦਮ ਬੇਲੀ। ਕੀਤੀ ਮੇਦੇ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਯਾਰੋ
ਮੁੜਨਾ ਤਦੋਂ ਜਾਂ ਹੋਵਨ ਤੁਮ ਬੇਲੀ। ਪੈਹਲੀ ਮੰਜ਼ਲ ਨਾ ਦੂਰ
ਦੀ ਵਾਟ ਕਰਨੀ ਅਜ ਵਿਚ ਪਿੰਡੀ ਲੈ ਬੇਲੀ। ਪਹਿਲੀ
ਰਾਤ ਅਰਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਕਟੀ ਜੇ ਕਦੀ ਨਾ ਹੋਗ ਫਿਰ ਅਮਲ ਬੇਲੀ।
ਤੁਰੇ ਸ਼ਾਮੀਂ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗਏ ਪਿੰਡੀ ਮੇਦਾ ਜਾਂਵਦਾ ਈ ਛਮ ਛਮ
ਬੇਲੀ। ਨਾਲੇ ਦਿਲ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਕੀਤਾ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਏ ਮਿਲਦੇ
ਦਮ ਦਮ ਬੇਲੀ। ਮੇਦਾ ਆਖਦਾ ਕੱਟਨੀ ਰਾਤ ਏਸੇ ਦੁਲਾ ਬੋਲਦਾ
ਜਮ ਜਮ ਬੇਲੀ। ਖਤਰਾ ਖੌਫ ਨਾ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਗਲ ਦਾ
ਨਹੀਂ ਦਮ ਬੇਲੀ। ਕੀਤੀ ਟਹਿਲ ਤਵਾਜ਼ਿਆ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਦੇਵੇ

ਬਿਸਤਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੁਮ ਬੇਲੀ। ਸਾਰੇ ਪਏ ਅਰਾਮ ਬੇਖਬਰ ਹੋਕੇ
 ਦੁਲਾ ਧਨ ਸਾਰਾ ਕਰੇ ਜੰਮ ਬੇਲੀ। ਧਨ ਵਿਚ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਜਮਾਂ
 ਕਰੇ ਦੁਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੁਰਤ ਬੇ ਗਮ ਬੇਲੀ। ਨਾਲੇ ਖਚਰਾਂ ਕੁਲ
 ਛਪਾਈਆਂ ਸੀ ਨਿਕਲ ਸਕੇ ਨਾ ਖੋਜ ਪਸਮ ਬੇਲੀ। ਸੁਭਾਸਾਰ
 ਹੋਈ ਉਠ ਕਹੇ ਮੇਦਾ ਵਾਹ ਦੁਲਿਆ ਨਿਤ ਜਮ ਬੇਲੀ। ਤੇਰੀ
 ਜਗਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ ਦਿਲੋਂ ਟਾਲਕੇਕੁਲ ਭਰਮ ਬੇਲੀ।
 ਹੁਣ ਟੋਰਸਾਨੂੰਸਾਡਾ ਪੰਧ ਲੰਮਾ ਹੁਣ ਜਰਾਨਾ ਕਰੋ ਸਲਾਮ ਬੇਲੀ।
 ਦਿਓ ਮਾਲ ਸਾਡਾ ਤੇਰੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਕੇ ਝਟ ਆਵੇ ਫਿਰਹਮ ਬੇਲੀ।
 ਜਦੋਂ ਕਢ ਨਫਾ ਮੁੜ ਆਵਾਂਗੇ ਮੁੜ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਲਮ ਬੇਲੀ।
 ਦੁਲਾ ਆਖਦਾ ਟੁਰ ਸੁਤਾਬ ਸ਼ਾਹ ਜੀ। ਅਸੀਂ ਰਬ ਦੇ ਮੂਲ ਨ
 ਥਮ ਬੇਲੀ। ਐਪਰ ਮਾਲ ਕੈਸਾ ਸਾਥੋਂ ਮੰਗਦੇ ਹੋ ਕੇਹੜੇ ਵੇਚੀ
 ਸੀ ਏਥੋਂ ਗੰਦਮ ਬੇਲੀ। ਜਾਂ ਕੋਈ ਬਹੀ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ
 ਜਿਹੜੇ ਲਭੇ ਤੋਂ ਕਰੇ ਭਵੰਮ ਬੇਲੀ। ਮੇਦਾ ਆਖਦਾ ਕੂਕਕੇ ਦੁਲਿਆ
 ਵੇ ਖਾਹ ਮਾਰ ਜਾਕੇ ਪਵੇ ਕੰਮ ਬੇਲੀ। ਕਰੇਂਠਗੀਆਂ ਕੰਮਹਰਾਮੀਆਂ
 ਦੇ ਅਕਬਰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਂਵਦਾ ਜਮ ਬੇਲੀ। ਬਾਪ ਦਾਦਿਆਂ
 ਨਾਲ ਜੋਏਂ ਕੀਤੀ ਨਾਲ ਭੂਸ ਭਰੇ ਤੇਰਾ ਚਮ ਬੇਲੀ। ਮੇਦਾ ਮੁਖ
 ਥੀ ਬਾਤ ਇਹ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁਛ ਕਟੀ ਇਕ ਦਮ ਬੇਲੀ।
 ਨਾਲੇ ਆਖਦਾ ਜੋਰ ਲਗਾਇ ਸਾਰਾ ਦਿਲ ਮੂਲ ਨਾਂ ਰਖੇ ਭਰਮ
 ਬੇਲੀ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਤੂ ਬੋਲ ਨੂੰ ਕਰ ਪੂਰਾ ਜੇਕਰ ਤੈਨੂੰ ਹੈ ਕੁਝ
 ਸ਼ਰਮ ਬੇਲੀ।

ਮੇਦੇ ਨੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਅਕਬਰ ਦਾ ਡਰ ਦੇਣਾ

ਕੋਰੜਾ ਛੰਦ-ਧਨ ਜਦੋਂ ਮੇਦੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਪਿੱਟ ਪਿੱਟ
 ਬੋਦੀਆਂ ਬਬੇਰਾ ਰੋ ਲਇਆ। ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਜ਼ਾਰੋ ਜ਼ਾਰ ਹਾਇਦੁਲਿਆ।
 ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਭੁਲਿਆ। ਦੇ ਧਨ ਮੇਰਾ ਮੈਂ ਬੁਖਾਰੇ
 ਜਾਵਨਾ। ਕਰਕੇ ਬਿਉਪਾਰ ਫਿਰ ਏਥੇ ਆਵਨਾ। ਪਿੰਡੀ ਆਕੇ
 ਜਾਣਾ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਝੁਲਿਆ। ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਭੁਲਿਆ।
 ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੈਰਤੇਰਾ ਈ ਕਦੋਂ ਕੁ ਦਾ। ਕਢਿਆ ਤੂ ਖਵਰੇ ਜਿਹੜਾ

ਈ ਚਰੋਕਣਾ। ਪਿੱਟ ਪਿੱਟ ਅੱਖੀਆਂ ਤੋਂ ਨੀਰ ਭੁਲਿਆ। ਅਕਬਰ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈਤੈਨੂੰ ਭੁਲਿਆ ਕਿਸ ਗਲੋਂ ਦੁਲਿਆ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਲੁਟਿਆ।
ਹਾਲ ਨਾ ਕਦੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਉਤੇ ਸੁਟਿਆ। ਤੇਰੀ ਇਹ ਜਵਾਨੀ
ਚੰਗੀ ਕਰੇਂ ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਧਨ ਮੋੜਦੇ। ਨਹੀਂ ਤੇਰਾ ਕੋੜਮਾਕਬੀਲਾ
ਰੋੜ੍ਹਦੇਕਾਲ ਦਾ ਨਗਾਰਾ ਤੇ ਸਿਰ ਝੁਲਿਆ। ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਭੁਲਿਆ। ਕਰਾਂ ਜਾ ਪੁਕਾਰ ਲਾਹੌਰ ਜਾ ਕੇ। ਫੌਜਾਂ ਤੈਨੂੰ
ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਭੁਲਿਆ। ਕਰਾਂ ਦਾ ਪੁਕਾਰ ਮੈਂ ਲਾਹੌਰ ਜਾ ਕੇ ਫੌਜਾਂ ਤੈਨੂੰ
ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਣ ਏਥੇ ਆ ਕੇ। ਨਿਤ ਤੇ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਫਿਰੇ ਭੁਲਿਆ।
ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਭੁਲਿਆ।

ਜੁਆਬ ਦੁਲੇ ਦਾ ਮੇਦੇ ਨੂੰ (ਕੋਰੜਾ ਛੰਦ)

ਮੇਦੇ ਨੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਦੁਲੇ ਤਾਈਂ ਬਾਣੀਆਂ। ਤੁਰਤ ਨਿਕਾਲੇ
ਦੁਲਾ ਤੀਰ ਕਾਨੀਆਂ। ਮੁਨੀ ਦਾੜੀ ਮੁਛਾਂ ਨਾਲੇ ਹੈ ਸੁਨਾਂਵਦਾ।
ਜਿਹੜਾ ਕਿਹੜਾ ਸਾਲਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਆਂਵਦਾ। ਘਲਦੇ ਸ਼ਤਾਬੀ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜਾਇਕੇ ਬੰਨਲਵੇਦੁਲੇਨੂੰ ਸ਼ਤਾਬੀ ਆਇਕੇ। ਲਾਵੀਂ
ਜਾਕੇ ਜ਼ੋਰ ਸਾਰਾ ਮਨ ਭਾਉਂਦਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿਹੜਾ ਸਾਲਾ ਬਾਦ-
ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਆਂਵਦਾ। ਉਠ ਜਾ ਸ਼ਤਾਬੀ ਜੇ ਤੂ ਜਾਨ ਲੋੜਦਾ। ਹਡੀ
ਹਡੀ ਤੇਰੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਅਜ ਤੋੜਦਾ। ਕਿਸੇ ਲਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ
ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਕਿਹੜਾ ਸਾਲਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਆਂਵਦਾ
ਸਾਡਾ ਵਲ ਨਜ਼ਰਾਂ ਕਰੇਂਦਾ ਮੈਲੀਆ। ਏਥੇ ਆਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ
ਮੰਗੇ ਬੈਲੀਆਂ। ਭਲੀ ਪਤ ਨਾਲ ਏਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਵਦਾ। ਜਿਹੜਾ
ਕਿਹੜਾ ਸਾਲਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਆਂਵਦਾ। ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ
ਅਜ ਬੋਰੀਆਂ। ਬੋਲਿਆ ਹੈ ਫਿਰ ਕਟ ਕਰਾਂ ਪੂਰੀਆ। ਮੇਰੇ ਪਾਸ
ਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਗਾਂਵਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਕਿਹੜਾ ਸਾਲਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਦਾ ਆਂਵਦਾ। ਪਟੀਆਂ ਜਾਂ ਬੋਦੀਆਂ ਮੇਦਾ ਸੀ ਰੋਂਵਦਾ। ਭਜਾ
ਜਾਂਦਾ ਖਤਰੀ ਸੀ ਵੱਡਾ ਸੋਂਹਵਦਾ। ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਤਰਫ ਲਾਹੌਰ
ਧਾਂਵਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਕਿਹੜਾ ਸਾਲਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਆਂਵਦਾ।

ਮੇਦੇ ਪਿਟਦਾ ੨ ਬੋਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਭ ਖੋਇਕੇ ਤੇ। ਹਾਏ ਸ਼ਾਹ ਮੈਨੂੰ ਦੁਲੇ ਲੁਟ ਲਿਆ ਕੀਤੀ ਹਾਲ ਹੀ ਹਾਲ ਹੈ ਰੋਇਕੇ ਤੇ। ਰਾਤੀ ਕੀਤੀ ਤੁਆਜ਼ਿਆ ਬਹੁਤ ਡਾਢੀ ਅਸੀਂ ਉਠੇ ਸਵੇਰ ਜਾਂ ਸੋਇਕੇ ਤੇ। ਅਸਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਮਾਲ ਜਾਂ ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਢਾੜੀ ਮੁਛ ਕਟੀ ਹਥ ਧੋਇਕੇ ਤੇ। ਮੇਰਾਹਾਲਤੂ ਦੇਖ ਲੈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਰਜ ਕਰੇ ਦਰਬਾਰ ਖਲੋਇਕੇ ਤੇ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਰ ਅਲੀ ਦੇ ਵਾਂਗ ਮੇਦਾ ਬੰਨਾ ਦਾਦ ਹਥ ਧੋਇਕੇ ਤੇ।

ਬੇਗਮ ਨੇ ਹਜ਼ ਕਰਨ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਦੁਲੇ ਕੋਲ ਠਹਿਰਨਾ ਅਤੇ ਧਨ ਗੁਵਾ ਦੇਣਾ

ਬੇਗਮ ਬੋਲੀ ਸ਼ਾਹ ਤਾਈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਕਾਬੇ ਦੇ ਹੱਜਨੂੰ ਜਾਂਵਦੀ ਏ। ਕਰਾਂ ਹੱਜ ਮੈਂ ਭੀ ਨੀਯਤ ਧਰਕੇ ਤੇ ਇਹ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਆਂਵਦੀ ਏ। ਅਕਬਰ ਆਖਦਾ ਕੰਮ ਸੁਆਬ ਦਾ ਹੈ ਤੁਰਤ ਕਰਦਾ ਏ ਤਬਾ ਜੋ ਚਾਂਵਦੀ ਏ। ਬੇਗਮ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਝੱਟ ਕੂਚ ਸਮਾਨ ਕਸਾਂਵਦੀ ਏ। ਖੇਮੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਸਮਾਨ ਸਾਰੇ ਉਠਾਂ ਤੇ ਭਾਰ ਲਦਾਂਵਦੀ ਏ। ਹੋਰ ਖੈਰ ਖੈਰਾਤਵੀ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ਕਈ ਖਚਰਾਂ ਧਨ ਲੈ ਜਾਂਵਦੀ ਏ। ਬਹੁਤ ਨੌਕਰਾਂ ਚਾਕਰਾਂ ਸੰਗ ਲੈ ਕੇ ਵਕਤ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਵਾਗ ਉਠਾਂਵਦੀ ਏ। ਵਿਚ ਰਾਹ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਂਵਦੀ ਏ। ਅਜ ਦੁਲੇ ਦੇ ਪਾਸ ਅਰਾਮ ਕਰਨਾ ਏਹ ਬਾਤ ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਾਂਵਦੀ ਏ। ਤਿੰਨ ਕੋਸ ਰਹਿਆ ਪਿੰਡੀ ਸ਼ਹਿਰ ਜਦੋਂ ਇਕ ਨਫਰ ਨੂੰ ਅਗੇ ਦੁੜਾਂਵਦੀ ਏ। ਜਾ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਕਹਿਣਾ ਬੇਗਮ ਨਫਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਸਮਝਾਂਵਦੀ ਏ। ਆਖੀਂ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਏਥੇ ਮਕਾਮ ਕਰਨਾ ਬੇਗਮ ਕਾਬੇ ਦੇ ਹੱਜ ਨੂੰ ਜਾਂਵਦੀ ਏ। ਕੀਤੀ ਖਬਰ ਜਾਂ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਨਫਰ ਜਾਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੁਲੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਂਵਦੀ ਏ। ਕਹੇ ਵਾਹ ਧੰਨ ਭਾਗ ਸਾਡੇ ਬੇਗਮ ਕਦਮ ਜਦ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਾਂਵਦੀ ਏ। ਇਕ ਜਗਾ ਬਤਾਂਵਦਾ ਨਫਰ ਤਾਈਂ ਸੁਦਰ ਖੂਬ ਹੀ ਜੇਹੜੀ

ਸੁਹਾਂਵਦੀ ਏ । ਦੁਲਾ ਆਖਦਾ ਕਰਾਂਗੇ ਅਸੀਂ ਖਾਣਾ ਤੈਨੂੰ ਬੇਗਮ
ਕੀ ਹੁਕਮ ਸੁਨਾਂਵਦੀ ਏ । ਨਫਰ ਆਖਦਾ ਲੋੜ ਮਕਾਨ ਦੀ ਜੇ
ਜਾਂਦੀ ਹਜ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਾਂਵਦੀ ਏ । ਕੁਲ ਆਪਣੇ ਪਲੇ ਦਾ
ਖਰਚ ਕਰਦੀ ਨਾਲੇ ਭੀਖੀਆਂ ਤੁਆਮ ਅਲਾਂਵਦੀ ਏ । ਦੁਲਾ
ਆਖਦਾ ਕੰਮ ਸੁਆਬ ਦਾ ਏ ਕਰੇ ਸੋਈ ਜੋ ਰਬ ਭਾਂਵਦੀ ਏ ।
ਬੇਗਮ ਦੇਖਿਆ ਆਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪਿੰਡੀ ਰਹੂਉਸਦੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਵਦੀ
ਏ । ਸੇਵਾ ਦੁਲੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ ਬੇਗਮ ਸਦਕੇਪਾਸ
ਬਤਾਂਵਦੀ ਏ । ਰਖਾਂ ਨਿਤ ਮੈਂ ਬੱਚਾ ਪਾਸ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਤਬਾ ਇਹ
ਦਿਲਦੀ ਚਾਂਵਦੀ ਏ । ਬੋਹੜੀ ਦੇਰ ਜਦੋਂ ਬਾਤ ਚੀਤ ਹੋਈ
ਦੁਲਾ ਆਖਦਾ ਨੀਂਦ ਅਕਾਂਵਦੀ ਏ । ਬੇਗਮ ਟੋਰਕੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਫਿਰ
ਪਿਛੋਂ ਸਭ ਨੌਕਰਾਂ ਆਖ ਸੁਨਾਂਵਦੀ ਏ । ਕਰੋ ਸਭ ਅਰਾਮ ਨਾ
ਫਿਕਰ ਰੱਤੀ ਏਥੇ ਓਪਰੀ ਚੜ੍ਹ ਨਾ ਆਂਵਦੀ ਏ । ਕਹੇ ਉਸਦੇ ਸਭ
ਬੇਵਕਫ ਬੰਨ ਹੋਏ ਨਾਲੇ ਆਪ ਭੀ ਖੂਬ ਸੌ ਜਾਂਵਦੀ ਏ । ਅਧੀ
ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੁਲੇ ਦੀ ਫੌਜ ਆਕੇ ਧਨ ਉਸਦਾ ਕੁਲ ਉਠਾਂਵਦੀ ਏ ।
ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬੇਗਮ ਚਲੀ ਤਰਫ ਮਕੇ ਪਿੰਡੀ ਆਇਕੇ ਮੁੰਡ
ਮੁੰਡਾਂਵਦੀ ਏ ।

ਬੇਗਮ ਨੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਫੇਰ ਤਾੜਨਾ

ਜਦੋਂ ਬੇਗਮ ਦਾ ਲੁਟਿਆ ਧਨ ਸਾਰਾ ਤਦੋਂ ਤੋਬਾ ਹੀ ਤੋਬਾ
ਪੁਕ ਰਦੀ ਏ । ਦਗਾ ਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਕੋਈ ਕਰਦਾ ਸਾਕ ਸੇਖੋਂ
ਦਾ ਤੁਧ ਚਿਤਾਰਦੀ ਏ । ਅਸੀਂ ਕਾਬੇ ਦੇ ਹਜ ਨੂੰ ਜਾਂਵਦੇ ਹਾਂ
ਸਭ ਭੇਟ ਏਹ ਸਚੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਏ । ਤੈਨੂੰ ਲੋੜ ਜੇ ਧਨ ਦੀ ਹੋਵੇ
ਬੱਚਾ ਮੈਥੋਂ ਮੰਗੇ ਇਹ ਬੋਲ ਉਚਾਰਦੀ ਏ । ਦੁਲਾ ਆਖਦਾ ਭਲੇ
ਦਾ ਵਕਤ ਨਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਟੈਹਲ ਤੇ ਤੋਹਮਤਾ ਮਾਰਦੀ ਏ । ਜਦੋਂ
ਦੁਲੇ ਨੇ ਸਾਫ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਫਿਰ ਹੋ ਗੁਸੇ ਉਹਨੂੰ ਤਾੜਦੀ ਏ ।
ਕਿਉਂ ਵੇ ਦੁਲਿਆ ਕਾਫਰਾ ਕੁਫਰ ਕਰਦਾ ਕਰੀਂ ਸੋਚ ਏਹ ਮੁਲਕ
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਏ । ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਮਿਲੇਗਾ ਕਖ ਮੂਲੇ ਆਵੇ ਫੌਜ
ਜਾਂ ਸ਼ਾਹ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਏ ।

ਦੁਲੇ ਨੇ ਬੇਗਮ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਵਾਲ ਮੁੰਨ ਕੇ ਕਢਣਾ

ਜਦੋਂ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਗਲ ਆਖੀ ਗੁਸਾ ਮੂਲ ਨਾ ਸੀਕਿਆ
ਜਰ ਯਾਰੋ। ਚੇਹਰਾ ਲਾਲ ਤੇ ਵਖੀਆਂ ਮਝ ਰਹੀਆਂ ਸੀਨਾ
ਬੇਗਨ ਦਾ ਜਾਂਵਦਾ ਹਿਲ ਯਾਰੋ। ਦੌੜ ਕੈਂਚੀ ਹਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ
ਗੁਤ ਵਢ ਦਿਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਪਲ ਯਾਰੋ। ਧਕੇ ਦੇਕੇ ਸਭਨਿਕਾਲ
ਦਿਤੇ ਜਾਵੇ ਜਲਦ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਵਲ ਯਾਰੋ। ਜਾਓ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਦਸੇ
ਜਾ ਹਾਲ ਸਾਰਾ ਵੰਗ ਅਗ ਦੇ ਹੋਵੇ ਜਲ ਬਲ ਯਾਰੋ। ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘਨੂੰ ਝਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਦੇਨਾਪਿੰਡ ਦੀ ਤਰਫ ਨੂੰ ਘਲ ਯਾਰੋ।

(ਕੋਰੜਾ ਛੰਦ)-ਦੁਲਾ ਕਹੇ ਬੱਚਾ ਬੱਚਾ ਕਾਹਨੂੰ ਬੋਲਦੀ।
ਕਾਸਨੂੰ ਸੀ ਜਾਨ ਮੇਰੇਉਤੋਂ ਘੋਲਦੀ। ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਸਾਕ ਕੋਈ ਤੇਰੇ
ਨਾਲ ਨੀ। ਜਾਕੇ ਸੁਨਾਈਂ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਨੀ। ਹਜ ਦਾ ਜੀ
ਰਸਤਾ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦਾ। ਤਾਂਹੀ ਦੁਲਾ ਤੇਰਾ ਏਥੇ ਹਜ ਪੂਰਦਾ।
ਸਭ ਦੇ ਹੀ ਨਾਮ ਤੇਰਾ ਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨੀ। ਜਾਕੇ ਸੁਣਾਈਂ ਸ਼ਾਹ
ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਨੀ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਬਾਕੀ ਹੋਇ ਨੀ।
ਸੋ ਭੀ ਖੋਲਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਨਾਏ ਨੀ। ਰਸਤਾ ਸ਼ਤਾਬੀ ਨਹੀਂ ਜਾਕੇ
ਭਾਲ ਨੀ। ਜਾਕੇ ਸੁਨਾਈਂ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਨੀ। ਖਾਤਰਾਂ ਮੈਂ
ਤੇਰੀਆਂ ਨੀ ਖੂਬ ਕੀਤੀਆਂ। ਸ਼ਾਹਨੂੰ ਸੁਨਾਈਂ ਸਭੋਗਲਾਂ ਬੀਤੀਆਂ
ਬੈਠ ਕੇ ਤੂੰ ਏਥੇ ਵੇਲਾ ਨਹੀਂ ਟਲ ਨੀ। ਜਾਕੇ ਸੁਨਾਈਂ ਸ਼ਾਹ
ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਨੀ। ਏਥੇ ਬੈਠੀ ਕਾਸਨੂੰ ਗਲਾਂ ਮਾਰਦੀ। ਸ਼ਾਹ ਦਾ
ਧਿਆਨ ਦਿਲੋਂ ਧਰਦੀ। ਇਕ ਤੈਨੂੰ ਦਸਦਾ ਮੈਂ ਹੋਰ ਚਾਲ ਨੀ। ਜਾ
ਕੇ ਸੁਨਾਈਂ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਨੀ ਮੁਨਕੇ ਤੇ ਗੁਤਾਂ ਦੁਲਾ ਹੈ
ਸੁਨਾਂਵਦਾ। ਬੇਗਮ ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਇਤਨੀ ਤੈਨੂੰ ਪਾਉਂਦਾ। ਆਖਦਾ
ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਲੈ ਜਾ ਨਾਲ ਨੀ। ਜਾਕੇ ਸੁਨਾਈਂ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਾਰਾ
ਹਾਲ ਨੀ।

ਬੇਗਮ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚਕੇ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਵਰਤਿਆ ਦਸਣਾ

ਬੇਗਮ ਗਈ ਸੀ ਕਾਬੇ ਦਾ ਹਜ ਕਰਨੇ ਆਈ ਦੁਲੇ ਤੋਂ ਝਾਟਾ
ਮਨਾਇਕੇ ਤੇ। ਕੁਲ ਸਾਜ ਸਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲ ਅਜ ਆਈ

ਹੈ ਸਭ ਗੁਣਾਇਕੇ ਤੇ । ਕੱਲ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਇਕੇ ਰਵਾਂ ਹੋਈ
ਆਏ ਵੜੀ ਹੈ ਛੁਪ ਛੁਪਾਇਕੇ ਤੇ । ਜਦੋਂ ਜਾਕੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ
ਵਿਚ ਵੜੀ ਲਵੇ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਬੁਲਾਇਕੇ ਤੇ । ਝਟ ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਰੋਵੇ ਖੂਬ ਹੀ ਝਾਟਾ ਦਿਖਾਇਕੇ ਤੇ ।
ਪੁਛੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹਾਲ ਸ਼ੈਤਾਬ ਦਸੀਂ ਲਵਾਂ ਉਸਦੀ ਖਬਰ ਮੈਂ
ਜਾਇਕੇ ਤੇ । ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਬੀਤਿਆ ਹਾਲ ਬੇਗਮ ਆਖੀਂ ਕੁਲ
ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਸੁਨਾਇਕੇ ਤੇ । ਬੇਗਮ ਰੋਂਵਦੀ ਤੇ ਨਾਲੇ ਧੌਂਵਦੀ ਸੀ
ਹਾਲ ਮੰਦੇ ਮੈਦਮ ਨੂੰ ਆਇਕੇ ਤੇ । ਦਸ ਹਾਲ ਸ਼ਤਾਬ ਮੈਂ ਕਰਾਂ
ਟੋਟੇ ਜਿਸ ਮੋੜਿਆ ਤੈਨੂੰ ਦੁਖਾਇਕੇ ਤੇ । ਬੇਗਮ ਆਖਦੀ ਦੁਲੇ ਦਾ
ਹਾਲ ਸਾਰਾ ਮੈਨੂੰ ਪਛ ਨਾ ਹੋਰ ਭੁਲਾਇਕੇ ਤੇ । ਹੋਰ ਧਨ ਮਾਲ
ਜੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਕੁਲ ਆਈਆਂ ਉਥੇ ਲੁਟਾਇਕੇ ਤੇ । ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਾਂ
ਕੀ ਦੁਲੇ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁਛੇਂ ਫੌਜ ਚਾਹੜਦੇ ਧੁਮ ਧੁਮਾਇਕੇ ਤੇ ।

ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਕੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰਨਾ ਅਗੇ ਸੇਖੋਂ
ਨੇ ਅਰਜ ਕਰਨ ਮੈਂ ਆਪ ਜਾਇਕੇ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ

ਅਕਬਰ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਕੇ ਤੇ ਆਖੇ ਦੇਖ ਲੈ ਮਾਂ ਦਾ
ਹਾਲ ਸਾਰਾ । ਸਿਰ ਮੁਡਕੇ ਪਿੰਡ ਚੋਂ ਕਢ ਦਿਤਾ ਨਾਲੇ ਲੁਟਿਆ
ਧਨ ਤੇ ਮਾਲ ਸਾਰਾ । ਕਈ ਅਗੇ ਭੀ ਉਸਨੇ ਜੁਲਮ ਕੀਤ ਓਹਦਾ
ਦੇਵੇ ਕਸੂਰ ਤੂ ਟਾਲ ਸਾਰਾ । ਹੁਣ ਤੁਰਤ ਮੈਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਚਾੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ
ਸੁਟੇ ਉਸਦਾ ਕੋੜਮਾ ਗਾਲ ਸਾਰਾ । ਜੇਹੜਾ ਕਰੇ ਹਰਾਮੀਆਂ ਐਡ
ਕਾਰੇ ਓਹਦਾ ਵਢੀਏ ਛੱਬ ਇਆਲ ਸਾਰਾ । ਹਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸੇਖੋਂ
ਨੇ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਕਰਾਂ ਅਜ ਬਿਆਨ ਸੁਆਲ ਸਾਰਾ । ਰਖ
ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਮੈਂ ਜਾਵਨਾ ਹਾਂ ਜਾ ਦੇਖਸਾਂ ਕੁਲ ਹਵਾਲ ਸਾਰਾ ।
ਜੇ ਤਾਂ ਕਹੋ ਤੇ ਏਥੇ ਲੈ ਆਉਨਾ ਹਾਂ ਉਸਦਾ ਕੋੜਮਾਂ ਆਪਣੇ
ਨਾਲ ਸਾਰਾ । ਨਹੀਂ ਹਾਲ ਹਵਾਲ ਮੈਂ ਆਏ ਦਸਾ ਓਹਦਾ
ਘਰ ਵੇਖਾ ਭਾਲ ਸਾਰਾ । ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਆਵੇ
ਅਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਮੈਂ ਚਾਲ ਕੁਚਾਲ ਸਾਰਾ ।

ਸੇਖੋਂ ਨਾਲ ਸਵਾਰ ਪੰਜਾਹ ਲੈਕੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਲ ਰਵਾਨਾ
 ਪਿਆਰੇ । ਦੇਖੇ ਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨ ਫਿਰਦੇ ਸੇਖੋਂ ਕੀਤਾ ਸੀ
 ਖੂਬ ਧਿਆਨ ਪਿਆਰੇ । ਭਾਵੇਂ ਦੁਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦਾ
 ਆਯਾ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਗੁਮਾਨ ਪਿਆਰੇ । ਦਿਲ ਵਿਚ ਦਲੀਲ
 ਇਹ ਧਾਰਕੇ ਤੇ ਇਸਤਰਫ ਨੂੰ ਵਾਗ ਭੁਆਨ ਪਿਆਰੇ । ਜਦੋਂ ਪਹੁੰਚ
 ਨਜਦੀਕ ਦੇ ਚਾਰ ਹੋਏ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਪਛਾਣ ਪਿਆਰੇ ।
 ਦੁਲਾ ਆਖਦਾ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਕੇ ਨਿਤ ਯਾਰ ਪਿਛੋਂ ਰੋਟੀ ਖਾਣ
 ਪਿਆਰੇ । ਗਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਛੇਤੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ
 ਹਾਲ ਪੁਛਾਣ ਪਿਆਰੇ । ਸੇਖੋਂ ਆਖਦਾ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਤੈਨੂੰ
 ਮੇਰਾ ਮਨ ਹੋਇਆ ਸ਼ਾਦ ਮਾਨ ਪਿਆਰੇ ਅਜ ਭਾਲ ਨਾ
 ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਕਦੇ ਹੋਂਦੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜਾਨ ਬਜਾਨ ਪਿਆਰੇ ।
 ਦੁਲਾ ਗਲ ਸੀ ਸੇਖੋਂ ਦੇਨਾਲ ਕਰਦਾ ਝੱਟ ਹੋਂਵਦਾ ਸ਼ੇਰ ਫਗਾਨ
 ਪਿਆਰੇ ਸੇਖੋਂ ਆਖਦਾ ਭਾਈ ਓਹ ਸ਼ੇਰ ਆਵੇ ਹੁਣ ਮਾਰ ਤੇ
 ਇਸਦੀ ਜਾਨ ਪਿਆਰੇ । ਦੁਲਾ ਆਖਦਾ ਪਹਿਲੇ ਸੁਵਾਰ ਤੇਰੇ ਵਾਰ
 ਸ਼ੇਰ ਤੇ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਣ ਪਿਆਰੇ । ਸੁਣ ਕੇ ਇਹ ਗਲ ਸਭੇ ਹੀ
 ਕੰਬ ਗਏ ਨਾਲੇ ਹੋਂਵਦੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਪਿਆਰੇ । ਹਥ ਜੋੜ ਕੇ
 ਅਰਜ ਗੁਜਾਰਦੇ ਨੇ ਦਈਂ ਜਾਨ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਦਾਨ ਪਿਆਰੇ ।
 ਸਾਰੀ ਉਮਰਦੀ ਨੌਕਰੀ ਲੋੜ ਭਾਵੇਂ ਐਪਰ ਜਾਨ ਦੀ ਕਰੇਂ ਅਮਾਨ
 ਪਿਆਰੇ । ਸੁਣਕੇ ਬੇਨਤੀ ਦੁਲਾ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਲਵੇ ਤੁਰਤ
 ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਤਾਨ ਪਿਆਰੇ । ਫਿਰ ਆਖਦਾ ਕਿਧਰੇ ਦੌੜ ਜਾਵੇ
 ਸ਼ੇਰ ਮਲਕੇ ਖੜੇ ਮੈਦਾਨ ਪਿਆਰੇ । ਪਈ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਕੰਨੀ ਅਵਾਜ਼
 ਸਿਧੀ ਤੁਰਤ ਆਂਵਦਾ ਵਾਂਗ ਤੂਫਾਨ ਪਿਆਰੇ ਪੰਜੇ ਚੱਕ ਕੇ
 ਦੁਲੇ ਤੇ ਆਂਵਦਾ ਏ ਦੁਲਾ ਚੀਰਦਾ ਪੇਟ ਖਿਆਨ ਪਿਆਰੇ ।
 ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਟੁਕੜੇ ਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਿਵੇਂ ਛੇਲਾ ਕਸਾਈ
 ਕੁਹਾਨ ਪਿਆਰੇ ।

ਸੇਖੋਂ ਡੇ ਦੁਲੇ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਤੇ ਘੋੜੇ ਇਨਾਮ ਦੇਣਾ ਤੇ
ਲਾਹੌਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ

ਸੇਖੋਂ ਦੁਲੇ ਦੀ ਦੇਖ ਬਹਾਦਰੀ ਨੂੰ ਪੰਝੀ ਦੇਂਦਾ ਘੋੜੇ ਇਨਾਮ
ਯਾਰੋ । ਨਾਲੇ ਆਖਦਾ ਚਲ ਤੂੰ ਸੰਗ ਮੇਰੇ ਮੇਰੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ
ਕਰੇ ਸਲਾਮ ਯਾਰੋ । ਸਭ ਤੇਰੇ ਕਾਮੁਰ ਮੁਆਫ਼ ਹੋਵਨ ਕਰਦਾ ਨੇਕੀ
ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਬਿਆਨ ਯਾਰੋ । ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ
ਜਦੋਂ ਸੁਣਦਾ ਸੀ ਮੇਰੀ ਕਲਾਮ ਯਾਰੋ । ਕੋਈ ਜਾਇਕੇ ਬਦੀ ਦਾ
ਕਰੇ ਤੇਰੀ ਤਬ ਰਖਾਂ ਮੈਂ ਨੇਕ ਫਰਜ਼ਾਮ ਯਾਰੋ । ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੈਂ
ਸੱਚ ਦਾ ਝੂਠ ਕਰਕੇ ਸਚ ਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੈਨੂੰ ਇਨਜਾਮ ਯਾਰੋ ।

ਸੇਖੋਂ ਨਾਲ ਦੁਲ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਆਉਣਾ

ਦੁਲਾ ਪੰਜ ਸੌ ਸੰਗ ਸਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੇਖੋਂ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ
ਆਂਵਦਾ ਈ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਰਾਂ ਸਲਾਮ ਨਾਹੀਂ ਏਹ ਬੋਲਕੇ
ਮੁਖੋਂ ਸੁਨਾਂਵਦਾ ਈ । ਸੇਖੋਂ ਆਖਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸਲਾਹ ਤੇਰੀ ਤੇਰਾ
ਬੋਲ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਭੁਆਂਵਦਾ ਈ । ਜਦੋਂ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਆਏ
ਵੜੇ ਸੇਖੋਂ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਓਥੇ ਠਹਿਰਾਂਵਦਾ ਈ । ਭਾਈ ਦੁਲਿਆ ਜਰਾ
ਸਸਤਾਂ ਜਾਵੀਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਖਬਰ ਪੁਚਾਂਵਦਾ ਈ । ਜਾਂ ਪੁਜਾ
ਝਟ ਵਜ਼ੀਰ ਤਾਈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਦਰ ਨਾਲ ਲਿਜਾਂਵਦਾ ਈ । ਜਾਏ
ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਖਬਰ ਕੀਤੀ ਦੁਲਾ ਤੇਰੇ ਸਲਾਮ ਨੂੰ ਆਂਵਦਾ
ਈ । ਭੇਜ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਫਿਰ ਵਜ਼ੀਰ ਦਿਤਾ ਨਾਲੇ ਬੋਲਕੇ ਇਹ ਫੁਰ-
ਮਾਂਵਦਾ ਈ । ਜਾਕੇ ਨਾਲ ਤਾਜੀਬ ਲਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਹੜਾ ਸੇਖੋਂ
ਦਾ ਭਾਈ ਸਦਾਂਵਦਾ ਈ । ਝਟ ਗਿਆ ਵਜ਼ੀਰ ਤੇ ਲੈ ਆਇਆ
ਦੁਲਾ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਆਂਵਦਾ ਈ । ਖੜਾ ਹੋਂਵਦਾ ਸ਼ੇਰ ਦੇ
ਵਾਂਗ ਯਾਰੋ ਨਾਲ ਸਾਂਗ ਦੇ ਤੁਰਤ ਭੁਵਾਂਵਦਾ ਈ । ਨਾਲ ਜ਼ੋਰ
ਪੇ ਜ਼ਿਮੀਂ ਤੇ ਮਾਰਦਾ ਉਤੇ ਸੀਸ ਨੂੰ ਝਟ ਝੁਕਾਂਵਦਾ ਈ ।
ਇਸ ਹਾਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹੇ ਸੇਖੋਂ ਏਹਨੂੰ ਅਦਬ ਅਦਾਬ ਨਾ
ਆਉਂਦਾ ਈ । ਜਦੋਂ ਮਸਤ ਹਾਥੀ ਵਾਂਗ ਜਾ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਦਿਲ

ਸਾਰਿਆ ਦੇ ਖੌਫ ਪਾਂਵਦਾ ਈ। ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਦਾਸੀਨਾਕੰਬ ਗਿਆ
 ਨਾਲ ਸੈਨਤਾਂ ਸ਼ਾਹ ਫਰਮਾਂਵਦਾ ਈ। ਏਥੋਂ ਝੱਬ ਹੀ ਏਹਨੂੰ
 ਲਜਾਓ ਸੇਖੋਂ ਏਹਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਬੜਾ ਡਰਾਂਵਦਾ ਈ। ਸੇਖੋਂ ਝੱਟ
 ਹੀ ਰਮਜ ਨੂੰ ਸਮਝ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਨਾਂਵਦਾਈ।
 ਚਲ ਸੈਹਰ ਦਾ ਸੈਰ ਕਰਾਵਾਂ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਦਿਲਮੇਰੇ ਅਜ ਚਾਂਵਦਾ
 ਈ। ਸੇਖੋਂ ਨਾਲ ਸੀ ਦੁਲਾ ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਵਿਚ ਬਜਾਰ
 ਦੇ ਜਾਂਵਦਾ ਈ। ਕਹੇ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਮੁੜਕੇ ਜਾ ਭਾਈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੀ
 ਤਕਲੀਫ ਨਾ ਚਾਂਹਵਦਾ ਈ। ਆਖੇ ਦੁਲੇ ਦੇ ਸੇਖੋਂ ਮੁੜ ਜਾਏ
 ਪਿਛੋਂ ਦੁਲਾ ਫਿਰ ਰੰਗ ਬਤਾਂਵਦਾ ਈ। ਅਸਾਂ ਭੁਖੇ ਨਾ ਜਾਣਾ
 ਲਾਹੌਰ ਵਿਚੋਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਂ ਮਤਾ ਪਕਾਂਵਦਾ ਈ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
 ਨਾ ਸੂਰਮਾਂ ਮੂਲ ਟਲਦਾ ਦੇਖੇ ਅਜ ਕੀ ਹਥ ਦਖਾਂਵਦਾ ਈ।

ਲੁਟਣਾ ਦੁਲੇ ਨੇ ਹਲਵਾਈਆਂ ਨੂੰ—ਕੋਰੜਾ ਛੰਦ

ਡਰ ਕੇ ਦੁਲੇ ਥੀਂ ਸੇਖੋਂ ਪਿਛਾਂਹ ਜਾਂਵਦਾ। ਸਾਥੀਆਂ ਤੇ ਤਾਈਂ
 ਦੁਲਾ ਹੈ ਸੁਨਾਂਵਦਾ। ਭੁਖਿਆਂ ਅਸਾਂ ਏਥੋਂ ਨਹੀਂ ਮੂਲ ਜਾਵਣਾ।
 ਰੋਜ਼ ਨਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਫੇਰਾ ਪਾਵਣਾ। ਚਲੋ ਹਲਵਾਈਆਂ ਦੇ
 ਬਜਾਰ ਚਲੀਏ ਚੰਗੀ ਚੰਗੀ ਜਗਾ ਦੇਖੇ ਫੇਰਾ ਪਾ ਲਈਏ। ਕਰੇ
 ਜੇਹੜਾ ਦਿਲ ਤੁਸਾਂ ਸੋਈ ਖਾਵਣਾ। ਰੰਜ ਨਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਫੇਰਾ
 ਪਾਵਣਾ। ਕਰਦੇ ਸਲਾਹ ਸਭੀ ਹੈਸੀ ਜਾਂਵਦੇ। ਝੱਟ ਹਲਵਾਈਆਂ
 ਦੀ ਤਰਫ ਧਾਂਵਦੇ ਜਾਕੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ੋਰ ਪਾਵਣਾ। ਰੋਜ਼ ਨਾ
 ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਫੇਰਾ ਪਾਵਣਾ। ਪੀਂਵਦੇ ਸੀਦੁਧਤੇ ਮਠਆਈਖਾਂਵਦੇ।
 ਬੋਲਦਾ ਜੇਕੋਈ ਸੀ ਓਹਨੂੰ ਡਰਾਂਵਦੇ। ਤੇਰਾ ਦਾ ਸ਼ਿਤਾਬੀ ਖਿਚ ਲੈ
 ਬਣਾਵਣਾ। ਰੋਜ਼ ਨਾ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਫੇਰਾ ਪਾਵਣਾ। ਬੋਹੜੀਘਨੀ
 ਖਾਂਪੇ ਤੇ ਖਰਾਬ ਕਰਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਮੂਲ ਡਰਦੇ ਚੱਕ
 ਕੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਪਲੇ ਵਿਚ ਪਾਵਣਾ। ਰੋਜ਼ ਨਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਫੇਰਾ
 ਪਾਵਣਾ। ਖਾਕੇ ਮਿਠਾਈ ਨਾਲੇ ਗਲੇ ਲੜਦੇ। ਬੋਲਦਾ ਜੇ
 ਕੋਈ ਓਹਨੂੰ ਖੂਬ ਕੁਟਦੇ। ਰੱਜਕੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਉਠ ਧਾਵਣਾ।

ਰੋਜ਼ ਨਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਫੇਰਾ ਪਾਵਣਾ ।

ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਦੁਲੇ ਪਾਸ ਫਰਿਆਦ ਕਰਨੀ ਕਸਾਈਆ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆਕੇ

ਫਿਰ ਨਿਕਲ ਬਜ਼ਾਰ ਥੀਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਤੁਲਸੀ ਰਾਮ
ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਘੇਰਿਆ ਸੂ। ਸਾਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਸਾਈਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੀਤਾ
ਸ਼ਾਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਨਬੇੜਿਆ ਸੂ। ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਅਰਜ
ਆਣ ਕੀਤੀ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰ ਦੁਲੇ ਘੋੜਾ ਫੇਰਿਆ ਸੂ। ਦੁਲਾ ਮਾਰ
ਤਾੜ ਜਾਇਕੇ ਬਹੁਤ ਕਰਦਾ ਐਪਰ ਕਾਲੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਧਰਿਆ
ਸੂ। ਨਾਲੇ ਕਢਕੇ ਛੁਰੀਆਂ ਵਖਾਣ ਲਗੇ ਤੇਰਾ ਬਾਪ ਦਾਦਾ ਜਿਵੇਂ
ਚੀਰਿਆ ਸੂ। ਖਲਾਂ ਭੂਸ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਾਇਕੇ ਤੇ ਸਿਰ ਕੁਲੇ ਦੇ
ਨਾਲ ਨਖੇਰਿਆ ਸੂ। ਬਾਕੀ ਹਡ ਤੇ ਮਾਸ ਸਭ ਕੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ
ਦੁਖ ਹੀ ਜਾ ਬਖੇਰਿਆ ਸੂ। ਜਦੋਂ ਦੁਲੇ ਨੇ ਇਤਨੀ ਗਲ ਆਖੀ
ਘੋੜਾ ਗੁਸੇ ਨਾਲ ਚਮਕੇਰਿਆ ਸੂ। ਛੋਈ ਸਿਰ ਜਾ ਤਨ ਤੋਂ
ਜੁਦਾ ਕੀਤੇ ਫਿਰ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਪਲੂ ਫੇਰਿਆ ਸੂ। ਪਾਏ ਰਬ ਦੇ
ਵਾਸਤੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਾ ਘੋੜਾ ਫੇਰ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਫੇਰਿਆ ਸੂ।

ਪਹਿਲੇ ਫਰਿਆਦ ਕਰਨੀ ਕਸਾਈਆਂ ਨੇ

ਪੰਜ ਸਤ ਹਲਵਾਈ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਤੁਰਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਾਹਮਣੇ
ਜਾਂਵਦੇ ਨੇ। ਸਾਡੀ ਦੁਲੇ ਨੇ ਲੁਟ ਦੁਕਾਨ ਲੀਤੀ ਹਥਜੇੜਕੇ ਅਰਜ
ਸੁਣਾਂਵਦੇ ਨੇ। ਕੀਤੀ ਹੀਲ ਹੁਜਤ ਕਿਸੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾ ਝਟ ਖਿਚ
ਤਲਵਾਰ ਦਿਖਾਂਵਦੇ ਨੇ। ਨਾਲੇ ਲੁਟਿਆ ਤੇ ਨਾਲੇ ਕੁਟਿਆ ਈ
ਦਿਲੋਂ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਖੌਫ ਉਡਾਂਵਦੇ ਨੇ। ਬੇਦੋਬਸਤ ਨਾ ਦੁਲੇ ਦਾ
ਹੋਂਵਦਾ ਜੇ ਜਾਨ ਸਭ ਦੀ ਉਠ ਗਵਾਂਵਦੇ ਨੇ। ਹਾਲ ਹਾਲ ਹੀ
ਹਾਲ ਪੁਕਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਭਕਾਂਵਦੇ ਨੇ।

ਫਿਰ ਕਸੈਣੀਆਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਕੇ ਫਰਿਆਦ ਕਰਨੀ

ਦੁਲਾ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ ਸਭ ਰੋਂਵਦੀਆਂ ਤੇ
ਕੁਰਲਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਜ਼ਾਰੋ ਜ਼ਾਰ ਹੀ ਰੋਂਵਦੀਆਂ ਮਾਰ ਨਾਹਰੇ ਨੇ
ਪੀਂਦੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਖਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਸਰ ਚੱਕ ਕੇ ਤੇ ਸਭ ਨਾਲ

ਹੋਈਆਂ ਤੁਰਤ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ । ਹਾਏ ਹਾਏ
ਸਭ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਤੇ ਕੂਕਾਂ ਮਾਰਕੇ ਅਰਜ਼ ਸੁਣਾਂਦੀਆਂ ਨੇ । ਸਾਡੀ
ਸੁਣੀਂ ਫਰਿਆਦ ਤੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਦੀਆਂ ਨੇ ।
ਸਭੋ ਪਿਟ ਪਿਟ ਕੇ ਵਾਲ ਸਿਰ ਦੇ ਅਗੇ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਖਾਕ ਸਿਰ
ਪਾਂਦੀਆਂ ਨੇ । ਸਿਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾ ਰਖੇ ਫਿਰ ਖੋਹ ਕੇ
ਸਾਰੇ ਵਿਖਾਂਦੀਆਂ ਨੇ । ਅਸੀਂ ਦੁਲੇ ਨੇ ਰੰਡੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਾਂ ਇਕ
ਪਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਂਦੀਆਂ ਨੇ । ਨਾਲੇ ਵਾਸਤੇ ਰਬ ਦੇ ਘੱਤਣ
ਪਈਆਂ ਹਥ ਜੋੜ ਇਨਸਾਫ ਨੂੰ ਚਾਂਹਦੀਆਂ ਨੇ । ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂ
ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਲ ਬੱਚੇ ਗਸ਼ੀ ਖਾਂ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ।

ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਹ ਜੁਲਮ ਦੇਖਕੇ ਰੁਸੇ ਹੋਣਾ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਬੂਠਾ ਸਾਂਬਤ ਕਰਨਾ

ਜਦੋਂ ਗੁਸੇ ਨੇ ਆਣਕੇ ਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਚਿਹਰਾ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਵਾਂਗ
ਅੰਗਿਆਰ ਹੋਇਆ । ਤੁਰਤ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਬੁਲਾਇਕੇ ਤੇ ਸ਼ਾਹ
ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਹੋਇਆ । ਜੁਲਮ ਰੋਜ ਕਰਦਾ ਦੁਲਾ ਉਠ
ਭਾਰੀ ਤੇਰੀ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋਇਆ । ਨਿਤਕਰੇ ਸਫਾਰਸ਼ਾਂ
ਸੇਖੋਂ ਉਤੋਂ ਸਾਰਾ ਬੂਠ ਤੇਰਾ ਗੁਫਤਾਰ ਹੋਇਆ । ਸੇਖੋਂ ਆਖਦਾ
ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਇਸ ਭੇਦ ਦਾ ਕੁਲ ਜ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ । ਮੈਦਾ
ਖੱਤਰੀ ਭਾਈ ਹਲਵਾਈਆਂ ਦਾ ਇਸ ਬਾਤ ਦਾ ਓਹ ਤਲਬਗਾਰ
ਹੋਇਆ । ਅਗੇ ਮਦਤ ਮੈਂ ਦੁਲੇ ਦੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਐਪਰ ਮੇਰਾ
ਫਰੇਬ ਬਿਕਾਰ ਹੋਇਆ । ਮੇਰਾ ਚਲਿਆ ਵਸ ਨਾ ਇਕ ਰਤੀ
ਸੇਖੋਂ ਉਸਦਾ ਜਾ ਤਲਬਗਾਰ ਹੋਇਆ । ਦੁਲਾ ਉਸਨੂੰ ਆਇਆ
ਮਲੂਮ ਹੋਇਆ ਵਿਚ ਜਾਈਆਂ ਦੇ ਏਹ ਕਰਾਰ ਹੋਇਆ । ਹੋਰ
ਨਾਰੀ ਗਲ ਜਾ ਕਸਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਜਿੰਦੇ ਵਾਸਤੇ ਦੂਸਰਾ ਕਾਰ
ਹੋਇਆ । ਲਾਓ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਲਜ਼ਾਮ ਭਾਰਾ ਤਾਹੀਂ ਬਾਬਲਾ
ਸ਼ੋਰ ਦਰਬਾਰ ਹੋਇਆ । ਪਰਦਾ ਇਸਦਾ ਫਾਸ਼ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਹੀ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਤਕਰਾਰ ਹੋਇਆ । ਭੜਕੀ ਅੱਗ ਜਾਂ ਗੁਸਾ ਬੁਲੰਦ
ਹੋਇਆ । ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਕਤਲ

ਕੀਤਾ ਏਹਨਾਂ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਜੋ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਹੋਇਆ ।
ਆਖਦੇ ਫਿਰ ਜਾਂ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸੁਣੋ ਭਾਈ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਵਾਰ
ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ । ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਜ ਦੁਲੇ ਦੀ ਖਬਰ ਹੋਈ
ਪੂਰਾ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਜਿਹਾ ਇਕਰਾਰ ਹੋਇਆ ।

ਯਕੀਨ ਹੋਣਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸੇਖੋਂ ਤੇ ਜਮਾਂ ਕਰਨੇ ਹਥਿਆਰ ਕਾਜੀਆਂ ਦੇ ਬੰਦ

ਕਰਨੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਲਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ

ਦਿਲ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਆਇਆ ਸੁਣਕੇ ਸੇਖੋਂ ਦਾ ਕੁਲ
ਬਿਆਨ ਯਾਰੋ । ਝਟ ਸਦ ਕੇ ਫੌਜ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੀ ਦਿਤਾ ਸ਼ਾਹ ਨੇ
ਇਹ ਫੁਰਮਾਨ ਯਾਰੋ । ਜਾਕੇ ਵਿਚ ਬਜ਼ਾਰ ਕਸਾਈਆਂ ਦੇ ਜਮਾਂ
ਕਰੋ ਹਥਿਆਰ ਇਕ ਥਾਂ ਯਾਰੋ । ਚਾਕੁ ਛੁਰੀ ਭੀ ਇਕ ਨਾ ਰਹਿਣ
ਦਿਤੀ ਏਹ ਏਹ ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਬੇਈਮਾਨ ਯਾਰੋ । ਨਾਲੇ ਕੁਲ ਬਜ਼ਾਰ
ਹਲਵਾਈਆਂ ਦੇ ਬੰਦ ਕਰੇ ਮਹੀਨਾ ਦੁਕਾਨ ਯਾਰੋ । ਹੋਆ ਜੁਲਮ ਤੇ
ਜੁਲਮ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਾਹਾ ਢਾਈਂ ਮਾਰਦੇ ਘਰਾਂਨੂੰ ਜਾਣ ਯਾਰੋ । ਜੋਰਾਵਰਾਂ
ਦੇ ਅਗੇ ਨਾ ਪੇਸ਼ ਜਾਵੇ ਝੂਠੇ ਸਚਿਆਂ ਤੁਰਤ ਕਰਾਨ ਯਾਰੋ । ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘਨਾਦੋਸ਼ ਸਿਰ ਸੇਖੋਂ ਦੇ ਐਪਰ ਡਾਢੇ ਦੇ ਵਲ ਧਿਆਨ ਯਾਰੋ ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬੀਰਬਲ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਆਪ ਪਿੰਡੀ ਜਾਣਾ ਤੇ ਦੁਲੇ ਦਾ ਹਾਲ ਦੇਖਣਾ

ਤੇ ਦਾੜੀ ਮੁਛ ਕਟ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਜਾਣਾ

ਇਕ ਰੋਜ਼ ਬਹਾਨੇ ਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸੰਦਲ ਬਾਰ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਧਾਂਵਦਾ ਈ । ਬੀਰਬਲ ਵਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ
ਸੁਣਾਂਵਦਾ ਈ । ਜਦੋਂ ਪਿੰਡੀ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਿਆ ਜੋੜਾ
ਹਰਨ ਦਾ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆਂਵਦਾ ਈ । ਸਿਰ ਏਹਨਾ ਦੇ ਸੋਹਣੇ
ਲੰਗੋਟੀਆਂ ਸਨ ਘੋੜੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲਗਾਂਵਦਾ ਈ । ਪਿਛੇ
ਹਰਨਾਂ ਦੇ ਸਣੇ ਵਜ਼ੀਰ ਲਗਾ ਵਿਚ ਦੁਲੇ ਦੇ ਬਾਗਏ ਜਾਂਵਦਾ ਈ ।
ਅਗੋਂ ਦੇਖਕੇ ਮਾਲੀ ਅਵਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਮਿਰਗ ਦੁਲੇਦਾ ਆਖਬਤਾਂ-
ਵਦਾ ਈ । ਮਾਲੀ ਦਸਕੇ ਤੈਹ ਨਰ ਨੋਟੀਆਂ ਦਾ ਦੇਖ ਆਬਟੂਸੀਸ
ਨਿਵਾਂਵਦਾ ਈ । ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਦੁਲਾ ਭੀ ਛੇੜ ਘੋੜਾ ਪਿੰਡੋਂ ਤਰਫ
ਬਗੀਚੇ ਸਦਾਂਵਦਾ ਈ । ਦੇਖ ਉਸਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੰਬਗਿਆ ਐਪਰ

ਬੀਰਬਲ ਬਨਤ ਬਤਾਂਵਦਾਈ। ਮਲਵੇ ਖਬਿਓਂ ਤੁਰਤ ਨਿਕਾਲ
ਸੰਦਲ ਉਤੇ ਇੱਟ ਦੇ ਹੈਸੀ ਘਸਾਂਵਦਾਈ। ਝਟ ਪਟ ਹੀ ਤਿਲਕ
ਲਗਾਇਕੇ ਤੇ ਰੂਪ ਭੰਡ ਦਾ ਚਾ ਬਨਾਂਵਦਾਈ। ਦੁਲਾ ਬਾਗ ਦੇ
ਵਿਚ ਆਨ ਵੜਿਆ ਬੀਰਬਲ ਸੀਸ ਨਵਾਂਵਦਾਈ। ਦੁਲਾ
ਆਖਦਾ ਏਲੋ ਕਬਿਤ ਮੇਰਾ ਬੀਰਬਲ ਸੁਤੀ ਮਟਾਂਵਦਾਈ। ਧਨਾਂ
ਧੰਨ ਹੀ ਧੰਨ ਹਲਾਇ ਕੇ ਤੇ ਛੰਦ ਬਿੰਦਿਓਂ ਖੂਬ ਸੁਣਾਂਵਦਾਈ।
ਨਾਲ ਗਏ ਸੀ ਦੁਲੇ ਦੇ ਬਾਪ ਦਾਦੇ ਸਿਫਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ
ਦੁਰਾਂਵਦਾਈ। ਦੁਲੇ ਸੁਣੀ ਤਾਰੀਫ ਆਨੰਦ ਹੋਇਆ ਤੁਰਤ ਜਾ
ਕੇ ਦਾਨ ਦਲਾਂਵਦਾਈ। ਦੋਨੋਂ ਪਾਕੇ ਦਾਨ ਰਵਾਂ ਹੋਏ ਸਚ
ਸਦ ਕੇ ਸਾਂਹ ਠਹਿਰਾਂਵਦਾਈ। ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਵਜ਼ੀਰ ਸਲਾਹ
ਏਥੇ ਫਿਰ ਘੋੜੇ ਦੀ ਦੁਮ ਕਟਾਂਵਦਾਈ। ਨਾਲੇ ਕੰਨ ਭੀ ਉਸ
ਦੇ ਕੱਟ ਦਿਤੇ ਫਿਰ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਮੋੜ ਬੁਲਾਂਵਦਾਈ। ਇਕੀ ਪਲ
ਦੇ ਵਿਚ ਪਲੰਗ ਵਾਂਗੂ ਹਾਲ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਜਾ ਦਖਾਂਵਦਾਈ। ਦੁਲਾ
ਦੇਖਕੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਹਾਲ ਐਸਾ ਨਾਲ ਗੁਸੇ ਦੇ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਂਵਦਾ
ਈ। ਝਟ ਲਖੀ ਤੇ ਤਾਂਪਰਾ ਪਾਇਕੇ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇ ਵਾਂਗ
ਉਡਾਂਵਦਾਈ। ਹੱਦ ਪੈਸੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਦੁਲਾ ਸ਼ੇਰ
ਦੇ ਵਾਂਗ ਘੇਰਾ ਪਾਂਵਦਾਈ। ਮਾਰੇ ਖੌਫ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਖਲੋ ਗਏ
ਅਗੋਂ ਸਾਂਗ ਨੂੰ ਚਮਕਾਂਵਦਾਈ। ਤੁਰਤ ਕਟ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮੁਛ
ਦਾਹੜੀ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਕੇ ਸਾਂਨ ਲਗਾਂਵਦਾਈ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੈਂ
ਆਖ ਸੁਣਾਂਵਦਾ ਹਾਂ ਚਾੜ੍ਹ ਫੌਜ ਹਯਾ ਜੇ ਆਂਵਦੀਈ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਜਾ ਕੇ ਦੀਵਾਨ ਕਰਨਾ ਤੇ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਕੇ ਮਾਰਨਾ

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜ਼ਿਮੀਂ ਨ ਵੇਹਲ ਦੇਵੇ ਘੋੜਾ ਛੇੜ ਲਾਹੌਰ
ਵਿਚ ਆਇਆਈ। ਦੇਵੇ ਹੁਕਮ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਸੇ ਨਾਲੇ
ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਬੁਲਾਇਆਈ। ਚਾਬਕ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ
ਪਕੜ ਕੇ ਤੇ ਸਾੜ ਸਾੜ ਹੀ ਸਾੜ ਘਨਘਾਰ ਪਾਈ। ਪੰਜ ਸਤ
ਜਾਂਦੇ... ਨੇ ਓਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰ ਪਾਈ।

ਫਿਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਨਾਲ ਗੁਸੇ ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਹਜਾ ਨਾ
ਮੂਲ ਆਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੁਟਿਆ ਅਲੀ ਸੌਦਾਗਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟ ਪੁਟਕੇ
ਪਿਛਾ ਦਲਾਇਆ ਈ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਮੈਦਾ ਗਿਆ ਵਣਜ ਕਾਰਨ
ਪਿੰਡੀ ਉਸ ਦਾ ਧਨ ਖਪਾਇਆ ਈ। ਇਹਨਾਂ ਆਇਕੇ ਜਾਂ
ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ ਤੂੰ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਠਹਿਰਾਇਆ ਈ। ਤੇਰੀ ਮਾਂ
ਦੀ ਉਸਨੇ ਗੁਤ ਮੁਨੀ ਤਾਂ ਭੀ ਸ਼ਰਮ ਤੈਂ ਦਿਲੋਂ ਭੁਲਾਇਆ ਈ।
ਬਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਮੇਨਿਆਂ ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ਏਥੇ
ਲਿਆਇਆ ਈ। ਆ ਕੇ ਖੜਾ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਉਸ
ਜ਼ਰਾ ਨਾਂ ਸਿਰ ਝੁਕਾਇਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਟੋਰਿਆ ਫਿਰ ਦਰਬਾਰ
ਵਿਚੋਂ ਸ਼ੇਰ ਵਿਚ ਹਲਵਾਈਆਂ ਪਾਇਆ ਈ। ਫਿਰ ਜਾਇਕੇ
ਘਰੇ ਕਸਾਈਆਂ ਦੇ ਘੋੜਾ ਦੁਲੇ ਨੇ ਖੂਬ ਫਰਾਇਆਈ। ਤੁਰਤ
ਛਵੀ ਕਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਸਾਂਦਲ ਬਾਰ ਨੂੰ ਮੁਖ
ਫਰਾਇਆਈ। ਹੋਰ ਹੁਣ ਸੋਚ ਬਹਾਨਾ ਕੋਈ ਜੇ ਕਰ ਜਾਨ
ਦਾ ਖੌਫ ਤੈਂ ਪਾਇਆ ਈ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਰ ਕਰਕੇ ਵਿਦਾ
ਮੈਨੂੰ ਮੁਖੋਂ ਬੋਲਕੇ ਇਹ ਫੁਰਮਾਇਆ ਈ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜੇਹੜਾ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਪਕੜੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਮਿਲੇਗਾ

ਪੀੜਾ ਪਾਨ ਦਾ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਧਰਕੇ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੁਖ
ਥੀਂ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਤੇਰਾ ਕਢ ਮਿਆਨੋਂ ਰਖ ਉਤੇ ਬੋਲ ਬੋਲਕੇ ਮੁਖ
ਥੀਂ ਫੋਲਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਕਰੋ ਹਾਜ਼ਰ ਮਿਲੇ ਖੂਬ
ਇਨਾਮ ਅਨਤੋਲ ਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਦੁਲੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਇਕ ਵਾਰ
ਡਿਠੀ ਨੀਂਵੀ ਧੌਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਮੀਂ ਫੋਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਨਾਂ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚ
ਬਾਜ਼ਾਰ ਡਿਠਾ ਅਜ ਕਾਲਜਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾਡੋਲਦਾ ਹੈ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਨਾ ਤੇਰਾ ਮਿਆਨ ਕਰੇ ਮੁਖ ਤੇਰਾ ਨਾ ਕੋਈਚਿਆਲ ਦਾ ਹੈ।

ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨੀ ਸਿਰਜਾ ਨਿਜਾਮ ਅਲੁਦੀਨ ਨੇ ਦੁਲੇ ਤੇ

ਜਦੋਂ ਦੁਲਾ ਸੀ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਆਇਆ ਮਿਰਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਿਚ
ਦਰਬਾਰ ਬੋਲੀ। ਧਾਵਾ ਗਜਨਵੀ ਦੇ ਉਤੇ ਦਿਸ ਕੀਤਾ ਜੈ ਤੇ ਵੈਸ

ਪਿਆਰੇ ਸੁਵਾਰ ਬੇਲੀ। ਉਸਨੇ ਦੁਲੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਨਾ ਦੇਖੀਆ
ਸੀ ਤਾਂਹੀ ਕੀਤੀ ਨਾ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਬੇਲੀ। ਤੇਗ ਚੁਮ ਮਿਆਨ
ਵਿਚ ਡਾਲ ਦਿਤੀ ਬੀੜਾ ਖਾਂਵਦਾ ਹੋ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਬੇਲੀ। ਓਸੇ
ਵਕਤ ਸੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਕੁਲ ਹੋਈ ਹੈ ਸੰਗ ਤਿਆਰ
ਬੇਲੀ। ਹੋਰ ਜੰਗ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸਾਮਾਨ ਸਾਰਾ ਅਕਬਰ ਬੋਲਦਾਈ
ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੇਲੀ। ਲਿਆਵੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਪਾਸ ਮੇਰੇ ਗਲ
ਵਿਚ ਜੰਜੀਰ ਤੂ ਡਾਰ ਬੇਲੀ। ਸਾਰਾ ਬਾਲ ਬੱਚਾ ਹੋਵੇ ਨਾਲ
ਉਸਦਾ ਦੁਲਾ ਸਜਦਾ ਹੋਵੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੇਲੀ। ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੀਂ ਤੂ
ਫੌਜ ਤੇ ਉਠ ਘੋੜੇ ਦੇਵਾਂ ਕੁਲ ਜੇ ਹੋਵੇ ਦਰਕਾਰ ਬੇਲੀ। ਆਵੇਂ
ਪਾਇਕੇ ਫਤਹ ਜੇ ਮਿਰਜ਼ਿਆਂ ਤੂ ਦੇਵੇ ਬਹੁਤ ਇਨਾਮ ਸਰਕਾਰ
ਬੇਲੀ। ਹੋਰ ਦੇਸਾਂ ਜਗੀਰ ਤੇ ਮਰਤਬਾ ਮੈਂ ਕੁਲ ਫੌਜ ਦਾ ਕਰਾਂ
ਮੁਖਤਾਰ ਬੇਲੀ। ਮਿਰਜ਼ਾ ਕੁਲ ਸਾਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਰਵਾਂ
ਹੋਂਵਦਾ ਰਬ ਚਿਤਾਰ ਬੇਲੀ। ਹੋਰ ਕਈ ਸਰਦਾਰ ਸੀ ਸੰਗ ਉਸ
ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਕਰੇ ਗੁਫਤਾਰ ਬੇਲੀ। ਸਭ ਦੁਲੇ ਦਾ
ਕੋੜਮਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਣਾ ਇਹ ਧਾਰਿਆ ਦਿਲ ਵਿਚ ਧਾਰ ਬੇਲੀ। ਦੇਵੇ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਾਨੂੰ ਇਨਾਮ ਭਾਰੇ ਸੁਣਕੇ ਹੋਂਵਦਾ ਖੁਸ਼ੀ ਸਰਦਾਰ
ਬੇਲੀ। ਸਾਂਦਲ ਬਾਰ ਦੀ ਹਦ ਵਿਚ ਜਾਇਕੇ ਤੇ ਫੌਜ ਦਿਤੀ ਹੈ
ਕੁਲ ਉਤਾਰ ਬੇਲੀ। ਫਿਰ ਸਭ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ
ਪਹਿਰਾ ਲਾ ਦਿਓ ਤਰਫ ਚਾਰ ਬੇਲੀ। ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੂਬ
ਤਾਕੀਫ ਕਰਨੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਹਿਣ ਖਬਰਦਾਰ ਬੇਲੀ।

ਸੁਦਰੀ ਗੁਜਰੀ ਦਾ ਸਾਹੀ ਫੌਜ'ਚ ਦੁਧ ਵੇਚਣ ਜਾਣਾ ਤੇ ਫਰੇਬ ਦੇ ਕੇ ਮਿਰਜ਼ੇ

ਨੂੰ ਜੰਜੀਰਾਂ 'ਚ ਜਕੜਨਾ

ਇਕ ਸੁਦਰੀ ਨਾਮ ਦੀ ਗੁਜਰੀ ਸੀ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਹੁਤ
ਖੋਰ ਸੰਦ ਜਾਨੀ। ਸ਼ਕਲ ਅਕਲ ਦੇ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰਆਹੀ ਸੁਦਰ
ਸੋਹਣਾ ਕੱਦ ਬੁਲੰਦ ਜਾਨੀ। ਦੇਖ ਫੌਜ ਨੂੰ ਵੇਚਣੇ ਦੁਧ ਜਾਂਦੀ
ਜਾਣੀ। ਹੋਰ ਸਾਹੀ ਪੰਛ ਜਾਨੀ। ਹੰਸ ਮੁਖ ਤੇ ਚੰਦਮਿਸਾਲ

ਚੇਹਰੇ ਚਿਟੇ ਵਾਂਗ ਬਲੌਰ ਦੇ ਦੰਦ ਜਾਨੀ। ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੇ ਜਾ
ਅਵਾਜ ਦਿਤੀ ਲਏ ਦੁਧ ਤਾਜਾ ਮਿਠਾ ਕੰਦ ਜਾਨੀ। ਮਿਰਜਾ ਹੋਯਾ
ਆਸ਼ਕ ਦੇਖੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਕਲ ਸੋਹਣੀ ਹੋਈ ਪਸੰਦ ਜਾਨੀ। ਲਵੇ
ਤੰਬੂ ਦੇ ਵਿਚ ਬੁਲਾ ਉਸਨੂੰ ਮੂੰਹੋਂ ਆਖਦਾ ਦਿਲ ਬੰਦ ਜਾਨੀ।
ਐਪਰ ਅੱਕਲਾਂ ਔਰਤਾਂ ਚਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਯਾਰ ਨਾ ਸਕਦੇ ਨਿੰਦ
ਜਾਨੀ। ਅੰਦਰ ਤੌਕ ਜੰਜੀਰ ਜੋ ਰਖਿਆ ਸੀ ਪੁਛੇ ਮਿਰਜੇ ਕੋਲੋਂ
ਇਹ ਕੀ ਫੰਦ ਜਾਨੀ। ਮਿਰਜਾ ਆਖਦਾ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਪਕੜਕੇ ਤੇ
ਵਿਚ ਇਸਦੇ ਕਰਾਂਗੇ ਬੰਦ ਜਾਨੀ। ਇਸ ਤੋਰ ਹੋਸੀ ਬੰਦ ਵਿਚ
ਉਸਦੇ ਪੁਛੇ ਸੁੰਦਰੀ ਮੁਖਥੀਂ ਜਿੰਦ ਜਾਨੀ। ਮਿਰਜਾ ਦਸਦਾ ਸਿਰ
ਤੇ ਪੈਰ ਤਾਕੇ ਉਤੋਂ ਸੁੰਦਰੀ ਮਾਰਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨੀ। ਪਕੜ ਮਿਰਜੇ
ਨੂੰ ਤੰਬੂਓਂ ਬਾਹਰ ਆਈ ਐਸੀ ਗੁਜਰੀ ਸੀ ਅਕਲਮੰਦ ਜਾਨੀ।
ਫਿਰ ਲੱਧੀ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਹਾਲ ਸਾਰਾ ਆਏ ਪਕੜਨੇ ਤੇਰਾ ਫਰਜੰਦ
ਜਾਨੀ। ਪੁਛ ਮਿਰਜੇ ਦਾ ਓਸ ਤੋਂ ਹਾਲ ਸਾਰਾ ਵੇਲਾ ਸ਼ਾਮ ਦਾ
ਲੁਟਕੇ ਚੰਦ ਜਾਨੀ। ਮਿਰਜਾ ਫਜਰ ਦਾ ਬਾਹਰਨਾ ਨਿਕਲਿਆ
ਹੈ ਕਰਨ ਸੋਚ ਲਗੇ ਤੇ ਹੋਸ਼ਮੰਦ ਜਾਨੀ। ਜਦੋਂ ਜਾਕੇ ਵੇਖਿਆ ਵਿਚ
ਤੰਬੂ ਮਿਰਜਾ ਹੋਇਆ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਜਾਨੀ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਹੋਯਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਮਿਰਜਾ ਜਿਵੇਂ ਭਾਲਿਆ ਮ੍ਰਿਗ ਕਮੰਦ ਜਾਨੀ।

ਖਬਰ ਕਰਨੀ ਲਧੀ ਨੇ ਦੁਲੇ ਨੇ ਕਾਜੀ ਤੇ ਨਜ਼ਮੀਆਂ ਪਸ ਜਾਵਨਾ

ਲਧੀ ਹਾਲ ਸੁਣਕੇ ਗੁਜਰੀ ਤੋਂ ਤੁਰਤ ਦੁਲੇਨੂੰ ਜਾ ਸਗਾਵਦੀਏ।
ਆਖੇ ਬਚਿਆ ਸੁਤਿਆਂ ਹੋਸ਼ ਕਰ ਲੈ ਚੜ੍ਹੀ ਫੌਜ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ
ਆਂਵਦੀਏ। ਤੂੰ ਜੇ ਬੱਚਿਆ ਬਦੀ ਸੀ ਨਿਤ ਕਰਦਾ ਅਜ ਜਾਨ
ਪਈ ਤੇਰੀ ਜਾਂਵਦੀਏ। ਹੁਣ ਲਾ ਲੈ ਜੋਰ ਜੇ ਲਗਦਾਈ ਮਾਂ
ਪੁਤ ਨੂੰ ਆਖ ਸੁਣਾਂਵਦੀਏ। ਜਦੋਂ ਉਠਕੇ ਦੁਲੇ ਨੇ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀ
ਫੌਜ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆਂਵਦੀਏ। ਚਲੋ ਕਾਜੀ ਤੋਂ ਪੁਛੀਏ
ਨੇਕ ਸਾਹਤ ਦਿਲ ਦੁਲੇ ਦੇ ਬਾਤ ਇਹ ਭਾਂਵਦੀਏ। ਕਾਜੀ
ਦੁਲੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਇਆ ਐਪਰ ਹੋਣੀ ਸਭਕੰਮ ਕਰਾਂਵਦੀ

ਏ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਨਾ ਦੁਲਿਆ ਜੰਗ ਕਰਨਾ ਹੋਣੀ ਕਾਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ
ਕਢਾਂਵਦੀ ਏ। ਫਿਰ ਚਲਿਆ ਦੁਲਾ ਨਜ਼ਮੀਆਂ ਕੋਲ ਹੋਣੀ ਕਾਜੀ
ਨੂੰ ਅਗੋਂ ਪੁਚਾਂਵਦੀ ਏ। ਕਾਜੀ ਜੋ ਭੀ ਨਜ਼ਮੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ
ਹੋਣੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖੂਬ ਪਕਾਂਵਦੀ ਏ। ਜਦੋਂ ਦੁਲਿਆਨੇ ਆਕੇ ਪੁਛਿਆ
ਸੀ ਪੰਡਤ ਆਖਦਾ ਪੋਥੀ ਬਤਲਾਵਦੀ ਏ। ਤਿੰਨ ਰੋਜ ਸੇ ਦੁਲਿਆ
ਟਾਲ ਦੇਵੇਂ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤਾਈਂ ਆਂਵਦੀ ਏ।

ਰਵਾਨ ਹੋਣਾ ਦੁਲੇ ਦਾ ਚੰਦੜਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਰੋਜ ਟਾਲਣ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਰਸਤੇ 'ਚ
ਲਧੀ ਨੇ ਰੋਕਣਾ।

ਦੁਲਾ ਪੰਜਸੌ ਸੰਗ ਸਵਾਰ ਲੈਕੇ ਤਰਫਨਾਨਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚਲਿਆ
ਈ। ਖਬਰ ਲਧੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਨ ਦਸੀ ਤੁਰਤ ਉਸ ਨੇ ਰਾਹ
ਆ ਮਲਿਆ ਈ। ਮਥਾ ਜੋੜਕੇ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਚਾ ਹੁਣ ਕਾਸ
ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਟਲਿਆ ਈ। ਟਬਰ ਤੇਰਾ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈ ਜਾਵਣੀਗੇ ਅਕਬਰ
ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮਿਰਜੇ ਨੂੰ ਘਲਿਆ ਈ। ਤੇ ਤਾਂ ਸੂਰਮਾ ਨਾਮ ਸਦਾਂਵਦਾ
ਸੀ ਦੁਧ ਦਹੀਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਤਿਆ ਈ। ਨਾਮ ਕੈਰਾਂ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ
ਹੋਵੇ ਜੇ ਤੂੰ ਛੱਡ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਈ। ਜੇ ਤੂੰ ਦੁਲਿਆ ਪੁਤ
ਫਰੀਦ ਦਾ ਏਂ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਂਗਾ ਏਥੋਂ ਅਥੱਲਿਆ ਈ। ਯਾ ਜਾਨ
ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਦੇਵੇਂ ਤੈਨੂੰ ਮਾਉਂ ਨੇ ਆਖ ਅਠਾਲਿਆ ਈ।
ਸਿਧਾ ਹੋਇਕੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਨ ਦੇਵੇਂ ਨਾਮ ਓਸਦਾ ਸੂਰਮਾ
ਰਲਿਆ ਈ। ਲਧੀ ਜੋਰ ਲਗਾਂਵਦੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਾ ਐਪਰ
ਪਿਛਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਨਾ ਵਲਿਆ ਈ।

ਜਾਣਾ ਨੁਲਰਾਂ ਦੁਲੇ ਦੀ ਔਰਤ ਦਾ ਵਾਸਤੇ ਮੋੜਨ ਦੇ ਤੇ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਣਾ ਦੁਲੇ ਦਾ

ਲਧੀ ਜਾਇਕੇ ਆਖਦੀ ਭੁਲਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖਾ ਮਾਂ ਦਾ ਪੁਤ ਨਾ
ਮੰਨਦਾ ਈ। ਜੇਤਿਆ ਅਜ ਦੁਲਾ ਏਥੋਂ ਉਠ ਜਾਏ ਕਲ ਮੁਗਲ
ਬਾਂਧੀ ਸਾਨੂੰ ਬੰਨਦਾਈ। ਜਿਝੇਂ ਵਸ ਉਹਨੂੰ ਹੁਣ ਮੋੜ ਲੈ ਤੂੰ
ਕੋਈ ਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨੰਗਦਾ ਨੀ। ਜਾ ਕੇ ਭੁਲਰਾਂ ਲਖੀ ਦੀ ਬਾਗ
ਪਾਏ ਤੇ ਤੂੰ ਵਿਚ ਜਨ ਦੇ ਨੀ। ਭਲਾ ਉਹਨਾਂ ਕੀ

ਪੂਰੀਆਂਪਾਈਆਂ ਸੀ ਜੇਹੜੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਘੜੇ ਭੰਨਦੇ ਨੀ । ਜੇਤਿਆ ਮਰਦ ਹੈ ਮੁੜ ਕੇ ਡਾਹ ਮੱਥਾ ਜਿਵੇਂ ਟਲੇ ਨਾ ਚੋਰ ਵਿਚ ਸੰਨ੍ਹ ਦੇ ਨੀ । ਕੈਰ ਹੋਕੇ ਪਿਠ ਨਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਚਾਹੜ ਸਲਾ ਜੋਵਨ ਛਨ ਦੇਨੀ । ਜੇ ਤਾਂ ਦਜਨਾ ਦੇ ਸੁਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਹੱਥ ਤੂੰ ਭੁਲਰ ਰੰਨ ਦੇ ਨੀ । ਖਾਲੀ ਹਥ ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਛਡ ਜਾਵੇਂ ਕੌਣ ਰਹਿਣ ਦੇਵੇ ਵਿਚ ਛੰਦ ਦੇ ਨੀ । ਗਲਾਂ ਸੱਚੀਆਂ ਤੈਨੂੰ ਸੁਣਾਈਆਂ ਮੈਂ ਕਰੇ ਸੋਚ ਜਰਾ ਵਿਚ ਮਨ ਦੇ ਨੀ । ਜੇਤਿਆ ਸੂਰਮਾ ਹਥ ਦਿਖਾਈ ਬੇਲੀ ਮੁਲਲ ਹੋਣ ਦੂਰੇ ਵਾਂਗ ਰੰਨਦੇ ਨੀ । ਡਰਦਾ ਮੁਗਲਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਿਆ ਜਾਂਵਦਾ ਏ ਜਿਵੇਂ ਜਾਨ ਲਾਗੀ ਮੇਰੀ ਭੰਨਦਾ ਨੀ । ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੁਲਰਾਂ ਆਖਦੀ ਸੀ ਅਸੀਂ ਮਰਾਂਗੇ ਬਾਜ ਨਾ ਹਿੰਦ ਦੇ ਨੀ ।

ਜਾਣਾ ਦੁਲੇ ਦਾ ਵਿਚ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ

ਦੁਲਾ ਭੁਲਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋੜਕੇ ਤੇ ਵਿਚ ਚੰਡਰਾਂਦਾਜਾਕੇ ਵੜਦਾ ਏ । ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਸੌ ਨਾਲ ਸਵਾਰਲੈਕੇ ਪਾਸ ਮਾਮੇ ਦੇ ਜਾਕੇ ਛਡਦਾ ਏ । ਆਓ ਭਾਨਜੇ ਕਿਥੇ ਨੂੰ ਦੌੜ ਕੀਤੀ ਅਜ ਕਟਕ ਕਿਸਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਏ । ਅਸੀਂ ਆਏ ਸੀ ਅਜ ਸ਼ਕਾਰ ਕਰਨੇ ਦੇਖੇ ਬਾਤ ਕੈਸੀ ਦੁਲਾ ਸੜਦਾ ਏ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਘਨਦਾ ਲਗਿਆ ਸੀ ਚੰਡਰਾਂ ਦਾ ਮੇਰਾ ਕਾਲਜਾ ਤਦੋਂ ਦਾ ਸੜਦਾ ਏ । ਦਿਲ ਆਈ ਦਲੀਲ ਬਖਸ਼ਾਂਵਦੀ ਹੈ ਦੇਖੇ ਮਨੀਆਂ ਠੰਢੀਆਂ ਜੜਦਾ ਹੈ । ਮਾਮਾ ਦੁਲੇ ਦੀ ਇਤਨੀ ਗਲ ਸੁਣਕੇ ਖੂਬ ਜਫੇ ਵਿਚ ਘੁਟਕੇ ਫੜਦਾ ਹੈ । ਨਾਲੇ ਖੂਬ ਸੀ ਏਹਨਾਂ ਦੀ ਟੈਹਲ ਕੀਤੀ ਐਪਰ ਦੁਲੇ ਨੇ ਰਖਿਆ ਪੜਦਾ ਹੈ ਹੁਣ ਪਿਛੇ ਦਾ ਸੁਣੋ ਸਵਾਲ ਯਾਰੋ ਮਿਰਜਾ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਹੈ । ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਲੁਟਕੇ ਸ਼ੇਰ ਜਾਵੇ ਕੇਹੜਾ ਫਿਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਵੜਦਾ ਹੈ ।

ਮਿਰਜੇ ਨੇ ਡਰੇਣ ਵਾਸਤੇ ਫੋਕੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਕਰਨੀਆਂ

ਮਿਰਜਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਫੌਜ ਨੂੰ ਭੇਜਕੇ ਤੇ ਸਭਕਾਂ ਫੋਕੀਆਂ ਪਹਿਲੇ ਚਲਾਂਵਦਾਈ । ਨਾਲੇ ਸਭ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਮੂੰਹੋਂ ਦਿਲ ਓਨ੍ਹਾਂ

ਦਾ ਖੂਬ ਠਹਿਰਾਂਵਦਾ ਈ। ਦੁਲਾ ਦੇਖ ਕੇ ਇਸ ਜਲੂਸ ਤਾਈਂ
 ਦੇਖੋ ਕੈਸਾ ਹੁਣ ਜੰਗ ਨੂੰ ਆਂਵਦਾ ਈ। ਕੀ ਹੈ ਤਾਬ ਜੋ ਸ਼ਾਹ ਦੇ
 ਨਾਲ ਅੜਦਾ ਵੇਹੀ ਪਾਂਧੀਆਂ ਲੁਟਕੇ ਖਾਂਵਦਾ ਈ। ਚੰਗੀ ਕਰ
 ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਆਨ ਮਿਲਸੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੌੜਮਾ ਕੁਲ ਨ ਪਾਂਵਦਾ
 ਈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਲੜਾਂਗੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਾ ਬਾਤ ਸਭ ਨੂੰ
 ਆਖ ਸੁਨਾਂਵਦਾ ਈ।

ਲਧੀ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਸੁਨਕੇ ਵਡੇ ਪੁਤ ਮੇਹਰੂ ਨੂੰ ਸਦਣਾ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾਂ

ਸੁਣੀ ਗਜ ਜਾਂ ਲੱਧੀ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਤੁਰਤ ਮੇਹਰੂ ਨੂੰ ਚਾ
 ਬੁਲਾਇਆ ਈ। ਉਠ ਬਚਿਆ ਮੇਹਰੂਆਹੋਸ਼ ਕਰ ਤੂ ਕਟਕ ਅਜ
 ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਈ। ਦੁਲਾ ਭਜਕੇ ਨਾਨਕੇ ਜਾ ਵੜਿਆ
 ਸਾਰਾ ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਇਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਦੁਲੇ ਦਾ ਮਾਂ ਤੋਂ
 ਹਾਲ ਸੁਣਿਆਂ ਇਕ ਬੋਲ ਇਹ ਮੇਹਰੂ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਈ। ਹੁਣ
 ਉਸਨੂੰ ਜਾਕੇ ਦੂਡ ਮਾਤਾ ਮਖਣ ਨਾਲ ਜੋ ਬੁਰਜ ਬਣਾਇਆ ਈ
 ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਨਾ ਚੂਰਮਾ ਕੁਟਦਿਤਾ ਕਦੀ ਗੋਹੜ ਨਾ ਗਲ ਬਲਾ-
 ਇਆ ਈ। ਮੈਨੂੰ ਦੂਡ ਦੇ ਵਹਿਦੀ ਵਹਿਦੀ ਲਖ ਗਾਲੀ ਦੁਲਾ
 ਦੁਧ ਥੀਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਈ। ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਲਧੀ ਨੇ ਢਾਹ
 ਮਾਰੀ ਤਦੋਂ ਮਹਿਰੂ ਨੂੰ ਰਹਿਮ ਭੀ ਆਇਆ ਈ। ਡਿਗਾਂ ਖੂਹ
 ਦੇ ਵਿਚ ਜੇ ਕਹੇ ਮਾਤਾ ਤੇਰਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਕਦੇ ਭੁਲਾਇਆ ਈ।
 ਐਪਰ ਅਮਲ ਦੇ ਨਾਲ ਰਜਾ ਮੈਨੂੰ ਏਹੋ ਮੇਹਰੂ ਸੁਆਲ ਪਾਇਆ
 ਈ। ਲੱਧੀ ਸਾਰੇ ਹੀ ਨਸ਼ਾਮਿਲਾਕੇ ਤੇ ਝਟ ਮਦਰਾ ਚਾ ਬਨਾਇਆ
 ਈ। ਡਾਵਾਂ ਡੱਗ ਕੀਤੀ ਮੈ ਸ਼ੇਰ ਵਾਲਾ ਤੁਰਤ ਮੇਹਰੂ ਨੂੰ ਜਾ
 ਭੜਕਾਇਆ ਈ। ਬਾਤਾਂ ਯਾਰ ਸੀ ਮੇਹਰੂ ਦੇ ਪੋਸਤੀ ਜੂ ਛਿਰ
 ਲਧੀ ਨੇ ਨਕਲ ਕਰਾਇਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਨਸ਼ੇ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਲੈਹਰ
 ਦਿਤੀ ਹੁਕਮ ਨੌਕਰਾਂ ਕਾ ਸੁਨਾਇਆ ਈ। ਝਟ ਘੋੜੇ ਕਰੋ ਤਿਆਰ
 ਬਾਰਾਂ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੋਜ਼ਾ ਕਸਾਇਆ ਈ

ਮੇਹਰੂ ਨੇ ਰੋਜੇ ਨਾਮ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਣਾ ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਪੋਸਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮੈਦਾਨ
ਵਿਚ ਆਕੇ ਲੜਨਾ

ਮੇਹਰੂ ਵਿਜੈ ਜਦੋਂ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਦਿਲ ਉਸਦਾ ਸ਼ੇਰ ਮਿਸਾਲ
ਹੋਇਆ। ਨਾਲ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਨਾਲ ਹੌਸਲੇ ਦੇ
ਚੇਹਰਾ ਲਾਲ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਨ ਲਏ ਸੀ ਜਦੋਂ ਹਥਿਆਰ
ਸਾਰੇ ਸ਼ੌਕ ਜੰਗ ਦਾ ਤਦੋਂ ਕਮਾਲ ਹੋਇਆ। ਮੇਹਰੂ ਬਾਰਾਂ
ਹੀ ਪੋਸਤੀ ਸੰਗ ਲੈ ਕੇ ਦਿਲ ਦੁਸ਼ਮਨਾਂ ਦੇ ਹੈਸੀ ਚਾਲ ਹੋਇਆ।
ਨੇਪੜੇ ਜਾਇਕੇ ਰੋਜੇ ਨੂੰ ਛੋੜਕੇ ਤੇ ਵਿਚ ਜਾਂਵਦਾ ਗਾਲ ਹੋਇਆ।
ਢਾਹਾਂ ਮਾਰਕੇ ਕਈ ਸਰਦਾਰ ਵਢੇ ਤਦੋਂ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਬਦ
ਹਾਲ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਥ ਨਾਂ ਆਵਦੇ ਨੇ ਕਾਲ ਆਨ
ਕੇ ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਢਾਲ ਹੋਇਆ। ਸੋਲਾਂ ਮੇਹਰੂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸਰਦਾਰ
ਵਢੇ ਤਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ ਬੇਹਾਲ ਹੋਇਆ। ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ
ਬਚਾਂਵਦੇ ਸੀ ਵਿੰਗਾ ਇਕ ਨਾ ਮੇਹਰ ਦਾ ਵਾਲ ਹੋਇਆ। ਮੁੜਕੇ
ਲਧੀ ਨੂੰ ਮੇਹਰਾ ਸਲਾਮ ਕਰਦਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲ
ਹੋਇਆ।

ਦੂਸਰੀ ਲੜਾਈ ਮੇਹਰੂ ਪੋਸਤੀ ਦੀ

ਰੋਜ ਦੂਸਰੇ ਮੇਹਰੂ ਤਿਆਰ ਹੋਕੇ ਤੁਰਤ ਜਾਇਕੇ ਫੌਜ ਵਿਚ
ਵਜਿਆਈ। ਜਾ ਫੌਜ ਵਿਚ ਹਿਲ ਜੁਲ ਪਾ ਦਿਤੀ ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਰ
ਵਾਂਗੂੰ ਉਥੇ ਗਜਿਆਈ। ਨਾਲ ਤੇਗ ਫੜਾਂਵਦਾ ਚਾਰ ਤਰਫੀਂ
ਖੂਬ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਜਿਆਈ। ਫਿਰ ਆਖਦਾ ਆਇਕੇ
ਲੜੇ ਮਿਰਜਾ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਆਂਵਦੀ ਲਜਿਆਈ। ਐਵੇਂ ਲੋਕਾਂ
ਨੂੰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮਾਰਦਾ ਏ ਮਿਰਜੇ ਆਪਣਾ ਆਪ ਤਾਂ ਕਜਿਆ
ਈ। ਕਈ ਮੇਹਰੂ ਨੇ ਮਾਰ ਦੁਵਾਨ ਦਿਤੇ ਚਾਰ ਪੋਸਤੀ ਭੀ ਤਨ
ਸਜਿਆਈ। ਜਦੋਂ ਮੇਹਰੂ ਦੇ ਆਦਮੀ ਚਾਰ ਮੋਏ ਲੈਕੇ ਬਾਕੀਆਂ
ਨੂੰ ਤਦੋਂ ਭਜਿਆਈ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਮੇਹਰੂ ਦੇ ਵਸ ਲਗਾ
ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਲਜਾਇ ਉਪਰ ਸਜਿਆਈ।

ਮੇਹਰੂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਜਾਕੇ ਹਾਲ ਦਸਣਾ ਚਾਰ ਪੋਸਤੀ ਦੇ ਮਰਨ ਦਾ ਤੇ
ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਲ ਜੰਗ ਕਰਨ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਮੇਹਰੂ ਜਾਇਕੇ ਲਧੀ ਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹੈ ਸੁਣੀ ਅਜ ਦਾ ਮੇਰਾ
ਬਿਆਨ ਮਾਤਾ। ਮੁਗਲ ਅਜ ਭੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਕਈ ਮਾਰੇ ਪਰ
ਮੇਰਾ ਭੀ ਹੋਇਆ ਨੁਕਸਾਨ ਮਾਤਾ। ਅਜ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਜੰਗ
ਕਰਕੇ ਗਈ ਪੋਸਤੀ ਚਾਰ ਦੀ ਜਾਨ ਮਾਤਾ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅਜ
ਉਦਾਸ ਹਾਂ ਮੈਂ ਚੇਹਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਮਾਤਾ। ਕਲ ਜਾਇਕੇ
ਜੰਗ ਨਾ ਮੂਲ ਕਰਸਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲਭਦਾ ਨਹੀਂ ਪੀਣ ਖਾਣ ਮਾਤਾ।
ਦੂਏ ਰੋਜ਼ ਮੈਂ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਠਗਿਆ ਸੀ ਸਾਰਾ ਲਾਕੇ ਜ਼ੋਰ ਤੇ
ਤਾਣ ਮਾਤਾ। ਇਕ ਗਲ ਤੈਨੂੰ ਅਜ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਸੁਣੀ ਇਸਨੂੰ
ਲਾਇਕੇ ਕਾਨ ਮਾਤਾ। ਜੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਰੀਂ ਤਿਆਰ ਜਾਕੇ ਬੇਟਾ
ਦੁਲੇ ਦਾ ਜੋ ਨੂਰ ਖਾਂ ਮਾਤਾ। ਕਲ ਮੂਲ ਨਾ ਪੈਰ ਰਕਾਬ ਪਾਵਾਂ
ਮੇਰੀ ਗਲ ਨੂੰ ਤੂੰ ਸੁਣੀ ਜਾਣ ਮਾਤਾ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੈਨੂੰ ਖਬਰ-
ਦਾਰ ਕੀਤਾ ਮਤਾਂ ਕਲ ਨੂੰ ਹੋਵੇਂ ਹੈਰਾਨ ਮਾਤਾ।

ਨੂਰ ਖਾਂ ਦਾ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਾ ਵਾਸਤੇ ਜੰਗ ਦੇ

ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀ ਨੂਰ ਖਾਂ ਦੀ ਜਦੋਂ ਜੰਗ ਨੂੰ ਕੀਤਾ
ਤਿਆਰ ਯਾਰੋ। ਲਕ ਕੱਸਕੇ ਪਹਿਨ ਹਥਿਆਰ ਸਾਰੇ ਜਾਵੇ ਲਧੀ
ਦੇ ਵਲੋਂ ਸਵਾਰ ਯਾਰੋ। ਅੰਮਾਂ ਦਸਮੈਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਤਰਫ ਜਾਵਾਂ ਮੁਗਲ
ਮਲਿਆ ਹੈ ਕੇਹੜਾ ਬਾਰ ਯਾਰੋ। ਬਚਾ ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਮੈਂ ਜਾਹ
ਵਾਰੀ ਜਾਣਾ ਹੋਇਕੇ ਖੂਬ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਯਾਰੋ। ਡੇਰਾ ਮੁਗਲਾਂ ਤਰਫ
ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਹੈ ਜਾਵੀਂ ਕਿਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਪਾਰ ਯਾਰੋ। ਤੁਰਤ ਲਧੀ ਨੂੰ
ਆਣ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ ਨਾਲੇ ਅੱਲਾ ਮਨ ਚਿਤਾਰ ਯਾਰੋ। ਘੋੜਾ
ਛੇੜ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਵੜਿਆ ਦੂਰੋਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਮਾਰ ਹੀ ਮਾਰ
ਯਾਰੋ। ਕੰਬ ਗਏ ਸੀ ਮੁਗਲ ਸਰਦਾਰ ਸਾਰੇ ਜਦੋਂ ਗਜਿਆ ਖੂਬ
ਲਲਕਾਰ ਯਾਰੋ। ਸਾਰੇ ਆਖਦੇ ਸੀ ਦੁਲਾਆਇ ਗਿਆ ਖੂਨ ਇਸ
ਕੀਤੇ ਬੇਸੁਮਾਰ ਯਾਰੋ। ਮੁਗਲ ਜਾਨ ਬਚਾਵਦੇ ਇਕ ਦੂਜੀ ਕਠੇ

ਦਸਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਯਾਰੋ। ਬੇਈਮਾਨ ਕਾਜੀ ਸੀ ਜੋ ਵਿਚ ਪਿੰਡੀ
ਕਰਕੇ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਯਾਰੋ। ਜਾ ਮਿਰਜੇ ਨੂੰ ਝੱਟ ਇਹ
ਖਬਰ ਦਿਤੀ ਦੁਲਾ ਪਿੰਡੀਓਂ ਹੋਇਆ ਫਰਾਰ ਯਾਰੋ। ਇਹ ਤਾਂ
ਪੁਤ ਹੈ ਦੁਲੇ ਦਾ ਜੰਗ ਕਰਦਾ ਲਓ ਹੌਂਸਲਾ ਮਨਵਿਚ ਧਾਰਯਾਰੋ।
ਮੈਨੂੰ ਦੁਲੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖ ਦਿਤਾ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਇਜਹਾਰ
ਯਾਰੋ। ਸੁਣੀ ਮਿਰਜੇ ਨੇ ਕਾਜੀ ਦੀ ਗਲ ਜਦੋਂ ਚਾਂਗਾਂ ਮਾਰਦਾ
ਹੱਥ ਉਲਾਰ ਯਾਰੋ। ਕਈ ਮੁਗਲ ਆਏ ਝੱਟ ਪਾਸ ਉਸਦੇ ਜਦੋਂ
ਮਿਰਜੇ ਦੀ ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ ਯਾਰੋ। ਮਿਰਜਾ ਆਖਦਾ ਦੁਲੇ ਦਾ ਪੁਤ
ਹੈ ਤਾਂ ਲਓ ਘੇਰ ਜਲਦੀ ਵਿਚ ਘਾਰ ਯਾਰੋ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੀ
ਪਕੜਨਾ ਪਾਏ ਘੇਰਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਕੇ ਕਈ ਸਰਦਾਰ ਯਾਰੋ।

ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਭੇਦ ਪਾਕੇ ਪਿੰਡੀ ਵਿਚ ਲੁਟਣਾ ਤੇ ਦੁਲੇ ਤੇ ਕੁਟੰਬ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ

ਜਦੋਂ ਕਾਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਭੇਦ ਸਾਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਦਿਲ
ਵਿਚ ਆਂਵਦੀ ਏ। ਨਾਲ ਹੌਂਸਲੇ ਦੇ ਇਕ ਪਲ ਅੰਦਰ ਫੌਜ ਆ
ਪਿੰਡੀ ਵਲ ਧਾਂਵਦੀ ਏ। ਨਾਹਰੇ ਮਾਰਦੇ ਮਾਰਹੀ ਮਾਰ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ
ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਲੁਟਾਂਵਦੀ ਏ। ਘਰ ਦੁਲੇ ਦਾ ਖੂਬ ਹੀ ਲੁਟਿਆ
ਸੀ ਛੱਡ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਂ ਜੇਹੜੀ ਦਿਸ ਆਂਵਦੀ ਏ। ਫਿਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ
ਦੁਲੇ ਦਾ ਬਾਲ ਬੱਚਾ ਸੁਣਕੇ ਹੌਂਵੀਆਂ ਮੋਹਰ ਨਾ ਆਂਵਦੀ ਏ।
ਰੋਂਦੀ ਭੁਲਰਾਂ ਦੁਲੇ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨਾਲੇ ਆਪਣਾ ਆਪ
ਵੇਜਾਂਵਦੀ ਏ। ਹਾਇ ਵੇ ਲਾੜਿਆ ਛੱਡ ਕੇ ਗਿਆ ਕਿਥੇ ਅਜ
ਜਾਨ ਅਸਾਡੜੀ ਜਾਂਵਦੀਏ। ਸਾਡੇ ਭਾਣੇ ਮੋਇਆਂਸਮਾਨ ਹੋਇਓਂ
ਵੈਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲਧੀ ਹਟਾਂਵਦੀ ਏ। ਭੈਣ ਦੁਲੇ ਦੀ ਬਖ਼ਤੇਨਾਮ
ਜਿਸਦਾ ਰੋ ਰੋ ਜਾਨ ਗਵਾਂਵਦੀ ਏ। ਨਿਜ ਆਈ ਮੈਂ ਵੀਰਨਾਂ
ਮਿਲਣ ਤੈਨੂੰ ਬੋਲ ਬੋਲ ਕੇ ਕੂਕ ਸੁਣਾਂਵਦੀ ਏ ਜੇ ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ
ਪਿੰਡੀ ਨਾਂ ਪੈਰ ਧਰਤੀ ਢਾਹਾਂ ਮਾਰ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਵਦੀ ਏ। ਲਧੀ
ਆਖਦੀ ਬਸ ਕਰ ਬਚੀਏ ਨੀ ਅਗੇ ਹੋਣੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਨਾਂ ਜਾਂਵਦੀ
ਏ। ਕਹੇ ਮਾਉਂ ਮਰਾਂ ਮੈਂ ਜਹਿਰ ਖਾਕੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੂਲਨਾਂ

ਭਾਂਵਦੀ ਏ। ਛੋਟੀ ਬਹਿਨ ਤਾਂ ਬਖਤੋ ਵੀ ਵੈਨ ਕਰਦੀ ਬਾਹਾਂ ਮਾਂ
 ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਂਵਦੀ ਏ। ਹਾਇ ਅੰਮੜੀਏ ਨਿਜ ਜਣੇਦੀਓਂ ਨੀ
 ਕਿਥੇ ਮੌਤ ਹੁਣ ਜਾਇ ਵਡਾਂਵਦੀ ਏ। ਵੀਰ ਡਰ ਸੁਣੇ ਛਡ ਕੇ
 ਜਾਇ ਗਿਆ ਸਾਡੀ ਜਿੰਦੜੀ ਧੂ ਹੀ ਖਾਂਵਦੀ ਏ। ਸਾਡਾ ਹਾਲਕੀ
 ਕਰਨ ਲਾਹੌਰ ਜਾਕੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜਾਨ ਘਬਰਾਂਵਦੀ ਏ। ਵੀਰ
 ਡੈਨ ਨੂੰ ਛੋਡ ਕੇ ਭਜ ਗਿਆ ਤਾਂਹੀਏਂ ਮਾਸ ਸਾਡਾ ਅਜ ਖਾਂਵਦੀ
 ਏ। ਹਾਇ ਮੁਗਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਸਾਡੀ ਇਹ ਬੋਲ ਕੇ ਬਾਂਹ
 ਉਠਾਂਵਦੀ ਏ। ਬੇਟੀ ਦੁਲੇ ਦੀ ਨਾਨ ਸਲੀਮੋ ਜਿਸਦਾ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਰੁਖ
 ਰੁਵਾਂਵਦੀ ਏ। ਹਾਏ ਬਾਬਲਾ ਛਡ ਕੇ ਗਿਆ ਕਿਥੇ ਫੌਜ ਬੰਨਕੇ
 ਸਾਨੂੰ ਲਜਾਂਵਦੀ ਏ। ਝੱਬ ਆਇਕੇ ਲਵੇ ਛੁਡਾਇ ਸਾਨੂੰ ਗੋਯਾ
 ਸੁਤੇ ਨੂੰ ਪਈ ਜਗਾਂਵਦੀ ਏ। ਸਾਡਾ ਹਾਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਬਾਬਲਾ
 ਵੇ ਨੰਗੀ ਤੇਗ ਸਾਨੂੰ ਦਿਖ ਆਂਵਦੀ ਏ। ਬੇਟਾ ਨੂਰ ਖਾਂ ਜੁਦਾ ਸੀ
 ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਓਹਦੀ ਲਧੀ ਨੂੰ ਖਬਰ ਨਾਂ ਆਂਵਦੀ ਏ। ਦਿਲ
 ਲਧੀ ਦੇ ਵਿਚ ਸੀ ਗਮ ਕਰਦੀ ਐਪਰ ਬੋਲਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨਾਂਵਦੀਏ।
 ਲਧੀ ਦੇਖਕੇ ਹਾਲ ਕਬੀਲੜੇ ਦਾ ਨਾਲੇ ਰੋਏ ਤੇ ਨਾਲੇ ਬੜਾਂਵਦੀ
 ਏ। ਏਹਨੂੰ ਜ਼ਿਮੀਂ ਅਸਮਾਨ ਨਾ ਵੇਹਲ ਦੇਵੇ ਜਾਨ ਆਪਣੀ ਪਈ
 ਗੁਵਾਂਵਦੀ ਏ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚਲ ਮੇਹਰ ਨੂੰ ਖਬਰ ਕਰੀਏ ਇਹ
 ਆ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਆਂਵਦੀ ਏ।

ਖਬਰ ਦੋਣੀ ਮੇਹਰੂ ਪੋਸਤੀ ਨੂੰ ਤੇ ਉਸਦਾ ਸੁਥਰਾ ਬਣਕੇ ਲਧੀ ਕੋਲ ਜਾਣਾ

ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਮਾਰ ਉਜਾੜ ਕੀਤਾ ਖੈਫ ਦੁਲੇ ਦਾ ਸਭ ਉਠਾ
 ਇਆ ਈ। ਅਜ ਕਰਾਂਗੇ ਅਸੀਂ ਮੁਕਾਮ ਏਥੇ ਮੁਗਲਾਂ ਮਿਰਜ਼ੇ ਨੂੰ
 ਆਖ ਸੁਨਾਇਆ ਈ। ਬੜੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡੇਰਾ
 ਸਿਥ ਦੇ ਵਿਚ ਲਗਾਇਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਫਜਰ ਨੂੰ ਫੌਜਨੇ ਕੂਚਕੀਤਾ
 ਕਿਸੇ ਮੇਹਰੂ ਨੂੰ ਚਾ ਬੁਲਾਇਆ ਈ। ਪਿੰਡੀ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਲੁਟਲਈ
 ਮੇਹਰੂਆ ਵੇ ਅਤੇ ਤੁਧ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਭੁਲਾਇਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਮੇਹਰੂ ਨੇ
 ਇਤਨੀ ਜਾਲ ਸਣੀ ਸਥਰੇਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸਾਂਗ ਬਨਾਇਆ ਈ। ਚਾਬੀ

ਭੋਰੇ ਦੀ ਲੱਧੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਈ ਜਿਸਦੇ ਵਿਚ ਸੀ ਰੋਜ਼ਾ ਲੁਕਾਯਾ
 ਈ। ਡੰਡੇ ਪਕੜਕੇ ਤੁਰਤ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਬੈਲਾ ਬਗਲਦੇ ਵਿਚ
 ਲਟਕਾਇਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਮੁਗਲਾਂ ਵੀ ਫੌਜ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਂਦਾ ਪੈਹਰੇ
 ਦਾਰ ਨੇ ਅਗੇ ਅਟਕਾਇਆ ਈ। ਨਿਤਦਾਨਮੈਂ ਲੱਧੀ ਤੋਂ ਮੰਗਦਾ
 ਹਾਂ ਸੁਥਰੇ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਹ ਫੁਰਮਾਇਆ ਈ। ਸੁਥਰਾਲੱਧੀ ਤੋਂ ਦਾਨ
 ਇਕ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਜਾਏ ਮਿਰਜੇ ਨੂੰ ਇਹ ਬਤਾਯਾ ਈ। ਮਿਰਜਾ
 ਆਖਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਨੀ ਦਿਉ ਸੁਥਰਾ ਜਾਏ ਨਾ ਜਦੋਂ ਹਟਾਯਾ ਈ।
 ਸਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਲੱਧੀ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਕੇ ਨਾਲੇ ਰਮਜ ਦੇ ਨਾਲ
 ਸਮਝਾਇਆ ਈ। ਮਾਤਾ ਦੇਹ ਚਾਬੀ ਇਸ ਕੋਠੜੀ ਦੀ ਰੋਜ਼ ਜਿਸਦੇ
 ਵਿਚ ਲੁਕਾਇਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਚਾਬੀਆਂ ਲਗੀਆਂ ਹਥ ਉਹਦੇ ਝਟ
 ਪਿਛਾਂਹ ਹੈ ਮੂੰਹ ਭੁਵਾਇਆ ਈ। ਫਿਰ ਮੇਹਰੂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾਕੇ
 ਤੁਰਤ ਵਿਜੈ ਦਾ ਕੁਫਲ ਖੁਲਾਇਆ ਈ। ਰੋਜ਼ਾ ਮੇਹਰੂ ਦੇ ਵਲ
 ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਕਰੋਧ ਦੇਹਨਹਨਾਇਆ ਈ। ਜਾਨੋ ਆਖਦਾ
 ਹੈ ਭੁਖਿਆਂ ਮਾਰ ਮੈਨੂੰ ਅਜ ਜ਼ਹਿਨ ਥੀਂ ਆਨ ਦਿਖਾਇਆ ਈ
 ਜੇ ਤੂੰ ਮੇਹਰੂਆ ਮੇਰੇ ਨਜੀਕ ਆਵੇਂ ਤੇਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਮਾਰ ਮੁਕਾ-
 ਇਆ ਈ। ਮੇਹਰੂ ਆਖਦਾ ਵਸ ਨਾ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਸਾਰਾ ਕੋੜਮਾ ਬਨ
 ਚਲਾਇਆ ਈ। ਮੈਂ ਭੀ ਅਜ ਭੋਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ
 ਭੁਖ ਪਿਆਸ ਸਤਾਇਆ ਈ। ਮੰਨ ਵਾਸਤਾ ਰੱਬ ਦਾ ਲਗ ਆਖੇ
 ਸਾਨੂੰ ਵਕਤ ਨੇ ਆਨ ਦਿਖਾਇਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਵਾਸਤਾ ਮੇਹਰੂ ਨੇ
 ਕੀਤਿਆ ਈ ਪਾਣੀ ਰੋਜੇ ਦੇ ਨੇਤਰੋਂ ਆਇਆ ਈ। ਆਖੇ ਕਸ
 ਤੂੰ ਜੀਨ ਸੈਤਾਬ ਮੇਹਰੂ ਤਦੋਂ ਪਿਠ ਨੂੰ ਖੂਬ ਸੁਕਾਇਆ ਈ। ਮੇਹਰੂ
 ਕੱਸਕੇ ਜੀਨ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ ਘੋੜਾ ਫੌਜ ਦੇ ਵਿਚ ਨਚਾਇਆ
 ਈ। ਪਾਇਆ ਫੌਜ ਦੇ ਵਿਚ ਭੁਚਾਲ ਜਾਕੇ ਸਿਰ ਕਈਆਂ ਦਾ ਜਦੋਂ
 ਕਟਾਇਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਫੌਜ ਸਾਰੀ ਓਦੇ ਮਗਰ ਲਗੀ ਮੂੰਹ
 ਚੰਡਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਵਾਇਆ ਸੀ। ਘੋੜਾ ਚੀਰਕੇ ਚੰਡਰਾਂ ਵਿਚ
 ਵੜਿਆ ਦੁਲਾ ਸੁਤਾ ਸੀ ਆਣ ਜਗਾਇਆ ਈ। ਨਾਲੇ ਸੋਚਦਾ

ਨਹੀਂ ਸ਼ਤਾਬ ਦਸਾਂ ਬਾਝ ਨਸ਼ੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਧਾਇਆ ਈ। ਦੁਲਾ ਪੁਛਦਾ ਪਿੰਡੀ ਦਾ ਹਾਲ ਕੀ ਏ ਮੇਹਰੂ ਆਖਦਾ ਖੂਬ ਸੁਹਾਇਆ ਈ। ਨਸ਼ੇ ਸਜਰੀ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੁਲੇ ਨਾਲੇ ਬਕਰਾ ਤੁਰਤ ਕਟਾਇਆ ਈ। ਦੋਨੋਂ ਭਾਈਹੀ ਬੈਠਦੇ ਇਕ ਜਗਾ ਨਸ਼ਾ ਮੇਹਰੂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਪਲਾਇਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਮੇਹਰੂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਜਗਾਇਆ ਈ। ਪਾਜੀ ਹੋਇਕੇ ਦੁਲਿਆ ਭਜ ਆਇਓਂ ਏਥੇ ਆਇਕੇ ਆਪ ਲੁਕਾਇਆ ਈ। ਪਹਿਲੇ ਦੂਸਰੇ ਰੋਜ ਮੈਂ ਜੰਗ ਕੀਤਾ ਬਹੁਤ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਈ। ਰੋਜ ਤੀਸਰੇ ਨੂਰ ਖਾਂ ਪੁੱਤ ਤੇਰਾ ਮੂੰਹ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਖੂਬ ਭਵਾਇਆ ਈ। ਐਪਰ ਨੂ ਖਾਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸਣੇ ਡੇਰੇ ਨਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਭੀ ਕੁਲ ਲੁਟਾਇਆ ਈ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਇਕ ਹੱਲਾ ਮੈਂ ਅਜ ਕੀਤਾ ਬਾਰਾਂ ਵਢਕੇ ਏਥੇ ਮੈਂ ਆਇਆ ਈ।

ਦੁਲੇ ਨੇ ਪਿੰਡੀ ਦੀ ਤਰਫ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਾ

ਹਾਲ ਮੇਹਰੂ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਜਾਂ ਤੁਰਤ ਬਕੀ ਤੇ ਜੀਨ ਕਸਾਂਵਦਾ ਈ ਮਾਮਾ ਉਸਦਾ ਜੰਗ ਨੂੰ ਨਾਲ ਟੁਰਿਆ ਸੰਗ ਕਈ ਅਸਵਾਰ ਝੜਾਂਵਦਾ ਈ। ਨਾਲ ਕਰੋਧ ਦੇ ਚਲਿਆ ਚਡਰਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਪਲ ਅੰਦਰ ਪਿੰਡੀ ਆਂਵਦਾ ਈ। ਦੇਖ ਪਿੰਡੀ ਦਾ ਹਾਲ ਬਰਬਾਦ ਨਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਸੁਨਾਂਵਦਾ ਈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਧਾਵਾ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਅਜ ਕਰਨਾ ਚਲੋ ਸੰਗ ਜਿਸਦਾ ਦਿਲ ਚਾਂਹਵਦਾ ਈ। ਸਭੇ ਪਹਿਨ ਹਥਿਆਰ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਦੁਲਾ ਰਾਹ ਦੇ ਵਿਚ ਠਹਿਰਾਂਵਦਾ ਈ। ਫੌਜ ਉਤਰੀ ਹੋਈ ਮਲੂਮ ਹੋਈ ਦੁਲਾਂ ਲੀਕ ਜਮੀਨ ਤੇ ਪਾਂਵਦਾ ਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਨ ਪਿਆਰੀ ਹੈ ਹੋ ਪਿਛੇ ਧਾਵੇ ਮੈਤ ਜੋ ਕਦਮ ਉਠਾਂਵਦਾ ਈ। ਕੰਬ ਦਿਲ ਸਭੇ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਲੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਸਾਥ ਲਿਜਾਂਵਦਾ ਈ। ਦਸਾਂ ਹੋਣੀ ਦਾ ਹਾਲ ਮੈਂ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਾ ਇਹ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਵਿਚ

ਚੜਿਆ ਜਾਂ ਦੁਲਾ ਅਗੋਂ ਹੋਣੀ ਆਵਦੀ। ਦੁਲੇ ਲੈ ਕੇ
ਨਾਮ ਉਹਦਾ ਸੀ ਬੁਲਾਂਵਦੀ। ਕੰਡਿਆਂ ਦਾ ਮੈਂ ਭਾਰ ਲਾ
ਆਇਕੇ। ਦੁਲੇ ਵੇ ਟੋਕਰਾ ਚੁਕਾਈਂ ਆਇਕੇ। ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਣਜਾ
ਦੁਲੇ ਨੇ ਘਲਿਆ। ਜੋਰ ਸੀ ਲਗਾਇਆ ਟੋਕਰਾ ਨਾ ਹਲਿਆ।
ਮੋੜਦੀ ਹੈ ਹੋਣੀ ਉਸਨੂੰ ਹਟਾਇਕੇ। ਦੁਲਿਆ ਵੇ ਟੋਕਰਾ ਚੁਕਾਈਂ
ਆਇਕੇ। ਹੋਣੀ ਕਹੇ ਟੋਕਰਾ ਨਾਂ ਮੂਲ ਹਿਲਦਾ। ਦੁਲਾ ਤਦੋਂ
ਲੰਮੀ ਲੰਮੀ ਚਾਲ ਚਲਦਾ। ਆਖਦੀ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਸੁਨਾਇਕੇ।
ਦੁਲਿਆ ਵੇ ਟੋਕਰਾ ਚੁਕਾਈਂ ਆਇਕੇ। ਦੁਲਾ ਆਖੇ ਜੇ ਮੈਂ
ਟੋਕਰਾ ਚੁਕਾਵਸਾਂ। ਹੋਣੀ ਆਖੇ ਸਿਰ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲਾਏ ਸਾਂ।
ਚੁਕਦਾ ਹੈ ਸਿਰ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲਾਇਕੇ। ਦੁਲਿਆ ਵੇ ਟੋਕਰਾ
ਚੁਕਾਈਂ ਆਇਕੇ। ਟੋਕਰਾ ਨਾਂ ਦੁਲੇ ਜਾਏ ਦੁਕਿਆ।
ਸਾਰਾ ਜੋਰ ਆਪਣਾ ਲਗਾਇ ਬਕਿਆ। ਸਿਰ ਤੇਰਾ ਦੁਲਿਆ
ਵੇ ਵਢਾਂ ਜਾਇਕੇ। ਦੁਲੇ ਵੇ ਟੋਕਰਾ ਚੁਕਾਈਂ ਆਇਕੇ। ਹੋਣੀ
ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਤੇਰਾ ਸਿਰ ਕਟਦੀ। ਕੋਲ ਤੇ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਨਾਂ ਮੂਲ
ਹਟਦੀ। ਸਭ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਛਡਾਂ ਖਾਇਕੇ। ਦੁਲਿਆ ਵੇ
ਟੋਕਰਾ ਚੁਕਾਈਂ ਆਇਕੇ।

ਮਿਰਜੇ ਨੇ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਖਤ ਲਿਖਣਾ

ਨਹੀਂ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਗਿਆ ਮਿਰਜਾ ਸੁਣੋ ਇਸਦਾ ਕੁਛ
ਹਵਾਲ ਪਿਆਰੇ। ਲਿਖੇ ਖਤ ਇਕ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮਿਰਜਾ ਦਸਖਤ
ਕਰਦਾ ਮੇਹਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ। ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜਾਜੀਰ ਇਨਾਮ
ਸ਼ਾਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜੋ ਨਿਮਕ ਹਲਾਲ ਪਿਆਰੇ। ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਮੋੜ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਦੇਸਾਂ ਬਹੁਤ ਮੈਂ ਧਨ ਤੇ ਮਾਲ ਪਿਆਰੇ
ਹੁੰਦੀ ਤਦੋਂ ਜਗੀਰ ਅਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਦੁਲਾ ਹੋਵਦਾ ਜੇ ਸੰਗ ਬਿਆਲ
ਪਿਆਰੇ। ਜੇ ਤਾਂ ਲੋੜਹੈ ਤੈਨੂੰ ਜਾਗੀਰ ਵਾਲੀ ਲਿਆਈਂ ਦੁਲੇ
ਨੂੰ ਢੂੰਡ ਦੇ ਭਾਲ ਪਿਆਰੇ। ਹੋਵੇ ਲੋੜ ਜੇ ਧਨ ਦੀ ਹੋਵੇ ਹਾਜ਼ਰ

ਆਈ ਲਾਹੌਰ ਫਿਲਹਾਲ ਪਿਆਰੇ । ਮਿਰਜਾ ਬਾਜੀਗਰ ਨਾ
ਜਾਂਵਦਾ ਸੀ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਇਹ ਕੀਤੀ ਹੈ ਚਾਲ ਪਿਆਰੇ ।

ਪਾਹਲਾਂ ਜੰਗ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਦੁਲੇ ਭਣਜੇ ਦਾ

ਵੇਲਾ ਸੁਬਾ ਦੇ ਉਠ ਕੇ ਵਜੂ ਸਾਜ ਨਮਾਜ ਗੁਜਾਰਦਾ
ਹੈ । ਕਹੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਅਜ ਮੈਂ ਜੰਗ ਕਰਸਾਂ ਲੈਂਦਾ ਨਾਮ ਮੈਂ ਪਾਕ
ਗੁਫਾਰ ਦਾ ਹੈ । ਦੁਲਾ ਆਖਦਾ ਵਸਨ ਭਾਨਜੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਰਹੇ
ਜੇਹੜਾ ਜੰਗ ਧਾਰਦਾ ਹੈ । ਐਪਰ ਸੰਗ ਨ ਜਾਏ ਕੋਈ ਤੇਰੇ
ਹੁਕਮ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਜੰਗ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ । ਕਹੇ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਫਿਕਰ
ਨਾ ਇਕ ਰਤੀ ਜੰਗ ਹੋਵਨਾ ਅਜ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਹੈ । ਛੇੜੇ ਲਤ
ਤੇ ਹਨੇ ਹਥ ਰਖੇ ਨਾਲੇ ਰਬ ਦਾ ਨਾਮ ਚਿਤਾਰਦਾ ਹੈ ਘੋੜਾ
ਵੜਿਆ ਹਵਾ ਦੇ ਵਾਂਗ ਲੈਕੇ ਜਾਏ ਫੌਜ ਅਗੇ ਲਲਕਾਰਦਾ ਹੈ ।
ਆਏ ਚਾਰ ਜੁਵਾਨ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਮਚਦਾ ਮਾਰ ਹੀ ਮਾਰ
ਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਛੇੜਦਾ ਸੀ ਵਾਂਗ ਪਲੰਘ ਪਲੰਘ
ਉਹ ਮਾਰਦਾ ਹੈ । ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਸ਼ੇਰ ਬੱਚਾ ਸਿਰ ਚੌਹਾਂਦੇ
ਉਹ ਉਤਾਰਦਾ ਹੈ ।

ਦੁਜਾ ਜੰਗ ਦੁਲੇ ਦੇ ਮਾਮੇ ਦਾ

ਫਿਰ ਜੰਗ ਨੂੰ ਖਾਂ ਰਵਾਂ ਹੋਏ ਹੋ ਕੇ ਦੇਖ ਤੂੰ ਭਾਨਜਿਆ
ਵਾਰ ਮੇਰਾ । ਖੜਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ੇਰ ਮੇਰੇ ਜਦੋਂ ਦੇਖਸੀ ਜੋਰ
ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਮੇਰਾ । ਘੋੜਾ ਛੇੜਦਾ ਤੁਰਤ ਜਵਾਨ ਬਾਂਕਾ ਦੇਖੋ ਜੰਗ ਵਿਚ
ਕੀਤਾ ਹੈ ਪੂਰ ਮੇਰਾ । ਭੇਜ ਛਾਂਟ ਕੇ ਮਰਦ ਤੂੰ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ
ਜਿਹੜਾ ਝਲਦਾ ਗਰਜ ਤੇ ਘੋਰ ਮੇਰਾ । ਜਦੋਂ ਜੰਗ ਖਾਂ ਜਾਇਪੁਕਾ-
ਰਿਆ ਸੀ ਮਿਰਜਾ ਭੇਜਦਾ ਚਾਰ ਜੁਵਾਨ ਬੇਲੀ । ਤੁਸੀਂ ਚਾਰ
ਤੇ ਉਹ ਅਕੱਲੜਾ ਹੈ ਕਰੋ ਪਲ ਦੇ ਵਿਚ ਬੇਜਾਨ ਬੇਲੀ । ਚਾਰ
ਕਸ ਹਥਿਆਰ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਤਰਫ ਮੈਦਾਨ ਰਵਾਨ ਬੇਲੀ ।
ਇਕ ਜੰਗ ਖਾਂ ਚਾਰੇ ਜੰਗ ਕਰਦੇ ਲਵੇ ਚੌਹਾਂ ਨੂੰ ਪਲ ਵਿਚ ਰਾਨ
ਖੋਲੀ । ਬੋਤੀ ਦੇਰ । ਅੰਦਰ ਡਿਗੇ ਘੋੜਿਆਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਲਾ ਬੈਠੇ

ਸਾਰਾ ਤਾਨ ਬੇਲੀ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਗੰਦੇ ਰਹਿਮ ਕੀਤੇ ਬਾਪ
ਪੁਤ੍ਰ ਕੁਹਾਨ ਬੇਲੀ।

ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾ ਜੰਗ ਦੁਲੇ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਜਲਾਲ ਖਾਂ ਦਾ ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ।

ਰੋਜ ਤੀਸਰੇ ਉਠ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਜੰਗ ਕਰਨ ਜਲਾਲ ਖਾਂ
ਚਲਿਆ ਈ। ਪੰਜੇ ਲਾ ਹਥਿਆਰ ਤਿਆਰ ਹੋਯਾ ਤੁਰਤ ਜਾਏ
ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਮਲਿਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ ਮਿਰਜੇ ਜਲਾਲ ਖਾਂ
ਨੂੰ ਸਤ ਮੁਗਲਾਂ ਉਠ ਕੇ ਘਲਿਆ ਈ। ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਜਵਾਨ
ਨਾ ਮੂਲ ਹੁਦਾ ਦੇਖ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਨ ਹਲਿਆ ਈ। ਮਾਰੇ
ਚਾਰ ਤੇ ਜੰਗ ਸੀ ਖੂਬ ਕੀਤਾ ਧਾਰ ਹੋਂਸਲਾਸਭ ਨੂੰ ਠਲਿਆ
ਈ। ਐਪਰ ਲੇਖ ਨਸੀਬ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਓਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ
ਜਾਏ ਨਾ ਟਲਿਆ ਈ। ਜਦੋਂ ਮਿਰਜੇ ਨੇ ਦੂਰੋਂ ਹਵਾਲ ਡਿਠਾ
ਹੋਰ ਸੂਰਮੇ ਭੇਜ ਉਥੱਲਿਆ ਈ। ਸਾਰਾ ਦੁਲੇ ਨੇ ਦਗਾ
ਮਲੂਮ ਕੀਤਾ ਹਾਲ ਭਾਈ ਦਾ ਦੇਖ ਨ ਝਲਿਆ ਈ। ਤੁਰਤ ਫੌਜ
ਨੂੰ ਕਰੇ ਤਿਆਰ ਦੁਲਾ ਗੁਸਾਖਾਇਕੇ ਆਪ ਹੀ ਰਲਿਆਈ। ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘ ਦੁਲੇ ਨੇ ਹਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਕਾਲਜਾਸਲਿਆ ਈ।

ਦੁਲੇ ਦਾ ਫੌਜ ਵਿਚ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨਾ।

ਦੁਲਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਜੰਵ ਦੀ
ਪੈਂਦੀ ਧਾੜ ਲੋਕੋ। ਪਹਿਲੇ ਜਾਏ ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਵਾਰ ਕਰਦਾ
ਗੋਲੀ ਚਲਦੀ ਸੀ ਸਾੜ ਸਾੜ ਲੋਕੋ। ਗਿਆ ਮੁਕ ਬਾਰੂਦ ਜਾਂ
ਪਾਸ ਵਾਲਾ ਫਿਰ ਤੀਰ ਛਡੇ ਕਾੜ ਕਾੜ ਲੋਕੋ ਵਾਂਗ ਪਤਿਆਂ
ਮੁਗਲ ਉਡਾਏ ਸੁਟੇ ਜ਼ਿਮੀਂ ਉਤੇ ਝਾੜ ਝਾੜ ਲੋਕੋ। ਹੋਏ ਖਾਤਮਾ
ਜਾਂ ਤੀਰ ਫੜ ਲਏ ਨੇਜੇ ਸੀਨਾ ਸੁਟਿਆ ਪਾੜ ਪਾੜ ਲੋਕੋ।
ਜਿਵੇਂ ਬਕਰੀ ਮਿਲੇ ਬਘਿਆੜ ਤਾਈਂ ਕਰੇ ਟੁਕੜੇ ਚਾਰ ੨
ਲੋਕੋ। ਹਾਲ ਮੰਦਾ ਜਾਂ ਮਿਰਜੇ ਨੂੰ ਨਜਰ ਆਇਆ ਗਾਏ ਪਕੜਦਾ
ਲਧੀ ਦੀ ਆੜ ਲੋਕੋ। ਛਾਤੀ ਲਧੀ ਦੀ ਮੂੰਹ ਦੇ ਵਿਚ ਪਕੜੇ
ਨਾਲੇ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਜਾਰੋ ਜਾਰ ਲੋਕੋ। ਕਹੇ ਮਾਤਾ ਮੈਂ ਧਰਮ ਦਾ

ਪੁਤ ਤੇਰਾ ਰਖੀ ਜਾਨ ਮੇਰੀ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਲੋਕੋ । ਦੁਲਾ ਪਹੁੰਚਿਆ
ਮਿਰਜੇ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਲਧੀ ਰੋਕਦੀ ਵਾਂਗ ਪਹਾੜ ਲੋਕੋ । ਬੱਚਾ
ਦੁਲਿਆ ਮਿਰਜਾ ਹੈ ਸ਼ਰਨ ਡਿਗਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਕਬਰ
ਵਿਚ ਗਾਡ ਲੋਕੋ ।

ਲਧੀ ਦੇ ਕਹੇ ਦੁਲੇ ਨੇ ਮਿਰਜੇ ਨੂੰ ਛਡਣਾ ਤੇ ਮਿਰਜੇ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਆਉਣਾ

ਸ਼ਰਨ ਪਿਆ ਨਾ ਮਾਰਨਾ ਦੁਲਿਆ ਵੇ ਲਧੀ ਆਖਦੀ ਹਥ
ਉਠਾਇਕੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੁਖ ਥੀਂ ਬਾਤ ਸੁਣੀ ਤਦੋਂ ਜੰਗ
ਤੋਂ ਫੌਜ ਹਟਾਇ ਉਥੇ । ਕਹੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਕਰੋ ਅਹਾਮ ਭਾਈ ਤਦੋਂ
ਸਭ ਨੇ ਤੰਬੂ ਲਗਾਏ ਉਥੇ । ਐਪਰ ਰੰਜ ਸੀ ਮਾਮੇ ਜਲਾਲ ਖਾਂ
ਦਾ ਦੇਵੇ ਲਧੀ ਨੂੰ ਬਾਤ ਬਤਾਏ ਉਥੇ । ਮਾਤਾ ਮਿਰਜੇ ਨੂੰ ਕਦੇ
ਨਾਂ ਛਡਦਾ ਮੈਂ ਤੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਠਿਆ ਬਚਾਏ ਉਥੇ । ਲਧੀ
ਆਖਦੀ ਹੋਣੀ ਨਾ ਮੁੜੇ ਬੱਚਾ ਉਮਰ ਇਸਦੀ ਏਨੀ ਹਾਏ ਉਥੇ
ਬੰਦਾਂ ਛਡੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਰਜੇ ਨਾਲੇਦਾਵਤਾਂ ਲਵੇ ਕਰਾਏ
ਉਥੇ । ਝੂਠਾ ਦੁਲਾ ਦਨਾ ਭਾਈ ਰਾਤੀਂ ਮਜਲਸਾਂ ਖੂਬ ਸਜਾਏ
ਉਥੇ । ਭਾਈ ਦੁਲਿਆ ਸੁਣੀ ਤੂ ਗਲ ਮੇਰੀ ਪਿੰਡੀ ਸਭ ਨੂੰ ਦੇਵੇਂ
ਪੁਚਾਏ ਉਥੇ । ਐਪਰ ਚਲ ਤੂ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਮੇਰੇ ਦੇਵਾਂ ਸ਼ਾਹ
ਸੰਗ ਮਿਲਾਏ ਉਥੇ । ਰਹੇ ਲਧੀ ਤੇ ਮੇਹਰੂ ਹਟਾਏ ਸਾਰੇ ਜੋਰ
ਆਪਣਾ ਕੁਲ ਲਗਾਇ ਉਥੇ । ਐਪਰ ਆਖਦਾ ਦੁਲਾ ਨਾ ਫਿਕਰ
ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ ਸੇਖੋ, ਹੈ ਧਰਮ ਭਰਾਏ ਉਥੇ । ਫਜਰੇ ਕੋੜਮਾਂ ਪਿੰਡ
ਨੂੰ ਟੋਰ ਦਿਤਾ ਆਪ ਜਾਨ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਦਾਏ ਉਥੇ । ਫੌਜ ਵਿਚ
ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਜਾਇ ਵੜੀ ਮਿਰਜਾ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਘੇਰੇ ਲਜਾਏ ਉਥੇ ।

ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪਿਆਕੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਕਰਨਾ ਮਿਰਜੇ ਨੇ ਫਿਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਚ ਸੁਟਣਾ

ਤਿੰਨ ਰੋਜ ਸੀ ਹੋਣੀ ਨੇ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ੀ ਸੋਈ ਬੀਤਿਆ ਤੀਸਰਾ
ਵਾਰ ਯਾਰੋ । ਵਕਤ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਉਸਨੇ ਭੁਲਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਘਲ ਇਕ
ਸਰਦਾਰ ਯਾਰੋ । ਕਰਨੀ ਦੁਲੇ ਦੀ ਅਸਾ ਹੈ ਖੂਬ ਖਾਤਰ ਉਸਦਾ ਹੋਣ
ਕਬਾਬ ਤਿਆਰ ਯਾਰੋ । ਖੈਹਲੇ ਤੋੜ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਮੇਰਾ ਜੀ ਕਰਦਾ

ਖਾਤਰ ਹੋਏ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਯਾਰੋ। ਇਕ ਖਾਸ ਹੈ ਜੋਰ ਆਂਦਾ ਰਲ ਉਮਨੂੰ ਚਿਤਾਰ ਯਾਰੋ। ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਹੋਰ ਘੋਲ ਦਿਤਾ ਤਾਕੇ ਰਹੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਸੁਰਤ ਨਾ ਸਾਰ ਯਾਰੋ। ਜਦੋਂ ਹੋਸ਼ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਬਿਹੋਸ਼ ਦੁਲਾ ਮੈਨੂੰ ਆਏ ਕਰਨਾ ਖਬਰਦਾਰ ਯਾਰੋ। ਹੋਈ ਰਾਤ ਜਾਂ ਖਾਣਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਕਹੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਯਾਰੋ। ਮੈਂ ਗਲ ਦੁਲਿਆ ਨਸ਼ਾ ਨਾ ਕਦੀ ਪੀਤਾ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਉਜ਼ਰਦਾਰ ਯਾਰੋ। ਐਪਰ ਠਹਿਰਿਆ ਵੀ ਕੁਛ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਖਾਤਰ ਆਨ ਕੀਤਾ ਖਾਤਰ ਆਨ ਕੀਤਾ ਖਾਤਰ ਯਾਰ ਯਾਰੋ। ਅਰਜ਼ ਮਿਰਜੇ ਨੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਦੁਲਾ ਸੁਨਦਾ ਹੋਏ ਲਾਚਾਰ ਯਾਰੋ। ਇਕ ਅਧ ਜਾ ਦੁਲਾ ਚੜਾਏ ਗਿਆ ਹੋਏ ਅਕਲ ਤੇ ਹੋਸ਼ ਫਰਾਰ ਯਾਰੋ। ਛਡ ਨੌਕਰ! ਮਿਰਜੇ ਨੂੰ ਖਬਰ ਦਿਤੀ ਦੇਵੇ ਤੌਕ ਜੰਜੀਰ ਵਿਚ ਡਾਰ ਯਾਰੋ। ਫਿਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੁਟਿਆ ਜ਼ੋਹਲਖਾਨੇ ਉਤੇ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਯਾਰੋ। ਤਤਕੇ ਨੂਰ ਦੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਦੇਖੇ ਉਠਕੇ ਇਹ ਅਸਾਰ ਯਾਰੋ। ਜਦੋਂ ਹੋਣੀ ਨੇ ਆਣਕੇ ਘੋਰ ਲੀਤਾ ਕਰ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਯਾਰੋ। ਸੁਣਕੇ ਹੋਣੀ ਦੀ ਬਾਤ ਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹੈ ਤੇਰਾ ਕੌਲ ਨਾ ਸਕਦਾ ਟਾਰ ਯਾਰੋ। ਐਪਰ ਵੇਰੀ ਦੇ ਹਥੇ ਨਹੀਂ ਮਰਨਾ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਲਈ ਧਾਰ ਯਾਰੋ। ਹੋਣੀ ਦੁਲੇ ਦਾ ਸੁਣ ਸਵਾਲ ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਟਕਰਾ ਮਾਰ ਯਾਰੋ। ਹੋਣੀ ਛਡਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਏਹ ਮੁਝ ਤੇ ਚਾੜੇ ਹੈ ਵਾਰ ਯਾਰੋ।

ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਸ ਕੇ ਦੁਲੇ ਨੇ ਜਾਨ ਦੇਣੀ

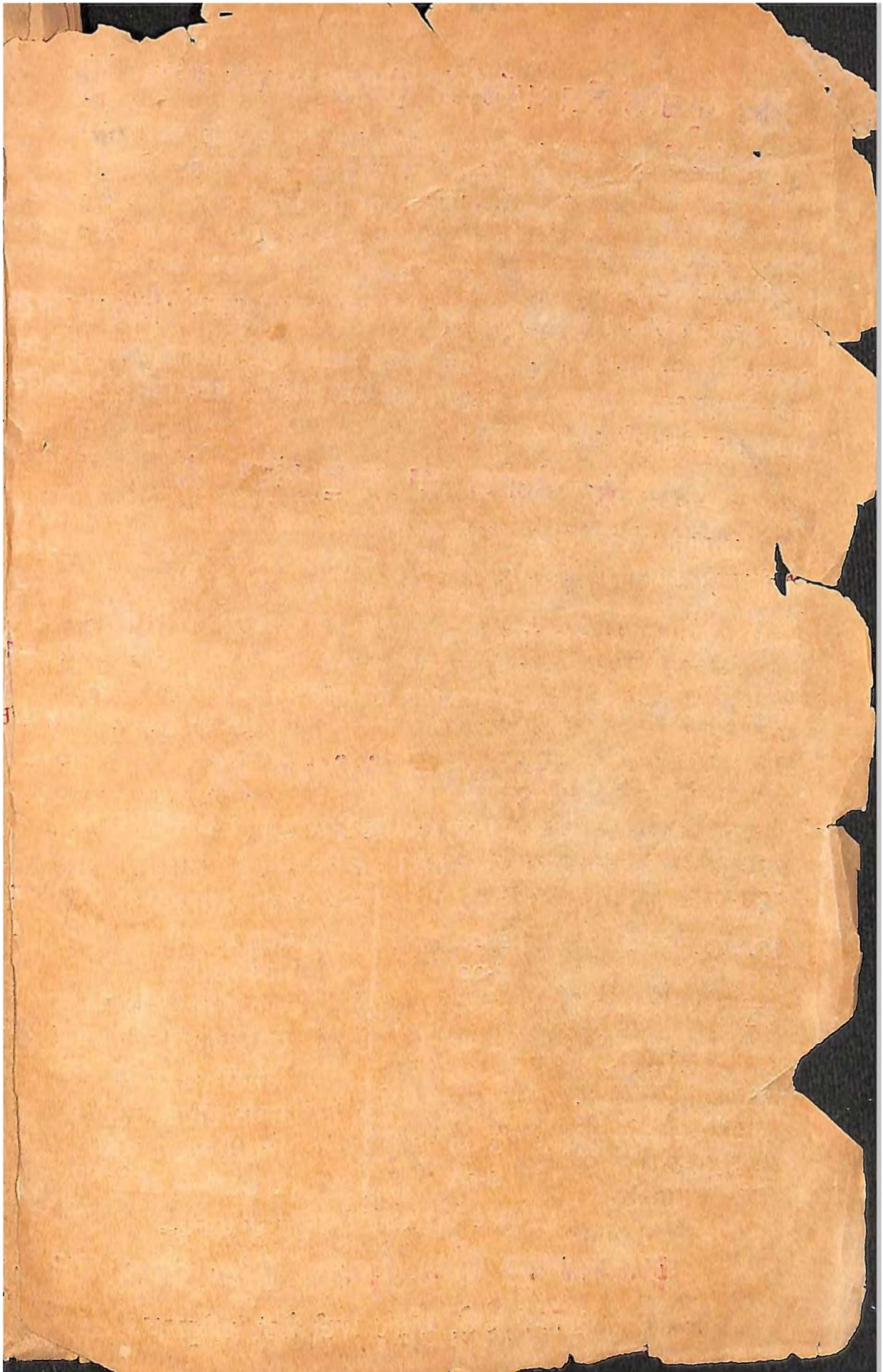
ਦੁਲਾ ਦੇਖਕੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੇਦ ਅੰਦਰ ਵਿਚ ਦਿਲ ਦੇ ਆਪ ਹੀ ਝੂਰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਅਣਖ ਦੇ ਹਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਪੈਹਰੇਦਾਰ ਤਾਈਂ ਨਾਲੇ ਘੂਰਦਾ ਹੈ ਇਕ ਮੁਗਲ ਦੀ ਜਾਨ ਨਾ ਛਡਦਾ ਮੈਂ ਜੋ ਜਾਣਦਾ ਪਤਾ ਏਹ ਸੂਰਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਧਰਸ ਦਾ ਭਾਈ ਬਣਾ ਆਦਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਫੰਦ ਫਤੂਰ ਦਾ ਹੈ। ਐਪਰ ਹੋਣੀ ਸੀ ਕੂਕਦੀ ਸਿਰ ਉਤੇ ਮੂੰਹ ਦਸਿਆ ਸੂ ਚੰਨ ਨੂਰ ਦਾ ਹੈ ਆਖੇ ਮਿਰਜੇ ਨੇ ਦਗੇ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਤਾਹੀਂ ਪਕੜਿਆ ਰਾਹ ਗਰੂਰ ਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸੋਖੇ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸੋਕ ਆਹਾ ਐਪਰ ਆ ਗਿਆ ਵਕਤ ਸਬੂਰ ਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚ ਦਰਗਾਹ ਦਾ ਹੋਏ ਮਲਾ ਅਸਾਂ ਮਲਿਆ ਰਾਹ ਹਜੂਰ ਦਾ ਹੈ। ਵਕਤ ਆਖਰੀ ਇਤਨੀ ਬਾਰ ਕਹਿਕੇ ਮਿਝ ਕਢੀ ਜ਼ਿਵੇਂ ਮੁਸ਼ਕ ਕਫੂਰ ਦਾ ਹੈ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਟਕਰਾਂ ਮਾਰ ਮਰਿਆ ਪੁਰਜ ਕਰਦਾ ਜ਼ਿਵੇਂ ਡਕਾ ਖਜੂਰ ਦਾ ਹੈ।

[ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੁਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਸੁਨਣੀ ਅਤੇ ਸੋਖੇਂ ਨੇ ਹੀਰਾ ਚਟਣਾ]

ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਸੋਕ ਮਨਾਣਾ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਜਨਾਜ਼ਾ ਕਢਕੇ ਕਠਿਆਂ ਦਫਨਾਣਾ

ਅਤੇ ਵਰਲਾਪ ਕਰਨਾ ਦੁਲੇ ਦੀ ਔਰਤ ਦਾ—ਕੋਰੜਾ ਛੰਤ

ਆਈ ਜਦੋਂ ਹੋਸ਼ ਆਖੇ ਹਾਇ ਲਾੜਿਆ। ਸ਼ਾਹਾਂ ਨਾਲ ਵੇਰ ਕਾਹਨੂੰ ਪਾਯਾ ਲਾੜਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਮੇਗਾ ਸੀਨਾ ਸਾੜਿਆ ਸ਼ਾਹਾਂ ਨਾਲ ਵੇਰ ਕਾਹਨੂੰ ਪਾਯਾ ਲਾੜਿਆ। ਜੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਖਦੀ ਸੀ ਕਦੀ ਸਿਆਣਿਆਂ। ਬਦੀਆਂ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਹਨੂੰ ਚਾਣੀਆ। ਰਬ ਦਿਤਾ ਅੰਨ ਘਰ ਬੈਠ ਖ ਵਣਾ। ਵੇਰ ਤੂੰ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਵਣਾ। ਲਧੀ ਮਾਤਾ ਕਈ ਵਾਰ ਤੈਨੂੰ ਤਾੜਿਆ ਸ਼ਾਹਾਂ ਨਾਲ ਵੇਰ ਕਾਹਨੂੰ ਪਾਇਆ ਲਾੜਿਆ। ਇਤਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਕਿਸਾ ਦੁਲਾ ਭਟੀ

✽ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭੋਜ ਪੱਤਰਾਂ ਤੇ ਉਤਾਰਾਂ ਇੰਦਰ ਜਾਲ ✽

ਘਰ ਬੈਠੇ ਹੀ ਸਭਾ ਗੱਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ, ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨੀ, ਪਰੇਮੀ ਦਾ ਆਪਣੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਤਰਸਨਾ ਤੇ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨਾ, ਅਸਲੀ ਚੋਰ ਨੂੰ ਫੜਨਾ, ਪਰਦੇਸ਼ ਗਏ ਹੋਏ ਨੂੰ ਫੇਰਨ ਇਕ ਚੁਟਕੀ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਣਾ, ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਣੀ, ਸ਼ਰਤੀਆ ਪਾਸ ਹੋਣਾ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਿਤਣਾ, ਬੀਮਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜੀ ਕਰਨਾ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਚ ਦਬਿਆ ਹੋਇਆ ਧਨ ਲਭਣਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਘਰ ਬੈਠੇ ਹੀ ਪਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ । ਮੂਲ ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਸਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਇੰਦਰ ਜਾਲ'

ਵਿਚੋਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ । ਪੁਸਤਕ ਬੜੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਸਲੀ ਭੋਜ ਪੱਤਰ ਤੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਲੱਭੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਉਲਥਾ ਕਰਾ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਭਲੇ ਲਈ ਛਾਪੀ ਹੈ, ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ । ਮੁਲ ੫) ਰੁਪਏ ਸੱਟ ਡਾਕ ਖਰਚ ।

★ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਜਾਦੂ ਵੱਡਾ ★

ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਜਨ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਜਾਂ ਸੁਣਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹਕੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਜਾਦੂਗਰਨੀਆਂ ਨੇ ਛੱਤਰਾ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਬਚਾਇਆ ਬੜੇ ਅਸਚਰਜ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਸੋ ਅਸਾਂ ਨੇ ਜੋ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਜਾਦੂ ਛਪਵਾਇਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ਤੇ ਤੰਤਰ ਜਾਦੂ ਟੂਣੇ ਦਰਜ ਹਨ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਅਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੀ ਅਪਣਾ ਕੰਮ ਸਿਧ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਰ ਦੂਰਾਡੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਮੁਲ ੩) ਰੁਪਏ ਸੱਟ ਡਾਕ ਖਰਚ ।

✽ ਖਰਾਦ ਸਿਖਿਆ ✽

ਖਰਾਦ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਤੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬੇ-ਮਿਸਾਲ ਕਿਤਾਬ, ਚੁੜੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਤੇ ਨੁਕਸੇ ਸੁਣੇ । ਮੁਲ ੫-੭੫

ਮੁਰਗੀ ਖਾਨਾ	੬-੦੦	ਵੱਡਾ ਮੁਰਗੀਖਾਨਾ	੮-੦੦
ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਗਾਈਡ	੮-੦੦	ਮੋਟਰ ਡਰੈਵਰੀ	੬-੦੦
ਰਸੋਈ ਸਿਖਿਆ	੬-੦੦	ਮੋਟਰ ਮਕੈਨਿਕ	੮-੦੦
ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ ਕਟਾਈ ਕਲਾਉ	੫-੦੦	ਆਇਲ ਇੰਜਣ ਗਾਈਡ	੮-੦੦
ਰੇਡੀਉ ਗਾਈਡ ਛਟਾ	੮-੫੦	ਦੋਲਤ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ	੩-੦੦
ਵਿਸ਼ਕਰਮਾ ਦਰਪਣ	੧੨-੦੦	ਇੰਜਨੀਰਿੰਗ ਗਾਈਡ	੮-੦੦
ਵਿਸ਼ਕਰਮਾ ਆਰਟ ਬੁਕ	੮-੦੦	ਸਾਬਨ ਟੀਚਰ	੩-੦੦
ਵਿਸ਼ਕਰਮਾ ਆਰਟ ਸਿਖਿਆ	੮-੦੦	ਬਿਜਲੀ ਗਾਈਡ ਵੱਡੀ	੬-੦੦
ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ	੮-੦੦	ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਟੀਚਰ	੩-੦੦

ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮੰਗਾਉਣ ਦਾ ਪਤਾ :-

ਡਾ: ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਕੋ.

ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਲੇ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।